

Emperyalizme, Kapitalizme, Faşizme, Ataerkiye ve Her Türden Gericiliğe Karşı

PARTİZAN

Sayı: Mart 2025/101 Siyasi Dergi Fiyatı: 80 TL ISSN: 2149-12181216

TÜRKİYE DEVRİMİNİN NİTELİĞİ VE YOLU ÜZERİNE

Siyasi Dergi

Sayı: 2025/101

PARTİZAN

- Artan Sömürü, Derinleşen Yoksulluk, Büyüyen Açlık, İşgal ve İlhak Savaşları: “TÜRKİYE YÜZYILI”
- Dünyada Genel Durum ve Görevlerimiz
- Kısaca Sosyo-Ekonomik Yapı Üzerine
- Eylem Birlikleri, İttifaklar ve Cephe Politikamız
- Stalin ve Çin Devrimi, Stalin’in Yetmişinci Doğum Günü Kutlu Olsun!

“Günümüzde Türkiye toplumu ne dönemin Rusya’sı ne de Çin’idir. Yarı-sömürge ve iktisadi yapıda kapitalizmin hakim olduğu Türkiye devriminin niteliği; Demokratik Halk Devrimi olmakla birlikte özü toprak devrimi değildir. Proletarya önderliğinde gerçekleşecek olan Demokratik Halk Devrimi, ülkemizin demokratikleşmesini-siyasal özgürlüğünü hedefleyecektir. Bu anlamıyla anti-emperyalisttir. Başta ulusal sorun olmak üzere kadın sorununu, baskı altında olan dinler ve inançlar sorununu, azınlık milliyetler sorununu vb. demokratik hak ve özgürlüklerle ilgili tüm sorunları çözmeyi hedeflemektedir. Ve giderek sosyalizmin inşa sürecinde derinleşerek ilerleyecektir.”

PARTIZAN

Emperyalizme, Kapitalizme, Faşizme, Ataerkiye ve Her Türden Gericiliğe Karşı
PARTİZAN

Sayı

Mart 2025/101

Yaygın Süreli

ISSN: 2149-1216

NİSAN YAYIMCILIK VE BASIM SAN. LTD. ŞTİ

Yönetim Yeri:

Cumhuriyet Mh. Rumeli Cd. No 86, Kat 5, Daire 7, Murat Apt. Şişli/İstanbul

Telefon : 0212 293 73 76

e-posta: nisanyayimcilik@hotmail.com

Sahibi ve Yazışleri Müdürü: Vedat Yeler

BASKI: Ezgi Matbaacılık Basın San. Tic. Ltd. Şti.

Adres: Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No:10/A Blok Yenibosna/İstanbul

Tel: 0212 452 23 02 Fax: 0212 654 94 13, ezgimatbaa@gmail.com

İÇİNDEKİLER

Sunu	5
Artan Sömürü, Derinleşen Yoksulluk, Büyüyen Açlık, İşgal ve İlhak Savaşları: “TÜRKİYE YÜZYILI”	9
Dünyada Genel Durum ve Görevlerimiz	45
Kısaca Sosyo-Ekonomik Yapı Üzerine	71
Türkiye Devriminin Niteliği ve Yolu Üzerine.....	84
Eylem Birlikleri, İttifaklar ve Cephe Politikamız	96
STALİN VE ÇİN DEVRİMİ	
STALİN’İN YETMİŞİNCİ DOĞUM GÜNÜ KUTLU OLSUN!	101

Sunu

Yeni bir sayımızla daha birlikteyiz.

Bir önceki sayımızdan bugüne gerek küresel ölçekte gerekse de bölgemizde sınıflar mücadelesi bağlamında, çatışma, işgal ve emperyalist karpışmanın farklı biçimlerde gündemi meşgul ettiğı yoğun bir süreci yaşadık.

ABD/ABD-NATO ile Rus /Çin-Kuzey Kore arasındaki hegemonya mücadelesinin yüzeye vuran bir adresi olarak Ukrayna-Rusya arasındaki savaş; tansiyonu bir nebze düşse de sürmektedir.

Öte yandan, 7 Ekim 2023'te Gazze'de, Filistinli direniş örgütlerinin, Siyonist İsrail'e yönelik hamlesinin ardından başlatılan işgal, soykırım ve ilhak operasyonları da devam ediyor. Kuşkusuz buna Filistin ulusunun, direniş örgütlerinin, şanlı karşı koyuşu, mücadelesi de eşlik ediyor.

Öte yandan Ortadoğu'da, 2011'den bu yana ABD/İngiltere-Fransa emperyalizminin, başta TC olmak üzere bölge gerici-faşist devletlerini sahaya sürdüğü Suriye'de, Esad rejimi 8 Aralık 2024'te çöktü.

Türk devletinin doğrudan eğittiğı, örgütlediğı ve cephede komuta ettiğı cihatçı çeteler eliyle devrilen Esad'ın yerine IŞİD artığı, halk düşmanı bir yönetim geçirildi. Cihatçı çete koalisyonu durumundaki HTŞ, iktidarı eline aldıkça Suriye'de Alevi ve Hristiyan halklara yönelik soykırım saldırılarını artırdı.

Esad'ın devrilmesine paralel, bir yanda cihatçı çetelerin öte yandan Türk devletinin Rojava devrimine yönelik saldırılarında da ivme yükseldi.

Toparlarsak;

Genel anlamda yerkürede, uluslararası kapitalist sistemin yapısal-süreğen krizlerinin derinleştiği bunun sonucunda emperyalistler arasında yeni bir paylaşım-güç-hegemonya mücadelesin de tansiyonun arttığı, ilişkilerin keskinleştiği ve açık/doğrudan savaşlar haline evrildiği bir sürecin içindeyiz.

Emperyalist sistemin içinde debelendiği kriz, yeni bir paylaşım savaşı tehlikesini gündeme getirmektedir. Gelişmeler, 3. emperyalist savaş tehlikesine işaret etmektedir.

Uluslararası alanda yaşanan söz konusu gelişmeler coğrafyamızı da doğrudan etkilemektedir.

AKP-MHP faşist bloku, “iç cepheyi tahkim etme” söylemiyle geleceğe ilişkin yeni bir konsepti devreye sokmuştur. İsrail’in olası bir saldırısı gerekçesiyle ifade edilen bu söylem, Türk burjuvazisinin savaşı bahane ederek milliyetçilik ve şovenizme sınıksız sarıldığı bunun üzerinden işçi sınıfı ve emekçilerin kazanılmış haklarının hedefe konulduğu kapsamlı bir sömürü ve saldırganlık politikası olarak karşımıza çıkmıştır.

Son dönemlerde; işçi sınıfına yönelik OVP’de karşılık bulan, daha fazla sömürü ve yağma politikası, halkın alım gücünün giderek düşmesi ve yoksullaşması; Kürt Ulusal Özgürlük Hareketine yönelik kapsamlı operasyonlar ve kayyum atamaları dahası CHP’li belediyelere uzanan gözaltı ve tutuklama furıyası; Gezi iddianamesinin yeniden gündeme taşınarak geniş emekçi kitlelere verilen gözdağı, iktidarın, “iç cepheyi tahkim”den ne anladığını açıkça göstermektedir.

Sürecin bu düzlemde daha da keskinleşeceği, AKP-MHP iktidarının saldırılarında vites yükselteceği anlaşılıyor.

Kuşkusuz bu tablo, devrimci-komünistlerin, yurtsever güçlerin genel anlamda toplumun en dinamik güçlerinin direnişi ve karşı koyuşu ile tersine çevrilebilecektir.

Bu bağlamda, proleter hareketin uzun yıllardır süregelen tartışmalara bir nokta koyarak Türkiye toplumunun sosyo-ekonomik durumuna ilişkin değerlendirmesi önem taşımaktadır.

Bu sayımızda, hem yukarıda değindiğimiz uluslararası ve bölgesel gelişmelere ilişkin kısa bir analize hem de sosyo-ekonomik yapı bağlamında

Türkiye devriminin izleyeceği yola dair özet niteliğinde bir değerlendirme-ye yer veriyoruz.

Dergimizde, değişen koşullarla birlikte eylem birlikleri ve ittifaklara yönelik perspektifin ne olması gerektiğine ilişkin de bir makale bulunuyor.

Yine bu sayımızda Stalin yoldaşın, Çin devrim süreciyle ilişkilene bi-çimi, ele alışı ve tartışmalarının yer aldığı 1952 tarihli bir çalışmaya da yer veriyoruz. Dergimizin bu sayısının okurlarımız tarafından ilgiyle karşılanacağı-na inanıyoruz.

İyi okumalar...

PARTİZAN

Artan Sömürü, Derinleşen Yoksulluk, Büyüyen Açlık, İşgal ve İlhak Savaşları: “TÜRKİYE YÜZYILI”

AKPyirmi iki yıldır kesintisiz olarak ülkeyi yönetmektedir. Hükümet olmanın ötesinde bir iktidar partisi olan AKP, 7 Haziran 2014 ve Mart 2024 yerel seçimleri dışında hiçbir seçimi kaybetmedi. Türkiye genelinde oyların ortalama % 35’ini alarak her seçimde tek başına yeniden yeniden iş başına geldi.

Abdullah Gül, R.T. Erdoğan ve ekibi “Milli Görüş gömleğini çıkardıkları”nı söyleyerek 14 Ağustos 2001’de AKP’yi kurduklarını ilan ettiler. 1999’da baş gösteren ekonomik kriz, Türkiye’de yeni bir dönemin kapanarak, bugünkü düzenin kurulmasının kapısını araladı. Dönemin koalisyon hükümeti ekonomik krizi aşamadığı için yönetme kabiliyetini de bir ölçüde kaybetti. Koalisyon hükümetinin ortağı MHP’nin erken seçim istemesi ile 3 Kasım 2022 tarihinde yapılan erken genel seçimde AKP, oyların % 34.28’ini alarak tek başına hükümete gelmiş oldu.

AKP’nin ABD emperyalizminin bir “projesi” olduğu çok geçmeden anlaşıldı. AKP kurulmadan önce ABD’ye çağrılan R.T. Erdoğan, ABD ile oturduğu pazarlıkta tüm şartları kabul ederek önünün açılmasını sağladı. ABD, “AKP’yi hükümete taşıyacağını”, bunun karşılığında ise Türkiye’nin Ortadoğu’da ABD’nin bekçiliğini yapması ve en önemlisi de ABD’nin Büyük Ortadoğu Projesi’nde görev üstlenmesini istedi. Erdoğan ve ekibi, hükümet olma karşılığında önlerine konan tüm görevleri, eksiksiz olarak kabul ettiler. AKP’nin ilk seçimde tek başına hükümet olmasından sonra R.T. Erdoğan’ın BOP’un başına getirilmesi de sürecin bir adımı idi. AKP’nin hükümete gelmesiyle aralanan perdeyle Türkiye’ye biçilen görev, daha görünür olarak ortaya çıktı.

AKP'nin 3 Kasım 2022'den 2024 tarihine kadar süren tüm seçimleri kazanmasında dile getirdiği "3Y" (Yoksullukla, Yasaklarla ve Yolsuzlukla) ile mücadele edileceği vaadinin belli bir etkisi olmakla birlikte AKP'nin üst üste seçimi kazanmasında kökleri 1969 yılına kadar giden hareketin günümüze kadar devam etmesinin etkilerini hesaba katmadan, AKP'nin sadece ekonomik krizi kullanarak iş başına geldiğini anlatmak eksik olacaktır.

İbrahim Kaypakkaya'nın Kemalist Hareketi değerlendirirken, iki esaslı kampa bölündüğünü ifade ettiği Türk hakim sınıflarının ikinci kanadında yer alan ve *"Öte yanda, henüz tamamen tasfiye edilemeyen komprador burjuvazinin diğer kısmı, ağaların ve büyük toprak ağalarının başka kesimi, feodalizmin ve sultanlığın ideolojik dayanakları olan din adamları, eski ulema sınıfı"* olarak tanımladığı bu sınıfın temsilcileri, önceleri CHP'den sonra Demokrat Parti içinde temsil edildiler. Bu çizgi kendisini 1969 yılında N.Erbakan tarafından kurulan "Bağımsızlar Hareketi" ya da "Milli Görüş" olarak tanımladı. Milli Nizam Partisi ve devamı olarak kurulan Milli Selamet Partisi, Refah Partisi ve Fazilet Partisi ile devam etti. İsmi değişse de görüş ve ideolojisi değişmeyen bu partiler, 1974'ten 1997 yılına kadar hükümet ortağı olarak devleti ve kimi belediyeleri yönetmiş, önemli tecrübe edinmiş, bu oluşumun tabanı 2001'den sonra "gömlek değiştirdiğini" açıklayan AKP'nin yanında yer almıştır.

AKP, kurulduğunda önemli bir kadroya sahipti. Milli Görüş geleneğinden gelen bu kadrolar, eldeki birikimlerini yeni kurulan AKP'ye taşıdılar. AKP, aynı zamanda Milli Görüş tabanına hitap etti. Bu tabanın önemli bir kesimini ikna ederek kendisinde toplanmasını sağladı. 1999 genel seçimlerinde oyların % 15.41'ini alan FP'nin oylarının önemli bir bölümü 3 Kasım 2002 erken genel seçiminde AKP'ye kaydı. AKP, diğer sağ partilerden de önemli ölçüde oy aldı.

AKP hükümete geldiğinde işsizlik oranlarında belli bir gerileme oldu. Ekonomi geçici olarak toparlandı. Bunun iki nedeni vardı: **Birincisi**, belli bir yabancı sermaye girişinin yaşanması ve **ikincisi**; özelleştirmelerle birlikte, inşaat sektörünün alabildiğine canlanarak ekonomide bir hareketlenme yaratmasıdır.

1986 yılından günümüze, toplam özelleştirme tutarı 71 milyardır. AKP bu özelleştirmelerden toplam 63 milyar dolar elde etti. AKP'nin buradan

elde ettiği bu gelirin önemli bir bölümü IMF’den alınan borç ve faizlere verildi. R.T. Erdoğan’ın “bizim dönemimizde IMF’ye borcumuz kalmadı” söyleminin arkasında özelleştirmelerden elde edilen gelirle borçların kapatılmaya çalışması vardır.

2008 yılına geldiğinde dünyadaki ekonomik kriz Türkiye’yi de vurdu. AKP, “kriz bizi teğet geçti” dese de 2009 yılından itibaren hissedilen ekonomik kriz, Türkiye ekonomisinde % 4.7 oranında küçülmeye yol açtı. Türkiye gibi yarı-sömürge ülke ekonomileri, emperyalist sermayeye bağımlı olmalarından kaynaklı, bu ülkelerde ekonomik krizler diğer gelişmiş ülkelere oranla daha sık görülmektedir. Türkiye’de yakın tarih olarak 1989 yılından bu yana 1994, 2000, 2001, 2008, 2009, 2018, 2022 ekonomik krizleri böyle okunmalıdır.

Ekonomik krizlerin her biri farklı nedenlerden ortaya çıksa da bu krizlerin ortak paydası, sermayenin kendisini güvencede hissetmemesi, yerli paranın önemli ölçüde değer yitirmesi, bankalarda nakit para sıkıntısı, iç talepte daralma, sermayenin ülkeden kaçması, işsizliğin artması, alım gücünün düşmesidir.

Önceki krizleri bir yana bırakarak ifade edecek olursak, 2008’de ABD’de başlayan ekonomik kriz, tüm dünyayı etkisi altına aldı. AKP’nin “bizi teğet geçti” demesinin asıl nedeni, 2008 krizi sonrası emperyalist tekelin daha yüksek gelir getiren ülkelere yönelmesi ve sermaye girişinin görece Türkiye’ye belli düzeyde akması ve tüm bunların krizin etkilerini azaltmış olmasıdır.

AKP, 2018 yılına geldiğinde övündüğü bu dönemin sonuna gelmiş ve bugünkü ekonomik krizden kurtulamamıştır. 2018 krizi, dünyadaki ekonomik krizden bağımsız değildir. 2020 yılında dünya çapında başlayan Covid-19 pandemisi de eklenince kriz daha da boyutlanarak devam etmiştir. AKP iktidarı, krizi zamlarla, Türk lirasını dolar karşısında aşağıya çekerek, işçi ve emekçilere zam yapmayarak vb. atlatmaya çalışsa da artık ekonomi dikiş tutmamaktadır. Ülkede yolsuzluk, rüşvet, mala-mülke çökme vb. öyle bir hal almıştır ki, bu duruma en ufak bir müdahale dahi, zincirleme sistemin çöküşünü doğuracağı için mümkün değildir. AKP, kaçan sermayenin yerini doldurmak için kapı kapı dolaşarak para dilense de ekonomiyi düzeltmesi mümkün değildir. AKP-MHP iktidarı, ekonomik kriz sonrası batmakta olan birçok yandaş şirkete büyük mali destekler vererek

onları kurtarmaya çalışmaktadır. Küçük esnafın büyük bir bölümü ise ya iflas etmekte ya da iflasın eşiğinde hayatta kalmaya çalışmaktadır.

AKP'nin uyguladığı ekonomi politika, köylülüğü iflasın eşiğine getirmiş bulunuyor. Çiftçi ürettiğini satamamakta, ürünleri daha tarladayken çürümektir. Üretim maliyetleri öylesine yüksek durumdadır ki, köylülerin önemli bir kısmı giderek üretimden vazgeçmiş, sadece kendi tüketimine yönelik üretmeye başlamıştır. AKP, kendi yandaşı tekellere büyük paralar aktarırken, çiftçiye tarım yardımlarını kestığı için üretim en alt seviyeye düşmüştür; bu da halkın gıdaya ulaşımını engellemektedir. Türkiye, ekonomik krizin yanında önümüzdeki yıllarda bir tarım kriziyle karşı karşıya kalma riski taşımaktadır.

AKP'nin 22 yıllık iktidarında sürekli olarak havuç ve sopa politikası at başı ilerlerdi. Sıkıştığı her dönemde demokrasi havarisi kesilen AKP, amacına ulaştıktan sonra özüne dönerek baskıcı ve yasakçı politikalarını hayata geçirmekten geri kalmadı.

2002 seçimlerini kazanan AKP, Avrupa Birliği'ne (AB) üye olmak için istekli olduğunu ileri sürerek "Batı'nın desteğini aldı. AB emperyalistlerinin ilerleme raporlarında Türkiye'nin önüne konan "demokratikleşme" adımı atılmasını benimsemedi. Zira, demokrasi bir devrim sorunudur ve AB'nin ülkemize getireceği bir "demokrasinin" gerçek bir demokrasi olmayacağı ortadadır. AB'nin kendi ülkelerindeki, baskıcı, yasakçı uygulamalarıyla yaptıkları orta yerde dururken, vaat ettikleri demokrasinin ne olduğu bilinmemektedir.

AKP, İslamcı söylem ve pratiklerle, Türk komprador burjuvazisinin ihtiyaç duyduğu kitle desteğini sağlayabilmiştir. Kemalist faşizmin halk kitleleri üzerindeki baskı ve şiddetinin kimi yönlerine itiraz ederek halk kitlelerinin demokrasi özlem ve taleplerini kendi çıkarları arkasında yedekleyebilmiştir. 12 Eylül Askeri Faşist Cuntası'nın "Türk-İslam Sentezi" üzerinden yükselerek hakim inanç olan "Sünni İslam"ı, toplumun her hücrelerine sirayet ettirdi. Diyanet; İçişleri, Dışişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür ve Turizm, Sanayi ve Teknoloji ile Ticaret bakanlıklarının bütçesinden daha fazla bir bütçeye sahiptir.

AKP, iktidarda olduğu 22 yıllık sürede, karşı devrimin bir diğer cephesini oluşturan ve Kemalist ideolojinin kuruluşundan bu yana temsilciliğini

yapan klikle bir hesaplaşmaya girdiğini söylemek subjektif bir değerlendirmeye değildir. “Kurtuluş Savaşı”na din görevlilerinin katılması, savaşa maddi ve insani katılım sağladıklarını, savaş bittikten ve Cumhuriyet ilan edildikten sonra, tekke ve zaviyelerin kapatıldığını, saltanata son verildiğini ileri sürerek Kemalistlerin verdikleri sözü tutmadıklarını ileri sürerek sürekli bir hesaplaşma içinde oldular. Kemalist burjuva muhalefetin, zaman zaman “Cumhuriyet’in kuruluş ilkelerine dönülmelidir” söyleminin altında bu yatmaktadır.

AKP, laiklikten rahatsız olduğunu ileri sürse de Türkiye, kuruluşundan günümüze kadar hiçbir dönem gerçek laik bir ülke olmamıştır. Din her zaman hakim sınıfların kullandığı bir argüman olmuştur. Ülkenin her köyüne okuldan önce cami açılması, imam atanması, imamların maaşlarının devletçe ödenmesi, Sünni İslam dışındaki tüm dinlere ve inançlara yasak getirilmesi, tüm bunlar ve daha fazlası, TC devletinin laik bir devlet olmadığını fazlasıyla kanıtlamaktadır.

Toplumda milliyetçiliği canlı tutarak sözde “anti-emperyalist” görünmesi, AKP’nin kuruluşundan beri uyguladığı ikiye bölme politikasının doğrudan sonucudur. AKP, doğrudan bir ABD projesi olarak kuruldu ve iş başına getirildi. ABD’nin çıkarları doğrultusunda R.T. Erdoğan, Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) eşbaşkanlığına getirildi.

Türkiye, ABD’nin ve AB’nin yarı sömürgesidir. Siyasal ve ekonomik olarak Türkiye hem ABD’ye hem de AB’ye bağımlıdır. Suriye iç savaşından sonra Türkiye’nin Rus emperyalizmiyle girdiği ilişki, ABD ve AB’den vazgeçtiği, ekonomik ve siyasi olarak bu emperyalist güçlerle ilişkilerini kopardığı anlamına gelmiyor. Rusya’dan S-400 füzeleri alması, ABD’ye karşı bloktan öte bir anlam ifade etmemektedir.

AKP’nin dış politikası; sahte tehdit, şantaj ve ikiye bölme bir stratejiye dayanmaktadır. Bunu en tipik şekilde İsrail’in 7 Ekim 2023 tarihinden bu yana Filistin’e yaptığı saldırılara karşı takındığı politik tutumda görüyoruz. 50 bine yakın Filistinlinin katledildiği, bir milyon insanın yerinden edildiği saldırılarda, AKP iktidarı bir yandan en azılı İsrail düşmanı kesilirken diğer yandan İsrail’le ticarete devam etmektedir. AKP, “Filistin’e Dua İsrail’e Gemi” politikasıyla katledilen Filistinlilere “ağlarken” Filistinlileri katleden İsrail ordusuna jet yakıtı satmakta, her ihtiyacını karşılamaktadır.

AKP, adım adım ülkeyi açık bir hapishaneye çevirmiş durumdadır. Yasaklar, iktidarın vazgeçilmez uygulamaları olarak hiçbir zaman gündemden düşmemiştir. AKP, her seçim öncesi yumuşama sinyalleri vererek yasakların kaldırılacağı mesajı vermesine karşın, seçimi kazandıktan hemen sonra bir önceki uygulamaları aratan yeni baskı ve yasakları gündeme getirdi. 2010'da anayasa değişikliğiyle sözde 12 Eylül anayasasındaki anti-demokratik maddeleri yürürlükten kaldıracağını vaat etmesine karşın istediği "reform" yasalarını geçirdikten sonra daha baskıcı uygulamaları içeren yeni yasal düzenlemeler getirildi.

AKP iktidarının 22 yıllık süresinde insan hakları, işçi ve kadın haklarına tümünden son verildi denilebilir. AKP döneminde her talep baskı ve şiddetle bastırıldı. Sendikalar işlevsiz hale getirildi. Kendi yandaşı sendikalar bile dönem dönem yapılanları kamuoyuna taşımak zorunda kaldı. 22 yıllık iktidarı döneminde işçileri açlıkla başbaşa bıraktı. İşçilerin grev yapması neredeyse yasaklandı. 22 işçi grevi, AKP iktidarı tarafından yasaklanmış ve binlerce işçinin işine son verilmiştir. AKP-MHP iktidarı, işçilerin sendikaya üye olmalarını onları işten çıkartarak ya da işten çıkartma tehdidiyle patronların istekleri doğrultusunda sürekli yasal değişiklikler yapmıştır. Türkiye'de 16 milyon işçiden sadece 2 milyon işçinin sendika üyesi olması, AKP politikalarını yeterince anlatmaktadır. AKP iktidarı, patronlara ek yük getirmesin diye işçilerin çalışma güvenliğine önem vermemiştir. AKP iktidarı döneminde en az 30 bin işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiştir. Bunların yüze yakını ise çocuk işçiler oluşturmaktadır.

AKP, 22 yıllık iktidarı boyunca basın ve fikir özgürlüğüne sürekli yasaklar getirdi. 150'ye yakın gazeteci sadece haber yaptıkları için tutuklanmış, yargılanmış ve yüzlerce yıl ceza verilmiştir. Sırf R.T. Erdoğan'ı sosyal medyadan eleştirdikleri için 3 bine yakın insana dava açılmış, onlarcası tutuklanmış ve hapis cezaları almıştır. AKP, Kürt halkına karşı güttüğü düşmanlığı basın alanında da göstermiştir. Birçok Kürt gazetecinin evlerinin kapıları kırılarak, büroları basıp dağıtılarak gözaltına alınmış, işkence edilip tutuklanmışlardır.

AKP, devrimcilere, komünistlere ve Kürt halkına karşı özel politikalar geliştirdi. "Terörle mücadele" adı altında yapılan değişikliklerle ağır cezalar getirildi. Adaletin olmadığı bir ülkede mahkemelerin de iktidarın dümen

suyunda yürüyeceği açıktır. Böyle de olmuş ve yargılanan binlerce devrimci ve yurtsever, en ağır cezalara çarptırılmışlardır. En fazla hapishanenin yapıldığı ülkeler arasında Türkiye gelmektedir. Toplam 403 hapishanenin bulunduğu Türkiye’de, AKP, yeni hapishane yapmakla övünmektedir. Türkiye’de hapishaneler birer işkence merkezi durumundadır. Binlerce devrimci ve yurtsever tutuklu ve hükümlü en ağır koşullarda yaşam mücadelesi vermektedir. Tek kişilik tecrit hücrelerinde kalan devrimciler, yaptırımlara uymadıkları için keyfi uygulama ve cezalarla karşı karşıya kalıyorlar. Aile ve avukat görüş yasağı, kitap yasağı ve bugün giderek yaygınlaşan bir şekilde “infaz yakma” en tipik cezalar olarak uygulanmaktadır. Sağlık koşullarının oldukça kötü olduğu hapishanelerde altı yüzün üzerinde devrimci ve yurtsever tutuklu, ölüm sınırına geldikleri halde ne tedavileri yapılmakta ne serbest bırakılmaktadır. AKP’nin 22 yıllık iktidarı boyunca hapishanelerde dört binin üzerinde insan hayatını kaybetmiş bulunuyor. Bu rakam, bizzat Adalet Bakanlığı’nın açıkladığı resmi rakamlardır. Onlarca devrimci ve yurtsever tutsak, cezaları bittiği halde “iyi hal” göstermedikleri gerekçesiyle infazları yakılıp içeride tutulmaktadır.

AKP-MHP iktidarı boyunca gösterdiği en büyük düşmanlıklardan biri de kadınlara ve LGBTİ+lara karşı oldu. AKP-MHP iktidarı döneminde toplam 7 bin 600 kadın, erkekler tarafından katledilmiştir.

Burada parantez açarak İstanbul Sözleşmesi’ne değinmek gerekmektedir. Türkiye, 2011 yılında İstanbul Sözleşmesi’ni imzalamıştır. AKP-MHP iktidarı, sözleşmeye imzacı olarak yer aldı ve bazı adımlar atmak zorunda kaldı. İktidar İstanbul Sözleşmesi’ne imza atmasına rağmen yasanın onaylandığı 2012 yılında 128 kadın katledilmiştir. Devamında iktidar, 20 Mart 2021’de İstanbul Sözleşmesi’nden çekildiğini duyurdu. Bu tarihten sonra kadın cinayetleri daha da arttı. İmzanın çekildiği tarihten günümüze 600 kadın katledilmiştir. AKP-MHP iktidarı döneminde ayrıca nefret suçları kapsamında 125 LGBTİ+ birey öldürülmüş, faşist iktidar bu cinayetleri adeta kutsamıştır.

Tüm bu gelişmelere karşı burjuva muhalefet, AKP’nin yaptıkları karşısında adeta sessiz kalmıştır. CHP başta olmak üzere topluma sürekli seçim sandığı kurtuluş olarak gösterilmiştir. Kitlelerin sokağa çıkmasını, hakkını sokakta aramasını, AKP’den sokakta hesap sormasını engellemiştir. Burju-

va muhalefetin bu tutumu, AKP'ye yaramıştır. Burjuva muhalefetin, topluma vereceği fazla bir şey olmadığı son 22 yıllık AKP iktidarı döneminde fazlasıyla anlaşılmıştır. Burjuva muhalefet içinde diğer burjuva partilerinden daha fazla gücü olan CHP de bu süre içinde bir başarı göstermediği gibi diğer burjuva partileri gibi sorun ülkenin sözde “beka” sorununa gelip dayandığında her zaman AKP'nin yanında oldu. Sınır ötesi operasyonların onaylanması, dokunulmazlıkların kaldırılmasında CHP ve diğer burjuva partiler her defasında AKP'ye onay vermişlerdir.

Burjuva muhalefet, bu kadar yoksulluk varken, işsizlik bu kadar artmışken, insan hakları ihlalleri ayyuka çıkmışken, kendi anayasalarını tanımadıklarını açıkça söyleyen AKP karşısında sessizliklerini korumaya devam ediyorlar. Mart 2024 yerel seçimlerinde AKP yenilgi almasına rağmen, CHP'nin genel başkanının “yumuşama” adı altında ilk yaptığı işin Saraya koşmak olması dahi tek başına burjuva muhalefetin niteliğini göstermektedir.

Hiçbir burjuva muhalefet partisi halkı bu düzende refaha kavuşturamaz. Bu faşist devlet tüm burjuva partilerinin ortak paydasıdır. Aralarında sadece nüanslar vardır. Her burjuva partisinin muhalefetteyken demokrasi yanlısı kesilmesi, iş başına geldiğinde ise diktatörlük uygulaması burjuva partilerinin özünü oluşturmaktadır. Yüz yıllık Türkiye tarihi buna hep tanık oldu.

Bu gelişmelerin bir yanını da devrimci durum oluşturmaktadır. Genel olarak denilebilir ki, devrimci durum, ülkemizde son yirmi yılın en yüksek seviyesindedir. İktidar bir yönetememe krizi içindedir. Zor uygulamadan hiçbir adım atamamaktadır. En küçük bir hak arama ve eylem şiddetle bastırılmaktadır. 2022 yılından bu yana giderek daha da derinleşen ekonomik kriz, toplumda büyük bir öfke birikime yol açmıştır.

Yaygın işçi direnişleri, eylemler yaşanmakta ancak kendiliğinden bir seyir izlemektedir. Sendikaların uzlaşmacı tutumu, sınıfı kendi hakları için sokağa taşıma, grev yaparak haklarını almada geri ve pasif bir durumdadır. Devrimci ve komünist hareketin ise sınıf içinde örgütlenmesi oldukça cılızdır. Bu durum sınıf mücadelesini olumsuz etkilemektedir.

Önümüzdeki dönem açısından komünistlerin en fazla üzerinde durması gereken konuların başında işçi sınıfı içinde örgütlenme gelmektedir. İşçi sınıfı örgütlenmeden toplumsal mücadelenin ilerlemesi mümkün değildir.

İşçi Sınıfının Genel Durumu

Mayıs-Haziran 2013 Gezi İsyanı ve 6-8 Ekim 2014 Serhildanı, faşizmin iktidar kliği içindeki çelişki ve çatışmaları artırmış ve bu süreç 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerinde AKP'nin tek başına hükümeti kuramayacağı bir sonuçla karşı karşıya bırakmıştı. Bu süreç aynı zamanda iktidardaki hakim sınıf kliği içinde iki kliğin iktidar için mücadelesini keskinleştirdi.

3 Kasım 2003 genel seçimlerinde AKP'nin tek başına hükümet kurması ve sonrasında devlet aygıtı içinde Kemalist kadroların tasfiye edilmesi sürecinde çıkar birliği yapan AKP ve Gülen Cemaati arasında 2013'te yaşanan "17-25 Aralık Yolsuzluk ve Rüşvet Operasyonu"yla görünür olan mücadele giderek sertleşerek 15 Temmuz 2016'da darbe girişimine yol açtı.

Halen kimi yönleri karanlıkta olsa da AKP darbe girişimini "*Allah'ın bir lütfu olarak*" değerlendirdi ve somut olarak başta halk hareketi olmak üzere devrimci ve ilerici muhalefete yönelik faşist saldırganlığını artırmasına gerekçe yapıldı. 15 Temmuz 2016 darbe girişimi gerekçesiyle 2016-2018 yılları arasında Olağanüstü Hal ilan edildi ve parlamenter maskeli faşist diktatörlük rejimi tek parti diktatörlüğüne dönüştürüldü ve "başkanlık rejimi" denilen sistemin önü açıldı.

15 Temmuz 2016 darbe girişimi hakim sınıf klikleri içinde sadece iktidar mücadelesi ve ardından sadece tasfiye süreci olarak işletilmedi. Aynı zamanda hakim sınıf klikleri içinde sermaye transferi de gerçekleştirildi. Devlet iktidarını elinde tutan klik, "FETÖ Borsası" adı altında önemli bir sermaye transferi gerçekleştirildi.

OHAL süreci asıl olarak genelde halk muhalefetine özelde ise işçi sınıfına yönelik başta örgütsüzleştirme saldırısı olmak üzere bir dizi kapsamlı saldırının hayata geçirilmesi olarak kullanıldı. Öncelikle devlet örgütlenmesi içinde bir tasfiye gerçekleştirildi. Yaklaşık yarım milyon devlet memurunun işine Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) son verildi.

Ancak asıl olarak başta Kürt ulusal hareketi olmak üzere devrimci demokratik muhalefete yönelik bir saldırı başlatıldı. Faşizme yönelik bütün muhalif dinamiklerin üzerine ağır bir faşist terörle gidildi. Resmi rakamlara göre 79 bin 301 kişi gözaltına alındığı ifade edilse de gerçekte gözaltı işlemine maruz kalan kişi sayısının 160 binin üstünde olduğu bilinmektedir. 16 Temmuz 2016 tarihinden 20 Mart 2018'e kadar, OHAL döneminde hakkın-

da tutuklama kararı verilerek hapishanelere konulan kişi sayısı en az 228 bin 137 kişidir.

Darbe girişimi sonrasında ilan edilen OHAL ile faşizm sadece kendi içinde iktidar mücadelesinin ürünü olarak “FETÖ ile mücadele” gerekçe- siyle tutuklama saldırısına girişmemiş, aynı zamanda çeşitli kurumları da kapatmış, sermayenin el değiştirmesi kapsamında çeşitli ticari işletmelere de el koymuştur. Burada önemli olan nokta, faşizmin kendi içinde iktidar mücadelesi sonucunda sadece Fethullah Gülen Cemaati’yle iktidar müca- delesi içinde girmesi değildir. Türk hakim sınıflarının iktidar gücünü elin- de tutan iki İslamcı söylemli kliğinin iktidar mücadelesi esas olarak halka, ilerici, devrimci ve komünist harekete bir saldırıya dönüştürülmüştür. Fa- şizm aynı zamanda devrimci demokratik muhalefetin demokratik kurum- larına yönelik de topyekûn bir saldırı içine girmiştir. Bu süreçte çoğunlu- ğu Fethullah Gülen Cemaati’yle ilişkilendirilen ancak aralarında devrimci demokratik yayın organları, dernek, vakıf, sendikalar da kapatılmış, çeşitli kurum ve işletmelere çökülmüştür.

Emperyalizmin uluslararası işbölümünü yeniden düzenlemesine pa- ralel, kapitalist sistemin bir parçası olan Türkiye pazarının, emperyalist kapitalizme bağımlı yarı-sömürge ekonomisinin ihtiyaçları temelinde üst yapı kurumlarının yeniden şekillendirilmesi ve devlet örgütlenmesinin bu ihtiyaca göre düzenlenmesi esas olarak işçi sınıfına ve emekçi halka yöne- lik saldırılarla hayata geçirildi.

Bu süreç aynı zamanda tali olarak hakim sınıf klikleri arasında iktidar mücadelesinin sürdüğü ve dönem dönem sertleştiği bir süreç olarak şekil- lendi. Türk hakim sınıfları içinde kendini AKP’de ifade eden İslamcı söylem- li kliğin öncelikle Kemalist kadroları devlet örgütlenmesi içinde tasfiyesi ve önemli oranda geriletmesinin ardından iktidardaki iki kliğin iktidar mü- cadelesi önce üstü kapalı sonra ise darbe girişimiyle sürdü. R.T. Erdoğan liderliğinde AKP, bu iktidar mücadelesinden eskiden tasfiye ettiği Kemalist kadroların bir kısmıyla işbirliğine girerek ve önemli oranda yıpranarak çık- tı. Bu süreç aynı zamanda Türk hakim sınıflarının devlet örgütlenmesinde yıllardır dillendirdikleri “başkanlık rejimi”nin de kurulmasına yol açtı.

Başkanlık rejimi, geline aşamada emperyalizmin bölgesel çıkarları doğrultusunda yeniden düzenlenen yarı-sömürge ekonomik yapının talep

ve ihtiyaçlarına uygun bir üst yapı kurumu olarak şekillendi. Emperyalist burjuvazinin ve komprador kapitalizmin Türkiye pazarında sömürü, yağma ve talanı için kağıt üzerinde var olan başta anayasa olmak üzere hukuk kurallarının anın ihtiyaçlarına göre karşılanması (“bir şirket gibi yönetilen devlet”) olarak devlet örgütlenmesi, cumhuriyet temeli üzerinde “başkanlık rejimi” olarak yeniden örgütlendi.

Burada önemli olan nokta; rejimin yeniden örgütlenmesi sırasında Türk hakim sınıflarının iktidar ve muhalefette olan klikleri ve dahası iktidarı elinde tutan hakim sınıf kliğinin kendi içindeki iktidar mücadelelerinin tali; bir bütün olarak Türk hakim sınıf kliklerinin iktidar aygıtı olarak kullandıkları faşist devlet örgütlenmesinin halka yönelik saldırısının esas olmasıdır. Türk hakim sınıfları kendi aralarında iktidar mücadelesi verirken bile halka yönelik saldırganlıklarını aynı kulvarda devam ettirmişlerdir. Bu saldırganlığın hedefinde başta Kürt ulusal hareketi olmak üzere, hakim sınıfların siyasetinden bağımsız halk hareketleri, ilerici, devrimci ve komünist hareketler olmuştur.

Türk hakim sınıflarının iktidar aygıtı olan devlet örgütlenmesi esas olarak emperyalist burjuvazinin ve komprador kapitalizmin sınıfsal çıkarları için dönemin ihtiyaç duyduğu koşullara göre yeniden örgütlenir ve “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi” bu değişimin ürünü olarak ortaya çıkarırken; halka, devrimci ve komünist harekete yönelik “isyan bastırma stratejisi”nin tüm araçları kullanılmaya devam etti. Bu stratejinin bir yanında işçi sınıfının ve halkın örgütlenmelerinin dağıtılması ve iktidar kliğinin arkasında yedeklenmesi varken; iktidar kliğinin arkasında yedeklenmeyen burjuva muhalefetin bile “terörist” ilan edildiği bir süreç örgütlendi. Böylesi bir süreçte işçi sınıfının ve halkın kendiliğinden gelişen ekonomik ve demokratik talepli eylemleri faşist bir saldırganlıkla bastırıldı. TC devleti, kağıt üstünde var olan yasalarına dahi uymamaya, dokunulmazlığı olan milletvekillerinin tutuklanmasından ve kitlelerin eylem yapma ihtimaline karşı gözaltına alınmasına uzanan bir çizgide, faşist saldırganlığın dozajı artırıldı.

Saldırı Altında Mücadele Eğilimi

21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye ekonomisinin emperyalizmin uluslararası işbölümü temelinde yeniden düzenlenmesi ve yarı-sömürge ko-

şullarının daha derinleşmesi; işçi sınıfı açısından sömürünün artması, sendikal örgütlenme başta olmak üzere en temel demokratik haklara yönelik saldırıların artmasına neden oldu. Burjuvazinin dünya çapında “sosyal devlet” politikalarını terk etmesi, yarı-sömürge pazarları daha derinden etkiledi. Çok Uluslu Şirket denilen emperyalist tekellerin, Türkiye pazarında doğrudan ya da komprador şirketleri aracılığıyla sömürsünü sürdürme ve kârlarını artırma politikalarının hedefinde işçi sınıfı oldu.

Gelinen aşamada resmi verilere göre Türkiye’de 2024 yılı başında ücretli (maaşlı) olarak çalışan işçi sayısının 15 milyon 22 bin 900 kişi olduğu ifade edilmektedir. Ücretli çalışan 8 milyon 331 bin kişi ticaret ve hizmetler sektöründe, 4 milyon 989 bin kişi sanayi sektöründe ve 1 milyon 701 bin kişi ise inşaat sektöründe çalışmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın (ÇSGB) Ocak 2024 istatistiğine göre ise bütün işkollarında çalışanların sayısı ise 16 milyon 395 bin 275’dir. Öte yandan DİSK-AR’ın çeşitli kaynaklardan yaptığı araştırmaya göre Türkiye’de toplam işçi sayısı Ekim 2023 tarihi itibarıyla 18 milyon 789 bin 456 kişidir.

Türkiye’de çalışan işçi sayısında var olan bu farklı rakamlar, işçi sınıfının örgütlülüğü konusunda da yaşanmaktadır. Türkiye işçi sınıfının temel örgütlenme araçlarından biri olan sendikalar ve sendikalaşma oranlarını incelediğimizde bu net olarak görülmektedir. Örneğin ÇSGB’nin Ocak 2024 istatistiklerine göre 16 milyon 395 bin 275 toplam işçinin sendikalı olan sayısı 2 milyon 495 bin 423’tür. Sigortalı işçileri esas alan resmi sendikalaşma oranı yüzde 15.22 iken, kayıtlı ve kayıtsız tüm işçiler esas alındığında fiili sendikalaşma oranı yüzde 13’e gerilemektedir. Sendikalı olmayan işçiler toplam işçilerin yüzde 87’sine karşılık gelmektedir. Açıklanan rakamlardan da görüleceği üzere resmi ve fiili olarak Türkiye işçi sınıfı sendikal örgütlenme konusunda büyük oranda örgütsüz bir durumdadır. Özellikle işçi sınıfının kayıtlı kesimi açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluk, sendikal örgütlenmenin dışında kalmaktadır. Buna kayıt dışı çalışanlar (yerel-göçmen) da dahil edildiğinde örgütsüzlüğün boyutu daha da büyümektedir.

Türkiye’de 18 milyon 568 bin işçinin sadece 2 milyon 422 bini sendikalıdır. 16 milyon 146 bin işçi ise sendika üyesi değildir. Türkiye işçi sınıfının ezici bir çoğunluğu, en temel örgütlenme araçlarından biri olan sendikal örgütlenmeden mahrumdur. Kuşkusuz bunun temel sebebi, işçi sınıfının

sendikal örgütlenmesine karşı uygulanan politikalardır. Yasal ve fiili olarak işçi sınıfının sendikalarda örgütlenmesi engellenmektedir. İşçi sınıfının eylemleri arasında sendikalaşma taleplerinin ön planda olması bu gerçeği teyit etmektedir. Ancak buna rağmen resmi sendikalaşma verilerine göre hem işçi sendikalarının sayısında hem de işçi sınıfının sendikalarda örgütlenmesinde belli bir artış yaşanmıştır. Nitekim Ocak 2013'te 92 işçi sendikası söz konusu iken bu sayı Temmuz 2023'te 227 olarak ifade edilmektedir.

Ocak 2013'te 92 sendikanın 68'i üç büyük işçi konfederasyonu üyesidir. Bağımsız ve diğer konfederasyonlara üye sendika sayısı ise 24'tür. Temmuz 2023'te ise 227 sendikanın 74'ü üç büyük işçi konfederasyonu üyesi iken 153'ü bağımsız veya diğer konfederasyonlara üyedir. Ancak 2013-2023 arasında bağımsız ve yeni kurulan konfederasyonlara üye olan sendikaların sayısında dikkat çekici bir artış (24'ten 153'e) vardır. Ancak bu artışa rağmen bağımsız ve üç büyük konfederasyon dışında kalan sendikaların üye sayısı son derece sınırlı kalmıştır. İşçi sendikası sayısında artış yaşanırken, işkolu barajını aşan sendika sayısında ise düşük bir artış söz konusudur.

Ocak 2013'te 92 sendikanın 44'ü işkolu barajını aşarken Temmuz 2023'te kurulu 229 sendikanın 59'u barajı aşabilmiştir. Bunun anlamı barajı aşan sendika oranı yüzde 48'den yüzde 26'ya gerilemiş olmasıdır.

Dolayısıyla çok sayıda sendikanın işkolu barajı engeli nedeniyle toplu pazarlık hakkı gasp edilmektedir. Bu ise kabul etmek gerekir ki, Türkiye işçi sınıfının mücadelesi açısından önemli bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. İşçi sınıfının sendikal örgütlenmesinin önünde sadece yasa ile konulmuş yüzde 1'lik baraj sistemi bulunmamaktadır. Bunun yanında işyeri/işletme ile sınırlı toplu sözleşme düzeni de işçi sınıfının örgütlenmesinde negatif etki-de bulunmaktadır. Nitekim Türkiye'de toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçi sayısı sendikalı işçi sayısının çok altındadır. ÇSGB verilerine göre 2023 Ekim itibarıyla toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçi sayısı 1 milyon 984 bindir. 2023 yılının üçüncü çeyrek verilerine göre ise toplam işçi sayısı 18 milyon 789 bindir. Yani işçilerin yalnızca yüzde 10.6'sı TİS kapsamındadır, 16 milyon 806 bin işçi ise bu kapsamın dışındadır. Oransal olarak ifade edersek; işçilerin yüzde 89.4'ü TİS kapsamı dışında tutulmaktadır. Yine patronların sendika düşmanlığı başta olmak üzere işçi sınıfına yönelik saldırıları karşısında mahkemelerin uzun sürmesi ve patronların kasıtlı hukuk ihlalleri, burjuva

anlamda dahi hukuksuzluğu tespit edilenlerin cezalarının ertelenmesi veya paraya çevrilmesi gibi belli başlı kimi nedenler işçi sınıfının örgütlenmesinin önüne engeller olarak ortaya çıkmaktadır. Yine işçi sınıfının sendikal örgütlenmesinin önünde en büyük engellerden birisi komprador kapitalizminin niteliğiyle ilgilidir. İşçi sınıfının istihdam koşulları (hangi koşullarda üretim içinde bulundukları) işçi sınıfının sendikal örgütlenmesi konusunda objektif bir tablo ortaya çıkarmaktadır. İşçi sınıfının istihdamının esas olarak KOBİ'ler (mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler) denilen işletmelerde gerçekleştiriliyor olması ve dahası KOBİ'ler içinde esas ağırlığın 10 çalışandan az çalışanın istihdam edildiği mikro işletmeler denilen işletmeler olduğu düşünlüdüğünde, işçi sınıfının sendikal örgütlenmesinin zorluğu daha iyi anlaşılır.

Öte yandan patronların fütursuzluğu, cezasızlık ve iktidarın güvenlik ve adalet sistemini de kullanarak patronlara arka çıkması, işçilerin sendikalara üye olmasını caydırıcı bir etken haline getirmektedir. Yine işçi sınıfı içinde sendikal anlayışların farklılığı ve özellikle bürokratik sarı sendikacılığın etkisi, iktidarın sendikalar üzerinde kurduğu ideolojik ve fiili hegemonya ile işçi-sendika arasındaki güven kaybı da örgütsüzlüğün diğer etkenleri arasında yer almaktadır.

Toplamda ise işkolu barajıyla toplu sözleşme hakkının gasp edilmesiyle esas olarak işçi sınıfının sendika bürokrasisine yönlendirilip örgütlenmesi hedeflenerek, sarı sendikacılık eliyle mücadele eğilimi önlenmek ve kırılmak istenmektedir. Nitekim Türkiye işçi sınıfı içinde işkolu barajını aşan sendikaların ezici çoğunluğu üç büyük konfederasyon üyesidir. Temmuz 2023'te ise barajı aşan 59 sendikanın 54'ü DİSK (4 sendika), Türk-İş (32 sendika) ve Hak-İş (16 sendika) üyesidir. Üç büyük konfederasyon dışında barajı aşan sadece beş sendika söz konusudur.

Türkiye'de işkolu sendikacılığı yukarıda ifade ettiğimiz nedenlerle devletin aygıtının zorlamasıyla bir merkezileşme içindedir. Bu, sadece yasa yoluyla değil aynı zamanda "yandaş sendikacılık" aracılığıyla yapılmaktadır. Özellikle kamuda çalışan işçilerin sendikalara üye yapılması sağlanmaktadır. Bu durum, Hak-İş'e bağlı sendikaların üye artışında belirleyici faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu merkezileşme nedeniyle sendikal örgütlenme içindeki işçi sınıfının yüzde 98'inin üç büyük işçi konfederasyonuna üye olması sağlanmıştır.

Türk-İş'in üye sayısı 1 milyon 313 bin, Hak-İş'in üye sayısı 823 bin, DİSK'in üye sayısı 236 bin, bağımsız sendikaların ve diğer küçük konfederasyonlara üye işçi sayısı ise 49 bindir. İşçi sınıfının örgütlenmesi ve üye sayıları konfederasyonlar arasında oldukça dengesiz bir dağılıma işaret etmektedir. Bu nedenle 2 milyon 422 bin sendika üyesi işçinin 2 milyon 373 bini DİSK, Türk-İş veya Hak-İş üyesidir. Temmuz 2023 itibarıyla sendikalı işçilerin konfederasyon düzeyinde dağılımında Türk-İş yüzde 54.2'lik pay ile en büyük konfederasyon olma özelliğini korumaktadır. Hak-İş yüzde 34 ile ikinci iken DİSK, sendikalı işçiler arasında yüzde 9.8'lik temsil oranı ile üçüncü konfederasyon durumundadır. Kuşkusuz bu tablonun asıl nedeni işçi sınıfının örgütlenmesine yönelik çıkartılan engellerin yanında örgütlenmede ısrar edenlerin de esas olarak sarı ve bürokratik sendikacılığa yönltilmesidir.

Bununla birlikte ÇGBS'nin Ocak 2024 verilerinden hareketle sendikalı işçilerin üst örgütleri yönünden dağılımına bakıldığında Türk-İş'in (1 milyon 349 bin 209) toplam içindeki oranı yüzde 54.07'dir. Bu konfederasyonu yüzde 33.88 ile Hak-İş (845 bin 512) ve yüzde 9.84 ile DİSK (245 bin 636) takip etmektedir. Üç konfederasyonunun sendikalı işçiler içindeki toplam payı yüzde 97.80'e ulaşmaktadır. Geriye kalan sendikalı işçiler (yüzde 2.2) ise diğer konfederasyonlara üye sendikalarla bağımsız sendikalar da yer almaktadır.

Üç konfederasyonunun son dönemdeki üye gelişimi incelendiğinde, Türk-İş'in üye sendikalarındaki sendikalı işçi sayısındaki artış önceki dönemlere göre yavaşlamış durumdadır. Temmuz 2023 döneminde Türk-İş yüzde 43.26 oranında üye işçi artışı sağlamışken, Ocak 2024 döneminde bu oran yüzde 36.22'ye düşmüştür. Üye sayısı bakımından ikinci sırada yer alan Hak-İş'te de benzer bir durum görülmektedir. Önceki dönemde üye işçi sayısında yüzde 38.01 oranında artış olurken, Ocak 2024 döneminde yüzde 22.20'ye inmiştir. DİSK ise diğer iki konfederasyona oranla belli bir gelişim içinde bulunmaktadır. Temmuz 2023 döneminde DİSK üyesi işçilerin artış oranı yüzde 5.99 iken Ocak 2024 döneminde üye işçi sayısı yüzde 9.15'e ulaşmıştır. Diğer konfederasyonlar ve bağımsız sendikaların da bu dönemde üye işçi sayısı önceki döneme göre daha iyi olmuş ve yüzde 5.9'a yükselmiştir.

İşçi sınıfının işkollarına göre sendikalaşmasını incelediğimizde ise imalat sanayinde ve kamu işkollarında ağırlıklı bir sendikalaşmanın söz konusu olduğu gözlemlenmektedir. Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere kamu ağır-

lıkl ı sendikacılığ ın bir kısm ı doğ rudan iktidar yönlendirmesiyle gerç ekleşt irilmektedir. Aşağıda işçi sınıf ının işkollar ına göre sendikalaş masına dair bir tablo aktarılm ıştır.

**İşkollar ına Göre Sigortal ı ve Sendikal ı İşçi Sayısı İle
Sendikalaş ma Oranları (Ocak 2023)**

	İşçi Sayısı	Üye Sayısı	Sendikalaş ma Oranı (%)
İnşaaat	1.659.575	54.319	3,3
Konaklama ve eğlence işleri	1.275.826	54.628	4,3
Ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar	4.167.249	306.053	7,3
Ağaç ve kâğıt	286.161	23.251	8,1
Gemi yapımı ve deniz taşımacılığı, ardiye ve antrepoculuk	245.138	19.890	8,1
Dokuma, hazır giyim ve deri	1.282.607	114.433	8,9
Taşımacılık	947.308	100.241	10,6
Basın, yayın ve gazetecilik	97.720	11.370	11,6
Petrol, kimya, lastik, plastik ve ilaç	602.454	67.360	11,2
Gıda sanayi	678.737	91.089	13,4
Genel Toplam	16.413.359	2.421.940	14,8
İletişim	202.905	30.443	15,0
Metal	1.929.621	352.754	18,3
Madencilik ve taş ocakları	216.585	43.350	20,0
Çimento, toprak ve cam	200.620	40.508	20,2
Avcılık, balıkçılık, tarım ve ormancılık	192.487	42.741	22,2
Enerji	262.146	81.510	31,1
Savunma ve güvenlik	234.369	76.806	32,8
Banka, finans ve sigorta	320.205	109.342	34,1
Sağlık ve sosyal hizmetler	683.766	267.407	39,1
Genel İşler	927.880	537.648	57,9

Kaynak: ÇSGB, Temmuz 2023 İstatistikleri, DİSK-AR.

Kaynak: Türkiye’de Emeğ in Durumu Emek Araştırmaları (2020-2023), DİSK-AR, Sayfa 187

Tablodan da görüleceği üzere işçi sınıfının sendikalaşma oranları işkolları açısından büyük farklılıklar göstermektedir. İnşaat, konaklama ve eğlence işleri ile büro işkolları en düşük sendikalaşma oranlarına sahipken genel işler, sağlık ve sosyal hizmetler ile banka, finans ve sigorta işkolları ise en yüksek sendikalaşma oranına sahiptir. İşçi sınıfının sendikalaşma oranlarının en yüksek olduğu üç iş kolu genel işler, sağlık ve sosyal hizmetler ile banka, finans ve sigortadır. Sağlık ve sosyal hizmetler işkolunda sendikalaşma oranı Temmuz 2023'te yüzde 39.1'dir. Banka, finans ve sigorta işkolunda sendikalaşma oranı yüzde 34.1'dir. Genel işler işkolunda ise sendikalaşma oranı yüzde 57.9'dur.

En fazla iş cinayetlerinin yaşandığı işkollarından olan inşaat iş kolunda ise işçi sınıfının sendikal örgütsüzlüğü söz konusudur. Resmi sendikalaşma oranı yüzde 14.8 iken, inşaat işkolunda sendikalaşma oranı sadece yüzde 3.3'tür ve sendikalı işçi sayısı sadece 54 bin 319'dur. Bunların önemli bir bölümü ise kamu sektöründedir. Sendikalaşma oranı turizm işkolunda yüzde 4.3 iken, 4.2 milyonu aşkın işçinin çalıştığı en büyük işkolu durumundaki büro işkolunda ise yüzde 7.3'tür. Büro işkolunda 4.2 milyon çalışanın sadece 306 bini örgütlüdür.

ÇSGB verilerine göre Temmuz 3023-Ocak 2024 arasında 20 işkolundan 8'inde çalışan işçilerin sayısında azalma görülmektedir. Azalma önceki döneme göre en fazla işçi çalışan işkolları Konaklama ve Eğlence Yerleri (- 186 bin 595), Dokuma, Hazır Giyim ve Deri (- 56 bin 938), Avcılık, Balıkçılık, Tarım ve Ormancılık (- 20 bin 574) işkollarındadır.

Bir önceki döneme oranla en fazla çalışan işçi artışı ise Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar (55 bin 479), Taşımacılık (52 bin 924) ve Gıda Sanayi (32 bin 562) işkollarında görülmektedir.

İşkollarındaki istihdam kayıplarının sendikalı işçi sayısını da olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle 20 işkolundan altısında sendikalı işçi sayısında azalma yaşandığı anlaşılmaktadır. Sendikalı işçi sayısı en fazla azalan işkolları ise Dokuma, Hazır Giyim ve Deri (- 2 bin 929), Banka, Finans ve Sigorta (- 2 bin 903), Sağlık ve Sosyal Hizmetler (- 1229) ve Konaklama ve Eğlence Yerleri (- 1058) işkolları olarak görülmektedir.

Yukarıda da değindiğimiz üzere yüzde 1'lik işkolu barajı sendikaların çoğunluğunun üye sayılarını etkilemektedir. ÇSGB Ocak 2024 verile-

rine göre işkollarındaki sendikaların önceki döneme oranla üyelerindeki gelişimine bakıldığında 235 sendikadan 103'ü üye kaybı yaşamıştır. Binin üzerinde üye kaybı yaşayan sendikalar arasında ilk iki sırayı Hak-İş üyesi sendikalar; Öz Sağlık-İş ve Öz Finans-İş almaktadır. Bunları Türk-İş'e bağlı TEKSİF ve Türkiye Haber-İş sendikaları izlemektedir. Bu düzeyde DİSK'te üye kaybı yaşayan tek sendika ise Enerji-Sen'dir. Enerji-Sen'in üye kaybındaki en önemli neden, hiç şüphesiz iktidarın ve sermayenin tutumudur. Bunun en açık uygulamaları işten çıkarma, toplu iş sözleşmesinin fiilen engellemesi olmaktadır. Üye kayıpları açısından Öz Sağlık-İş istatistikte belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Bunun nedeni önceki döneme oranla 11 bini aşkın üye kaybının olmasıdır. Aynı işkolundaki Türk-İş üyesi Sağlık-İş ve DİSK üyesi Dev Sağlık-İş üyelerini artırırken Öz Sağlık-İş'in bu kadar yoğun bir üye kaybı yaşamasının sendikanın anlayışı ve uyguladığı politikalardan kaynaklandığına işaret olarak değerlendirilebilir. Özellikle DİSK üyesi Dev Sağlık-İş önceki döneme oranla üye sayısını yüzde 88 oranında artırarak dikkat çekmektedir. Öz Sağlık-İş'in gerek finansal olanakları gerekse iktidar desteğiyle yaptığı karşı atağın, Dev Sağlık-İş'in barajı aşmasını engellediği anlaşılmaktadır.

Öte yandan 2013-2023 arasında bağımsız ve yeni kurulan konfederasyonlara üye olan sendikaların sayısında yaşanan artış, (her ne kadar bu sendikaların üye sayısı düşük olsa da) dikkat çekicidir. Bağımsız ve diğer kategorisinde sendikaların sayısının 24'ten 153'e çıkması aynı zamanda işçi sınıfının üç büyük sendika konfederasyonu dışındaki arayışına, kendine bir yol açma çabasına da işaret etmektedir.

Bağımsız sendikalar içinde istikrarlı bir şekilde büyümesini sürdüren Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası'nın üye artışının devam etmesi dikkat çekicidir. ÇSGB Ocak 2024 verilerine göre "Öğretmen Sendikası", 8.982 üye sayısına ulaşmıştır. Bunda sendikanın özel sektör öğretmenlerinin haklarının korunması amacıyla yaptığı kampanya, eylem ve etkinliklerin önemli rolü olduğu söylenebilir. Yine bağımsız sendikalardan İnşaat-İş ve Birtek-Sen, örgütledikleri eylemlerle ilgi odağı olmuşlardır.

Türkiye işçi sınıfının sendikal alanda örgütsüz bir durumda olmasının Türkiye pazarının emperyalist tekellerin ve komprador kapitalizmin sömürsünün artırılması, yarı-sömürge koşulların derinleştirilmesiyle dolaysız

bağı vardır. Emperyalist tekellerin ve komprador kapitalistlerin Türkiye pazarını ucuz emek cenneti haline getirme ve böylelikle artı-değer sömürsünün artırılmasını amaçlayan esnek ve güvencesiz çalışmanın temeli; işçi sınıfının başta sendikal örgütlülüğünün tasfiye edilmesi *-olmuyorsa iş-birlikçi sendikalarda örgütlenmesi-* ve böylelikle “ücretli kölelik düzeni”ne razı edilmesinden geçmektedir.

Türkiye pazarının emperyalist sermaye ve komprador burjuvazinin çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirilmesi özellikle sendikal örgütlenmeye yönelik tasfiye saldırısı işçi sınıfının mücadelesini de doğrudan etkiledi. Bu nedenle işçi sınıfının greve çıkma eğiliminde ciddi bir gerileme yaşanmıştır. Örneğin 1984-2002 döneminde yıllık ortalama greve çıkan işçi sayısı 40 bin 823 iken, bu sayı 2003-2021 döneminde 5 bin 114’e gerilemiştir. Benzer bir şekilde grevde geçen işgünü sayısı da gerilemiştir. 1984-2002 döneminde yıllık ortalama grevde geçen işgünü sayısı 1 milyon 208 bin iken, 2003-2021 arasında bu sayı 193 bin 529’a gerilemiştir.

12 Eylül 1980 askeri faşist darbesi ile yasaklanan grev hakkı, 1984 yılından itibaren yeniden uygulanmaya ve sonraki yıllarda kitlesel olarak kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye’de 1984 ile 2021 yılları arasında toplam 863 bin işçi greve katılmıştır. Greve çıkan bu işçilerin 443 bini kamuda, 420 bini ise özel sektörde çalışmaktaydı. Dönem boyunca yıllık ortalama grevci sayısı ise 23 bin civarındadır. Bu, azımsanacak bir sayı değildir. Ancak grevci işçi sayısının dönem içi dağılımı oldukça istikrarsızdır. Grevci sayısının binin altına indiği yıllar olduğu gibi bu sayının 200 bine yaklaştığı yıllar da söz konusu olmuştur. Ancak özellikle neo-liberal politikaların kararlılıkla uygulandığı 2000’li yıllarda işçi sınıfının grev hakkını kullanmada belirgin bir gerileme ve uzun süreli bir durgunluk görülmektedir. Bunun temel nedeni işçi sınıfına ve özellikle örgütlü mücadelesine yönelik saldırı politikalarıdır. Bu yıllar içinde işçi sınıfının grev hakkını kullanmada yaşanan düşüş ve durgunluğun arka planında; sendikalı işçi sayısında, kamu işçisi sayısında ve toplu sözleşme kapsamındaki işçi sayısında yaşanan azalma, sendikasılaştırmanın ve grev ertelemelerinin olduğunu söylemek mümkündür.

Özellikle AKP hükümetleri döneminde grev hakkı çeşitli sebeplerle “engelleme” adı altında yasaklanmıştır. Yaygın bir araç olarak kullanılan erteleme adı altında grev yasaklanmasının, fiili olarak işçi sınıfının en te-

mel hakkının gasp edilmesine hizmet ettiği ve işçi sınıfının grev eğiliminin azalmasında rol oynadığı tartışmasıdır.

Son 20 yıllık süre içinde 7'si OHAL döneminde olmak üzere toplam 20 grev erteleme adı altında yasaklama gerçekleşmiştir. Grev ertelemelerinin büyük bir kısmı ise “milli güvenlik” gerekçesiyle yapılmıştır. 2003 yılından itibaren ise grev yasaklamaları kapsamındaki işçi sayısı 194 bin 949 kişi olmuştur. Kısaca işçi sınıfına yönelik örgütsüzleştirme saldırısına paralel fiili olarak grev yasaklamaları da söz konusudur.

İşçi sınıfının örgütsüzleştirilmesi ve açlık sınırının altında bir asgari ücretle yaşamaya zorlanması bu sürecin en belirgin özelliklerinden biridir. Son çeyrek asırdır Türkiye ekonomisinin yarı-sömürge koşullarının derinleşmesine paralel işçi sınıfı sayısal olarak artmasına rağmen sendikalaşmanın düşük olması, tamamen işçi sınıfına yönelik bilinçli ve planlı bir saldırının ürünüdür. Emperyalist tekeller ve komprador patronlar her fırsatı bu amaç doğrultusunda saldırı seçeneğini kullanmışlardır. Örneğin Türk hakim sınıflarının iktidar dalaşının ürünü olarak ortaya çıkan 15 Temmuz darbesiyle birlikte 2016-2018 yılları arasında OHAL koşulları gerekçesiyle işçi sınıfının var olan örgütlülüğüne yönelik kapsamlı bir saldırı gerçekleştirilmiştir. Hakim sınıf klikleri arasında yaşanan iktidar mücadelesi, işçi sınıfı ve halkın örgütlenmelerinin dağıtılması amacıyla kullanılmıştır. Özellikle grevlerin erteleme gerekçesiyle yasaklanması söz konusu olmuştur.

Türkiye işçi sınıfının sendikal mücadelesinde geleneksel olarak ön plana çıkan maden, metal, kimya, enerji vd. işkollarında üretim zorlaması, işsizlik baskısı, her düzeyde sendikal eylemin yasaklanması vb. baskı ve saldırılar artırılmış, güvencesiz çalışma koşulları daha da derinleştirilmiştir. Bu işkollarında belli bir gücü olan sendikalar, örgütlü oldukları işyerlerindeki hak kayıpları, TİS farkının önemsizleştirilmesi, sendikanın işkolunda çekim merkezi olamaması vb. nedenlerle birlikte önemli oranda geriletilmiş, sendikal örgütlenme tamamen etkisizleştirilmiştir. Öte yandan binlerce kamu çalışanının (memurun) bu süreçte KHK'larla ihracı, emekli edilmesi ve sürgüne yollanması da bu saldırının işçi sınıfı içindeki diğer ayağını oluşturmıştır.

Kısaca neo-liberal politikaların uygulanmasıyla işçi sınıfının en temel mücadele etme ve hak alma örgütü olan sendikal örgütlenmelere yönelik

süregelen saldırılar, OHAL bahanesiyle daha da artırılmış ve işçi sınıfının en örgütlü kesimini hedef almıştır.

OHAL sürecinin ardından da işçi sınıfının örgütlenmesine yönelik saldırılar aksatılmadan sürdürülmüştür. Bu saldırı dalgası özellikle Covid-19 pandemisi gerekçe gösterilerek uygulanmıştır. Pandemi döneminde bir yandan “hayat eve sığar” denirken diğer yandan işçi sınıfına “hastanede ol”, “şantiyede ol”, “fabrikada ol” denilmiştir. İşçi sınıfı “çarklar dönmeli” denilerek açlık ve işsizlik tehdidiyle zorla çalıştırılmıştır.

Bu süreçte tüm ülke çapında ölenlerin net sayısı bilinmediği gibi, zorla çalıştırılan kaç işçinin Covid-19 nedeniyle katledildiği de bilinmemektedir. Bununla birlikte, işçilerin üretime zorlanması nedeniyle pandemi esas olarak işçi sınıfı içinde etkili olmuştur. Pandemi sadece işçilerin katledilmesine yol açmamış aynı zamanda “salgın yönetimi” adı altında işçi sınıfının en temel haklarına yönelik saldırılar hayata geçirilmeye devam edilmiştir. Öte yandan salgın nedeniyle katledilenlerin yüzde 90’ının bir önceki işçi kuşağı olan emekli işçiler olması, işçi sınıfının mücadele deneyim ve birikiminin gelecek kuşaklara aktarılması önünde de bir engel olarak ortaya çıkmıştır.

Kısaca devlet ve patronlar, “salgın yönetimi” adı altında, Türkiye işçi sınıfını “virüs mü işsizlik mi-açlık mı” ikileminde bırakarak Türkiye tarihinin en büyük işçi kırımını gerçekleştirmişlerdir. Bu süreçte uluslararası işbölümünde daha fazla yer almak için sektörel ağırlıklar düzenlenmiş, lojistik ağlar geliştirilmiş, fabrikalarda geceli gündüzlü kuralsız bir çalışma hayata geçirilmiş ve yeni çalışma biçimleri (evden çalışma gibi) yaygınlaştırılmıştır.

“Salgın yönetimi” doğrudan doğruya işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarına yönelik ağır bir saldırı olarak ele alınmıştır. Özetle OHAL döneminde önemli oranda geriletilen geleneksel sendikalar hareket, salgın döneminde üyelerini dahi korumada zorluklar yaşamıştır.

İşçi sınıfına yönelik saldırılar sadece sendikasılaştırma, grev yasaklarıyla sürdürülmemiştir. Aynı zamanda işçi sınıfının kazanılmış haklarından olan kıdem tazminatının gasp edilmesi ve işten atma saldırıları da etkin olarak kullanılmıştır. Patronların işçi sınıfına yönelik sendikasılaştırma saldırısıyla birlikte kıdem tazminatı hakkını da gasp etme tehdidi söz konusudur. Kıdem tazminatı, işçinin ödenmesi sonraya ertelenmiş ücretidir ve işçiyi koruyucu düzenlemelerin en önemlisidir. Geline aşamada kıdem tazminatına yönelik fiili bir ortadan kaldırma saldırısı söz konusudur.

Kıdem tazminatı hakkının patronlar tarafından gasp edilmesinin en etkili yöntemi işten çıkarma (temelli işten çıkarma ve istifa ettirip yeniden işbaşı yaptırma vb.) uygulamasıdır. Kod uygulamasıyla pratikleştirilen işten çıkarma uygulamasıyla işçi sınıfının kıdem tazminatı gasp edilmektedir. Patronların işten atma gerekçesini Sosyal Güvenlik Kurumu'na çeşitli kodlarla bildirmesi olarak uygulanan sistem, işçi sınıfının kazanılmış haklarının gasp edilmesi için kullanılmaktadır. Çünkü işten çıkarma veya ayrılma sebebi işçilerin iş hukukuyla güvence altına alınmış iş sözleşmesinin feshine bağlı çeşitli haklardan (ihbar, kıdem tazminatı ve işsizlik ödeneği gibi) yararlanıp yararlanamayacağını konusunda önem taşımaktadır. Tam da bu nedenledir ki, patronlar işten çıkarma saldırılarında kod uygulamasını bu hakların gasp edilmesi amacıyla kullanmaktadırlar.

Örneğin 2015 ve 2021 arası bildirilen işten çıkışların kodlara göre dağılımına bakıldığında en yüksek oranın 3 numaralı kod olan “belirsiz süreli iş sözleşmesinin işçi tarafından feshi” olduğu görülmektedir. Böylelikle 2015-2021 arasında işçilerin işten çıkış sebebini istifa olarak (Kod-3) bildirilenlerin oranı yüzde 46 olmaktadır. İşçilerin yüzde 46'sının ihbar, kıdem tazminatı ve işsizlik ödeneği hak etmeyecek şekilde istifa ederek işten çıkarılması gerçekte işçilerin bu haklarının gasp edilmesidir.

Yine işten çıkış kodları son olarak Covid-19 salgını döneminde Kod-29 olarak bilinen işçinin iş sözleşmesinin işveren tarafından İş Kanunu'nun 25-II maddesinde yer alan “ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri” gerekçesiyle feshedilmesi biçiminde yaygın olarak kullanıldı ve işçilerin kazanılmış haklarının gasp edilmesi bir yana sonraki işlerde çalışmalarının da önü kesildi.

İşçi sınıfı açısından değinilmesi gereken bir diğer husus ise iş cinayetleridir. Patronların daha fazla kâr elde etmek için alınması gereken önlemler alınmadığı için iş cinayetlerinde bir artış vardır. Bugün Türkiye'de tam anlamıyla bir “İş Cinayetleri Rejimi” söz konusudur. 2002-2023 tarihleri arasında iş cinayetlerinde en az 32 bin 478 işçi katledilmiştir. Günlük iş cinayetlerinin yanında Soma, Ermenek gibi maden cinayetlerinde toplu olarak yüzlerce işçi, güvenceli çalışma koşulları oluşturulduğunda önlenebilir iş cinayetleri sonucunda katledilmişlerdir. Türkiye işçi sınıfı açısından güvenceli çalışma hakkı bir yaşam hakkı olarak ortaya çıkmış durumdadır.

İşçi sınıfına yönelen saldırılar karşısında işçi sınıfının belli bir eylemlilik içinde olduğunu ifade etmek gerekir. İşçi sınıfı, ücretler ve bununla bağlantılı olarak sendikalaşma mücadelesi içindedir. Nitekim Emek Çalışmaları Topluluğu'nun 2015 yılından itibaren yayınladığı rapora göre 2022 yılı işçi direnişinin en çok yaşandığı yıl olmuştur. 2022 yılı, 2015'ten beri, en yüksek sayıda işçi eyleminin gerçekleştiği ve işyeri temelli eylemlere en fazla sayıda işçinin katıldığı yıl olmuştur.

Basına yansıyan verilerden hareketle hazırlanan rapora göre, 2022 yılında 1.556 işçi ve kamu emekçisi eylemi tespit edilmiştir. İşyeri temelli yapılan eylemlere yaklaşık 155 bin işçinin katıldığı ifade edilmektedir. 2022 yılının özellikle ilk iki ayı, kurye emekçilerinin ön plana çıktığı büyük bir fiili grev dalgasının yaşandığı zaman dilimi olmuştur. İşçilerin fiili greve başvurması aynı zamanda sendika bürokrasisine bir mesaj olarak da anlaşılmalıdır. Rapora göre işçilerin işyeri temelli eylemlerinin sayısı 600, işçilerin katıldığı genel eylemlerdeki sayı 257 olurken dayanışma eylemlerinin sayısı ise 18 olmuştur. Bu eylemler genellikle kısa süreli olmuştur.

Pandemi döneminin ardından 2020 yılında eylemlerin yüzde 26'sında hak geliştirme niteliği tespit edilirken 2021'de bu oranın yüzde 65'e, 2022'de daha da yükselerek yüzde 72'ye çıktığı vurgulanmaktadır. 2022'de eylemlere enflasyon sebebiyle düşen ücretlerin yükseltilmesi talebinin damga vurduğu belirtilen raporda, *"İş yeri temelli eylem vakaları için düşük ücret nedeniyle eylemlerin oranı 2015-21 yılları arasında ortalama yüzde 14 iken, 2022'de bu oran yüzde 36 gibi çok yüksek bir orana çıkmıştır"* denilmektedir. Rapora göre işçi sınıfı yüzde 44'ünde basın açıklaması, yüzde 30'unda fiili grev, yüzde 10'unda ise kalıcı direniş gerçekleştirmiştir. Eylemlerin yüzde 36'sı düşük bulunan ücretleri artırma hedefiyle yapılmıştır. Yüzde 19'unda işten atma, yüzde 16'sında ise sendikalaşma nedenleri rol oynamıştır. Toplu iş sözleşmesi bağlamında yapılan eylemler ise tüm işçi eylemlerinin yüzde 11'ini oluşturmuştur.

2023 yılında da işçi sınıfı enerjiden tekstile, tarımdan metale kadar onlarca sektörde hakkını aramak için sokağa çıkmış ve eylemlilik içinde olmuştur. Eylemler ücretlerin iyileştirilmesi ve çalışma koşullarının düzeltilmesi talebiyle 400'ün üzerinde fabrika ve işyerinde grev, fiili grev, direniş ve çeşitli protesto gösterileri biçiminde eylemler gerçekleşti. Sendikalaşma

taleplerinin de olduğu bu eylemlerde ön plana çıkan talep; hakim sınıfların uyguladığı ekonomi politikaları nedeniyle oluşan yüksek enflasyon oranlarının işçilerin alım gücünün düşmesi karşısında ücret zammı olmuştur.

2023 yılında işçi sınıfının ön plana çıkan eylemleri arasında, metal sektöründe işçi sendikaları ile patron sendikası MESS arasındaki toplu iş sözleşmesi sürecinde anlaşma sağlanamadığı için eylemler yapılmış ve grev kararları alınmıştır. Urfa’da Özak Tekstil’de Bir Tek-Sen’de örgütlenen işçiler, eyleme başlamış, işçiler çok kez polis tarafından darp edilerek gözaltına alınmıştır. Tarım-Sen’e üye oldukları için işten atıldıktan sonra direnişe başlayan Agrobay işçileri, jandarma müdahalesine uğramıştır. Tüm Emeklilerin Sendikası, Emekliler Dayanışma Sendikası ve DİSK Emekli-Sen’in çağrısıyla emekliler sık sık sokağa çıkmıştır. Dersim FEDAŞ işçilerinin eylemi, Pekintaş direnişi, Sputnik grevi, işçi direniş ve eylemleri yaşanmıştır.

İşçi sınıfının eylemleri 2024 yılında da devam etmiştir. Agrobay, Trendyol, Antep, Urfa, Seydişehir, Aliağa, Ostim’de işçiler greve çıkmış eylemliliklerini sürdürmüşlerdir. Yüksek enflasyon nedeniyle en temel insani ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanan işçi sınıfı, ücretlerin artırılması talebiyle grev talebinde bulunuyor, yer yer fiili direnişler gerçekleştiriyor. Bu grev talepleri genellikle sendikaların “son dakika satış sözleşmeleriyle” bitirile de işçi sınıfı yeni mücadelelere hazırlanıyor.

İşçi sınıfı açısından asgari ücretin ortalama ücret haline aldığı ve asgari ücretin açlık sınırının bile altında olduğu, emeğini satarak yaşamını sürdürenlerin yoksulluğunun hiç olmadığı kadar arttığı ve giderek artan sayıda işçinin iş cinayetlerine kurban edildiği, kayıtsız çalışanla kayıtlı arasında yaratılan rekabetin yoğunlaştığı, daha fazla esneklik diyerek patronların çalışma koşulları üzerinde hakimiyetinin artırılmak istendiği koşullarda işçi sınıfının örgütlü mücadeleye daha fazla ihtiyaç duyduğu ve duyacağı açıktır.

İşçi sınıfının kendisine yöneltilen saldırılara karşı ağır aksak da olsa örgütlenme eğilimi içinde olduğu, sendikalaşma mücadelesi başta olmak üzere ücretlerin düşüklüğü karşısında başta grev talebi olmak üzere sendikal örgütlülükleri zorladıkları, yer yer fiili direnişler ve eylemler gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu talep ve direnişler önünde en büyük engel olarak bürokratik sarı sendikacılık anlayışı durmaktadır. Bu nedenle bağımsız

sendikaların mücadele ve fiili direnişleri ön plana çıkmaktadır. Tam da bu nedenle, işçi sınıfına yönetilen saldırının kapsamı ve yaşanan olumsuzluklara rağmen belli bir gelişim içinde olan sendikaların temel dinamiğinin sendikal yaklaşımları ve verdikleri mücadele biçimlerinde olduğunu ifade etmek gerekir.

İşçi sınıfı, grev, direniş ve eylemler içinde öğrenmekte ve mücadele etmekten başka bir yolunun olmadığını kendi pratiğinde deneyimlemektedir. Bizzat bu deneyimin kendisi önümüzdeki yılların mücadelesinin alt yapısını hazırlamaktadır.

Devrimci ve Komünist Hareketin Durumu

Türk devletinin emperyalist sermayenin çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirilmesi ve doğal olarak bu şekillendirmeden aracılık payını alan Türk hakim sınıflarının AKP’li yıllar aracılığıyla izlediği politikaların başarı şansı için öncelikle toplumun en ileri ve bilinçli kesimi hedeflendi. Sadece ekonomik alanda değil, bir bütün olarak Türkiye toplumuna yönelik “topyekûn bir saldırı” başlatıldı. Böylelikle AKP’li hükümetlerin işçi sınıfı ve emekçi halk karşıtı politikalarında olası “yol kazalarına” karşı önlem alındı.

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkının en ileri ve bilinçli kesimlerini oluşturan devrimci ve komünist harekete yönelik kapsamlı bir tasfiye saldırısının adımı olarak F tipi hapishaneler, tecrit ve tretman sistemi devreye sokuldu. Bu amaç doğrultusunda Türk devleti hapishanelerde devrimci ve komünist tutsaklara yönelik katliam saldırılarına başvurdu. Dönemin devrimci ve komünist hareketi, bu saldırının “topyekûn bir saldırı” olduğunu, asıl amacının devrimci ve komünist hareketi tasfiye etmek ve böylelikle tüm toplumu teslim almayı hedeflediğini doğru tespit etmekle birlikte, aradan geçen çeyrek asırlık süreçte ortaya çıkan tablonun, “topyekûn saldırı” olarak tanımlanan saldırının kapsamı konusunda eksik bir kavrayışa ve buradan hareketle bu saldırıyı karşılamada yetersizliğe işaret etmektedir.

Türkiye devrimci ve komünist hareketi, TC devletinin hapishaneler merkezli teslim alma ve tasfiye etme saldırısının “topyekûn bir saldırı” ve asıl amacın toplumu teslim almak olduğu öngörüsünde haklı olmakla birlikte, bu saldırının sadece Türk hakim sınıflarının politikalarıyla ve bunu da

belirleyen bir şekilde emperyalistlerin güncel çıkarlarını gerçekleştirmek hedefiyle değil, daha kapsamlı ve emperyalizmin uluslararası alanda üretim sürecini yeniden düzenlemesi, bu düzenlemenin sonucu olarak aralarında Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelere biçilen rolün değiştiğini analiz etmekte ve buna uygun bir politik-örgütsel ve askeri bir yönelim örgütlemeye yetersiz kaldı.

Bu yetersizlik beraberinde Türkiye devrimci ve komünist hareketinin TC rejiminin, AKP hükümetleri aracılığıyla işçi sınıfına ve emekçi halka karşı yürüttüğü saldırganlığı karşılamada ve dahası iktidar hedefli devrim mücadelesine kanallandırmada başarısız olmasına neden olmuştur. İşçi sınıfının ve kitlelerin eylem ve direnişleri çeşitli biçim ve içeriklerde sürmesine ve dahası Gezi İsyanı, yüzyıllık TC rejimi tarihi açısından önemli bir kitle eylemi olarak ortaya çıkmasına rağmen, devrimci komünist hareketin bu eylemlere önderlik etmede yetersizliğine işaret etmek gerekir.

Benzer şekilde TC destekli DAİŞ çetelerinin Kobanê'ye yönelik yok etme saldırısına karşı, Kürt ulusal hareketinin çağrısıyla yaşanan Kobanê Serhildanı gibi kitle eylemlerinde devrimci komünist hareket yer almasına rağmen bu eylemleri kitlelerle ilişkisini geliştirecek bir mecraya akıtmakta yetersiz kaldı.

Türkiye devrimci ve komünist hareketinin, -Kürt ulusal özgürlük hareketi dışında- 21. yüzyılın ilk çeyreğinde TC rejiminin AKP hükümetleri aracılığıyla pratikleştirdiği işçi sınıfı ve halk düşmanı politikalarına yanıt olmada başarılı olduğu söylenemez. Devrimci ve komünist hareket, TC rejiminin hapishaneler merkezli tasfiye saldırısına, 19-25 Aralık 2000 Hapishaneler Direnişi ve Ölüm Oruçlarıyla yanıt vermişse de sonraki yıllarda rejimin saldırıları karşısında önemli direniş ve mücadele pratikleri ortaya konulmuşsa da, bu pratikler tekil örnekler olarak kalmıştır. Gezi İsyanı, Kobanê Serhildanı ve ardından metal işçilerinin "Metal Fırtınası" gibi süreçler yaşanmasına rağmen devrimci ve komünist hareketin bu süreçleri değerlendirebildiği söylenemez.

Denilebilir ki, bu süreçte Gezi İsyanı ve Kobanê Serhildanı gibi kitlesel eylemler yaşanmasına rağmen devrimci ve komünist hareketin kitlelerle olan ilişkisi güç kaybetmeye devam etmiştir. Kuşkusuz bunun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Dışsal neden olarak TC devletinin devrimci komü-

nist harekete yönelik faşist saldırganlığının etkisi olmakla birlikte belirleyici olan eden neden **içseldir**. TC faşizminin devrimci komünist harekete yönelik tehdit algısının ürünü olarak şekillenen tasfiye etme saldırısının devrimci komünist hareketler üzerinde etkili olmasının nedeni, faşist devletin saldırganlığı değildir. Asıl olarak **devrimci komünist hareketin iktidar bilincinde yaşanan kırılma** ve bununla bağlantılı olarak, faşist devletin işçi sınıfı ve emekçi halka yönelik saldırılarını göğüslemede **birleşik devrimci bir tutum** geliştirememesidir.

Bunda belirleyici olan husus ise devrimci komünist hareketlerin işçi sınıfı ve emekçilerin, -en geniş anlamda kitlelerin- içinde bulunduğu koşulları doğru analiz etmede yetersiz kalmasıdır. Bunun en önemli nedeni ise devrimci ve komünist hareketlerin Türkiye toplumunun yaşadığı değişim ve dönüşümü kavramada yetersizliğidir. Bu durum süreç içinde gide-rek devrimci komünist hareketin kitlelerin sorunlarından ve taleplerinden uzaklaşmasına, kendi içine ve gündemine dönmesine neden olmuştur. Devrimci komünist hareketlerin politik iktidar hedefinde kırılma yaşanmasına neden olan bu durum beraberinde tasfiyecilik saldırısından etkilenmesini doğurmuştur.

Örneğin komünist hareketin kendi içinde yaşadığı darbeci tasfiyeci saldırı, -her ne kadar 2015 yılında Alman emperyalizmi ve TC faşizmi tarafından gerçekleştirilen karşı devrimci bir düşman operasyonunun ürünü olarak ortaya çıkmışsa da- saflarımızda yarattığı etki bakımından sadece karşı-devrimin düşman operasyonu ve tasfiye saldırısıyla açıklanamaz. Darbeci tasfiyeci saldırının komünist hareket saflarında etkili olması, komünist hareketin, işçi sınıfı ve emekçi halkın içinde bulunduğu durumla ve talepleriyle devrimci temelde yeterli bir ilişki kuramaması nedeniyledir.

Kitlelerle andaki talep ve istekleriyle devrimci temelde ilişkilene-mek ve dahası kitlelerin eylemlerinden şu veya bu şekilde yer almamak beraberinde komünist hareketin tasfiyecilik saldırısını göğüslemesinde ye-tersizliğe ve dahası bu saldırının kendi saflarında gelişmesi ve darbeci bir tarza bürünmesini engelleyememesine neden olmuştur.

Komünist hareketin kendi saflarında yaşamış olduğu bu süreç aynı za-manda devrimci ve komünist hareketin içinde bulunduğu durumu da özet-ler niteliktedir. Devrimci ve komünist hareket işçi sınıfı ve emekçi halkın

-şu veya bu nedenle- talepleriyle devrimci temelde ilişkilendirmediği, dahası kitlelerin andaki hareketiyle, eylem ve direnişleriyle ilişkilendirilip, bu hareketi kendi içinde devrimci bir temelde yeniden üretmediği koşullarda kendi içinde sorunlar yaşamıştır. Bu sorunlar devrimci komünist hareketlerin kitlelerle var olan sınırlı ilişkilerinin daha da gerilemesine neden oldu.

Devrimci ve komünist hareketin, düşmanın imha saldırıları başta olmak üzere tasfiye saldırılarına yanıt olabilmemesinin tek yolu, kitlelerden kitlelere çizgisinin uygulanmasıdır. Koşullar ne olursa olsun temel hareket noktası, kitlelerin andaki kendiliğinden eylemleriyle bağ kurmak, ileri kitleleri devrimci ve komünist hareket saflarında örgütlemek, orta kitleleri devrimci ve komünist hareket saflarına yakınlaştırmak, geri kitleleri ise en azından tarafsızlaştırmak temel yönelim olmalıdır.

Bu kitle çizgisi hayata geçirilmediği oranda devrimci komünist harekete en yakın olan, devrimci komünist hareketin “doğal kitle tabanı”nı oluşturan kitlelerin bile devrimci komünist hareketlerin saflarında örgütlenmesi başarısızdır. Örneğin yoksulluğun giderek arttığı bir ortamda devrimci hareketin tabanını oluşturan ilerici demokrat kesimlerin ve özellikle gençlerin çete ve mafya ilişkileri içine çekildiği bir gerçektir. Özellikle Alevi ve Kürt emekçilerin yoğunlukla yaşadığı mahallelerde rejimin desteğiyle yol verdiği uyuşturucu, fuhuş ve kriminalize faaliyetlerin önünün açıldığı, devrimci hareketin ilk elden tabanını oluşturacak kitlelerin bu şekilde etkisizleştirilerek sisteme yedeklendiği rahatlıkla söylenebilir. Bunun yanında kimi devrimci örgütlerin bu tür ilişkilere yönelik pragmatist yaklaşımı da, bu türden çete ve mafya ilişkilerinin güçlenmesine zemin sunmuştur.

Devrimci komünist hareketin “doğal kitle tabanı”nı oluşturan kitlelerin dahi doğru bir politikayla örgütlenememesi aksine bu kitlelerin her türlü kriminalize suç örgütleri içinde yer alarak, faşizmin doğrudan ve dolaylı olarak uzantıları haline gelmesi gerçeği, devrimci komünist hareketin kitlelerle ilişkisine dair önemli bir veri sunmaktadır. Elbette bu tür çete ve suç gruplarının ortaya çıkışında faşist devletin özellikle Alevi ve Kürt gençlerinin yaşadığı mahallelerde uyguladığı “özel politika”ların etkisi vardır. Ancak tam da bu nedenle devrimci ve komünist örgütlerin bu politikalara karşı, devrimci bir alternatif olarak kendini var edemediğini görmekteyiz.

Bunun nedenleri arasında devrimci komünist hareketlere yönelik faşizmin katletme ve tutuklama saldırılarının etkisiyle yaşamış olduğu kadro kaybı olmakla birlikte devrimci komünist hareketin sürece yanıt olacak kadroları yaratamaması ve kendini yenileyememesi etkili olmuştur. Faşizmin, teknolojik gelişmeleri de kullanarak kitle iletişim araçlarıyla yoğun ideolojik saldırısına, kültürel hegemonyasına karşı ideolojik bir karşı duruş, kültürel bir direniş odağı yaratılamamıştır.

Örneğin sistemin TV dizileri aracılığıyla suç örgütlerini konu alan, ırkçı, şoven, kadın ve LGBTİ+ düşmanı faşist kişilikleri rol modeli olarak “kahraman”laştıran ya da yine diziler aracılığıyla bireyi kutsayan, “köşe dönme-ciliği” yücelten propagandaları karşısında, devrimci ve komünist örgütlenmeler karşı bir tavır geliştirememiş, tam aksine bu türden propagandalar devrimci hareketin taraftarlarını dahi etkilemiştir.

Faşizmin halk kitleleri üzerinde hegemonyasını sürdürmesinde, kitlelerin rızasının alınmasında din olgusuyla birlikte ırkçılık ve şovenizm de yaygın olarak kullanılmıştır. İktidar partisinin İslamcı söylemi beraberinde ileri kitlelerin önemli bir kısmının “laiklik” adı altında sisteme yedeklenmesinin önünü açmıştır. Bu durum bir kısım ilerici ve devrimci örgütü dahi hakim sınıfların muhalefetteki kliği arkasında yedeklenmesine neden olmuştur.

Benzer durum, Türk hakim sınıflarının genel ve yerel seçim gündemlerinde de yaşanmıştır. “İktidardaki AKP-MHP faşizmini” ve “Erdoğan rejimini” geriletmek ve “nefes almak” adına, Kürt ulusal hareketinin demokratik alan mücadelesi de dahil olmak üzere devrimci hareketin bir kısmı, burjuva muhalefetin arkasında yedeklenmiştir. Bu ise devrimci ve komünist çizgi karşısında düzen içi çözümlere kapı aralayan, reformist anlayışların önünü açmıştır.

Faşizmin devrimci komünist hareketlere yönelik fiziki ve ideolojik tasfiye saldırısında, reformizme ve reformist hareketlere özellikle değinmek gerekir. Devrimci komünist hareket saflarında reformist anlayışların ortaya çıkışı, devrimci ve komünist hareketin ortaya çıkışıyla birliktedir. Bu anlamıyla devrimci ve komünist hareket açısından reformizm bir olgu olarak başından itibaren vardır. Ancak Türkiye devrimci hareketinin ’71 silahlı devrimci çıkışı aynı zamanda reformist ve düzen içi çizgiyle hesaplaşma

çıkışıdır. Bu olgu beraberinde Türkiye koşullarında reformist hareketlerin, devrimci ve komünist hareketler karşısında “destek”lenmesini ve önünün açılmasını doğurmuştur. Türkiye koşullarında sınıf mücadelesinin gelişimi, devrimci ve komünist örgütlerin kitleleşmesi önünde reformizm ve reformist hareketler bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Reformizme yönelik ideolojik ve politik mücadele kesintisizce sürdürülmeye devam edilmelidir.

Benzer bir durum faşizmin başta Kürt ulusal sorunu olmak üzere, Suriyeli sığınmacılar ve göçmenlere yönelik ırkçı, faşist saldırılarda da yaşanmıştır. Hakim sınıfların iktidar ve muhalif klikleri, kitlelerin desteğini aralamak için şovenizmi yaygın olarak kullanmıştır. Bu durum beraberinde ileri kitleler içinde, devrimci örgütlerin taraftarları arasında dahi belli bir karşılık bulmuştur. Devrimci ve komünist hareketlerin saflarında başta Kürt ulusal mücadelesi olmak üzere, Suriyeli sığınmacılar karşısında sosyal şovenizmin etkili olması durumu ortaya çıkmıştır. Kimi küçük burjuva devrimci örgütlerde “vatan” savunması adı altına gelişen, Kürt ulusal hareketini ezilen bir ulus hareketi olarak değil de “milliyetçi hareket” olarak değerlendirip propaganda eden politik konumlanışlar ortaya çıkmıştır. Başta Kürt ulusuna yönelik hakim ulus imtiyazlarını güçlendiren sosyal şovenizme karşı mücadele, Türkiye devrimci ve komünist hareketi açısından önemini ve gerekliliğini korumaya devam etmektedir.

Devrimci komünist hareketler açısından dikkat çekilmesi gereken bir diğer olgu da Kürt ulusal özgürlük hareketinin “paradigma değişikliği” adı altında savunduğu ve propaganda ettiği görüşlerdir. Kürt ulusal devrimci hareketinin “Ekolojik, Kadın Özgürlükçü ve Demokratik Ulus Paradigması” olarak tanımladığı ve “Demokratik Modernite” olarak propaganda ettiği görüşler, devrimci komünist hareket üzerinde etkili olmaktadır.

Kürt ulusal hareketinin gerilla savaşındaki ulaştığı yetkinlik ve kitle desteği karşısında Türkiye devrimci ve komünist hareketinin geriliği beraberinde Türkiye devrimci hareketi üzerinde ideolojik tahakküm kurmasına neden olmaktadır. Komünist hareket bu ideolojik tahakkümden azade değildir. Kürt ulusal hareketinin ütopyik ve anarşizan kimi politik görüşleri “genel doğrular” olarak kabul görmektedir. **Bu konuda ideolojik ve politik mücadeleye ve uyanıklığa ihtiyaç vardır.**

Bu etkinin iki yönlü olduğunu ifade etmek gerekir. Örneğin devrimci ve komünist hareketler Kürt ulusal özgürlük hareketinin kadın ve ekoloji mücadelesi (ki bu gündemlerde kendi içinde ayrıca tartışılmalıdır) gibi kimi söylem ve propagandalarından olumlu yönde etkilenirken; “demokratik ulus” gibi anarşizan ve ütöpik görüşlerinden olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu olguya karşı uyanık olmak ve proletaryanın kendi bayrağını kıskançlıkla savunmak gerekir.

Öte yandan proletaryanın bilimini savunmak adı altında dogmatizme düşmeden yeni gelişme ve gündemlere yanıt olunmak zorundadır. MLM biliminin revize edilmesinden değil, MLM biliminin somut koşulların somut tahlilinden hareket ederek, anın ihtiyaçlarına yanıt olma çabası içinde olunmalıdır.

Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi’nin Durumu

Kürt ulusal hareketinin mücadelesinin Türkiye Kürdistanı sınırlarını aştığı ve bölgesel bir güç olarak ortaya çıkmış olması bir realitedir. Özellikle Suriye iç savaşı sırasında, IŞİD çetelerine karşı verilen savaş ve Kürt ulusal hareketinin önderliğinde Rojava Devrimi süreci önemli bir gelişmedir. Bu süreç PKK’yi bölgesel bir güç olarak ortaya çıkarmış durumdadır. TC devleti tam da bu nedenle Kürt ulusal hareketinin kazanımlarını kendi varlığı açısından öncelikli bir tehdit olarak algılamaktadır. Bu durum TC devletinin sınır içinde Kürt ulusuna yönelik gerçekleştirdiği saldırıları sınır dışında da gerçekleştirmesine neden olmaktadır. Irak ve Suriye Kürdistanı’nda TC faşizmi tarafından gerçekleştirilen işgal saldırıları, Kürt ulusal hareketinin kazanımlarının tasfiye edilmesi, gerilla mücadelesinin yenilgiye uğratılması ve dahası işgal edilen bölgelerin ilhak edilmesi amacını taşımaktadır. Bu nedenle Kürt ulusal hareketiyle birlikte hareket etmek, hem ulusların Özgürce Ayrılma Hakkı’nın kayıtsız şartsız savunulması hem de devrimci ve komünist hareket saflarındaki sosyal şovenizme karşı panzehir işlevi görecektir.

Bu gerçeklik içinde şunu belirtmeliyiz ki; devrimci hareket içinde en diri olan Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi’dir (KUÖH). Kürt ulusal hareketinin önderlik ettiği silahlı güç, Türk devletinin korkusu olmaya devam ediyor. KUÖH’un “barış” sürecinde ülke içindeki silahlı güçlerini geri çekmesi sonrasında kaybettiği bazı mevzileri yeniden kazanmadaki ısrarlı mücadelesi

devam ediyor. “Barış görüşmeleri” döneminde Türk devleti kendisini yeniden reorganize etti. T. Kürdistanı’nda mücadelenin en ileri olduğu alanlara yeni karakollar (kalekol) inşa etmesi, bütün sınır bölgelerine gözetleme kuleleri kurması ve bunları ileri teknolojiyle donatması kontrolünü artırmasının yanında İnsansız ve Silahlı Hava Araçları’na (İHA-SİHA) ağırlık vermesi, savaşta teknolojik üstünlüğü başarıyla kullanmasına yol açtı.

Suriye iç savaşıyla birlikte, savaşın gidişatını iyi gözlemleyen Kürt ulusal hareketi Kobanê direnişinde gösterdiği başarının ardından Rojava’da gerçekleşen devrim sonrası TC devleti tüm dikkatini buraya çevirdi. Kürtlerin özerk bir statüye kavuşmasını bir beka sorunu gören TC devleti, Suriye’de Kürt topraklarının bir kısmını işgal etti. İşgal edilen bölgelere yerleşen TC devleti, bununla da yetinmeyerek sayısız operasyonla, Rojava ve çevresinde bulunan yerleşim yerlerini sürekli bombalayarak katliamlar gerçekleştirdi. Türkiye’nin yeni Osmanlıcılık hülyası da bu tarihten sonra depreşmeye başladı. Kerkük ve Musul’un Türkiye toprakları olduğu iddiası gündeme getirilmiş ve her fırsatta buraların işgal edilebileceği söylenebilmiştir.

TC devleti, Suriye merkezi hükümetinin zayıflığından da yararlanarak işgal ettiği Kürt topraklarından çıkma niyetinde değildir. Bu niyetle olmakla birlikte bunun önümüzdeki yıllarda farklılaşacağı -ilhak girişimine evrileceği- da açıktır. TC devletinin 2011 yılından 2024 yılının başlarına kadar hiçbir şekilde Esad hükümetini muhatap almadığını, işgal ettiği toprakları terk etmeyeceğini söylemesine karşın son altı aylık süreçte Esad’la görüşmek için çeşitli yol ve yöntemler aradığı bilinmektedir. Bu görüşme çabasının arkasında Rusya’nın olduğu bir sır değildir. Rusya, Suriye’de ABD’den sonra en etkili aktörlerinden biridir. Suriye’nin 2011 sonrası Rusya’yla geliştirdiği ilişki ve 2014’ten bu yana Rusya’nın Suriye topraklarında konuşlanması, Suriye’de dengeleri değiştirmiştir. Ukrayna’yla meşgul olduğu için yeterince Suriye’ye destek veremeyen Rusya, TC devletinin Suriye ile biraraya gelerek anlaşma yapmasını istemektedir. Olası bir Türkiye-Suriye antlaşmasının Rusya’nın işine yaradığı açıktır.

Rusya, Türkiye-Suriye görüşmelerinin bir anlaşmayla sonuçlanması durumunda bunun Suriye’deki ABD varlığının zayıflamasını sağlayacağını bilmektedir. Olası Suriye-Türkiye anlaşması sonrası Rojava’nın statüsünün gündeme gelmesi de söz konusu olabilir.

Suriye devletinin TC devletinin görüşme talebine, “önce işgal edilen topraklardan çıkın, ondan sonra görüşmeler yapılabilir” şeklindeki yanıtına TC devleti sıcak bakmamaktadır. TC devleti, önce ne olursa olsun burada Kürtlerin statüsüne son verilmesini hatta ezilmesini istemektedir. TC’nin Suriye devletiyle masaya oturmasıyla birlikte “Kürtler” bir pazarlık konusu yapılabilir.

Kürt ulusal özgürlük hareketi, 2011’den sonra birkaç cephede birden savaşmak zorunda kaldı. Bu cephelerden biri T. Kürdistanı, biri Rojava, biri İran Kürdistanı ve bir diğeri de Irak’ta Medya Savunma Alanlarıdır. Buralarda güçlerini mevzilendirmiş bulunuyor. Her dört cephede de savaşmanın getirdiği zorluk ve dezavantajlar bilinmektedir. KUH, Rojava’da DAİŞ’e karşı gösterdiği o muazzam direnişte önemli bir güç kaybına uğradı. Buna rağmen kısa zamanda bu alanda güçlerini yeniden toparlayan KUH, belirli bir askeri güce kavuştu. Irak Kürdistan cephesine Rojava’dan önemli bir güç aktarılarak Türk devletinin saldırılarına karşı koymuştur. Yine İran’daki gücünü yeniden aktifleştirdiği biliniyor.

Tüm bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda KUÖH’un T.Kürdistanı’nda askeri olarak neden görece bir gerileme içinde olduğu daha iyi anlaşılabilir. Son birkaç yıldır, T.Kürdistanı cephesinde silahlı mücadeledeki durgunluğu bu gelişmeler ışığında ele almak daha objektif bir değerlendirme olacaktır.

KUÖH’un devletle masaya oturması ve sonrasındaki gelişmeler başlı başına bir değerlendirme konusu olmakla birlikte bu dönemin öne çıkan gelişmeleri ve doğurduğu sonuçlar bakımından önemli derslerle doludur.

TC devleti, Abdullah Öcalan’ın esir alındığı 1999 yılına kadar PKK ile masaya oturmayı aklının ucundan bile geçirmezken 1999 sonrası A.Öcalan’ın esir alınması ve Öcalan’ın “paradigma değişikliği”yle bazı taktik açılımlarla PKK’yi tasfiye edeceğini düşündü. Öcalan’ın “barış ve çözüm” talebi TC devleti tarafından bir fırsat olarak değerlendirilmek istendi. 2008 yılında PKK ile Oslo’da masaya oturan TC devleti, bu görüşmeyi kamuoyundan gizledi. Oslo’da Kürtlere bazı kırıntılar vererek Kürt “meselesi”ni halledeceğini sandı. Ne var ki görüşmeler, 14 Temmuz 2011 tarihinde bitirildi.

TC devleti, PKK’nin görüşmelerin kesilmesinden sonra yeniden silahlı mücadeleye başlayacağını gördü. Geçici de olsa bunun önünü kesmek için

kendince şart öne sürdü. TC, “barış”, “uzlaşma” manevralarıyla ilk adım olarak PKK’nin silahlı güçlerini ülke dışına çekmesini istedi. PKK, 2012 tarihinden itibaren silahlı güçlerini sınır dışına (Kürdistan’ın diğer parçalarına) çektiğini açıkladı. Türk devleti bu durumdan yararlanarak A.Öcalan’ı devre dışı bırakmak için tecrit uyguladı.

Hapishanelerde A.Öcalan üzerindeki tecridin kaldırması için başlayan açlık grevleri sonuç verdi ve A.Öcalan üzerindeki tecrit ve yasaklar kalktı. Türk devleti, Ocak 2013 tarihinde A.Öcalan’la görüşmelere başladı. Bu görüşmelerin bir parçası olarak Mart 2013 Newroz kutlamalarında A.Öcalan’dan gelen mektup okundu. Barış görüşmelerinin devam ettiği tarihte Dolmabahçe’de yapılan görüşmede “Dolmabahçe Mutabakatı” sağlandı. R.T.Erdoğan bunun “bilgisi dışında” yapıldığını açıklayarak tüm girişimleri boşa çıkardı.

TC devleti 2014 yılında gerçekleştirdiği en uzun MGK toplantısında KUH’u topyekûn yok etme kararı aldı. 2015 yılına gelindiğinde TC devleti PKK ile olan tüm görüşmeleri bir kenara bırakarak saldırıya geçti. 7 Haziran genel seçimlerinde tek başına hükümet olamayan AKP, erken genel seçim kararı alındı. AKP, 1 Kasım 2015 erken genel seçimlerine kadar ülkede büyük katliamlar gerçekleşti. 20 Temmuz 2015’te Suroç’ta 33 devrimci, 10 Ekim Ankara Barış Mitingi’nde 103 kişi katledildi. AKP, açıktan “*bizi seçmezseniz bu katliamlar devam edecek*” mesajı verdi. 1 Kasım erken genel seçimini AKP katliamlar yaparak ve seçime hile katarak kazandı. AKP’nin seçimi kazandıktan sonra ülke genelinde büyük bir saldırıya geçti.

KUH’un T.Kürdistanı deneyimleri içinde değerlendirilmesi gereken bir diğer gelişme de Temmuz 2015 tarihinde başlayıp 27 Mart 2016 tarihine kadar devam eden öz yönetim direnişleridir. Direniş 6-7 Ekim 2014 tarihinde Kobanê direnişleri döneminde başladı. İlk olarak Cizre’de başlayan bu direniş, sonrasında “öz yönetim” ilanı ile genişledi.

2015’de yılında Amed merkez ilçesi Sur, Derik, Cizre, Nusaybin, Şırnak, Şemdinli, Yüksekova vb. 15 ilçe havadan, karadan bombalanarak tank ve top atışlarıyla yerle bir edildi. Binlerce sivil katledildi ve yaralandı. Geriye kalan on binlerce insan batı ve Çukurova’ya sürüldü. Bu hem Kürt ulusal hareketinin kitle temelini zayıflatma hem de köklerinden kopararak Türkiye’nin birçok bölgelerine savurarak asimile etme politikasını içeriyordu.

Kürt ulusal hareketinin bu barikat savaşı, 265 gün sürmüş ve bu süreçte 3 bin 583 direnişçi katledilmiştir. PKK de, bu savaşta 355 Türk askeri ve polisi cezalandırdığını açıklamıştır.

Bununla birlikte Türk devleti, 2015 yılında yeniden saldırıya geçti. On bin kişi tutuklandı. Kazanılan tüm belediyelere kayyım atandı. Sınır dışı operasyonlarda onlarca köy bombalandı. Gerilla katliamları gerçekleşti. Yasaklar ardı ardına geldi. 4 Kasım 2016'da Kürt ulusal hareketinin yasal alanda çalışma yürüten partisine tutuklama saldırısı gerçekleştirildi. Başta eşbaşkanlar olmak üzere onlarca milletvekili ve parti üyesi tutuklandı. Açılan Kobanê davasında 400 yılın üzerinde cezalar verildi.

Bu süreç, TC devletinin Kürt ulusal sorununa yönelik inkâr ve imha politikasının devam ettiğini de göstermiştir. KUÖH, 2011'de kesilen görüşmelere devam etmekle taktik bir hata yapmış ve bunun bedelini ağır ödemiştir.

KUÖH, silahlı güçlerini geri çektiği dönem de dahil olmak üzere hiçbir zaman silahlı mücadeleye son vermedi. Barış sürecini belli yönleriyle değerlendirerek toparlanma, yeni savaşlara hazırlanmada süreci belli yönleriyle değerlendirdiği de söylenebilir.

KUÖH'un demokratik mücadele alanı, ayrı bir değerlendirme konusu olmakla birlikte özet olarak şunlar söylenebilir. KUÖH'un demokratik alanda yarattığı mevzi oldukça önemli bir yerde durmaktadır. Kitleleri kendi etrafında toplama, yer yer sokağa dökme açısından, bu mevzinin dönem dönem verimli kullanıldığı söylenebilir. Parlamentoda devletin teşhir edilmesi, Kürt halkının sorunlarını ve taleplerinin dile getirilmesi, demokratik taleplerde bulunulması, hapishanelerde yaşanan baskı ve işkencelerin teşhir edilmesi bakımından demokratik meşru mücadele açısından KUÖH, bu alanı iyi kullanmaktadır.

KUÖH'un demokratik alan mücadelesinde esasen devrimci hareketlerden daha fazla reformist hareketlerle ilişkilmesi onun "paradigma-sıyla" ilgilidir ve ulusal bir hareket olmasından bağımsız değildir. Diğer yandan devrimci güçlerin zayıflığının da önemli bir payı bulunmaktadır. Bu tavır elbette KUÖH mücadelesini zayıflatmaktadır. Son seçimde CHP'nin arkasından sürüklenmesi, ittifakı açık ve meşru bir güç olarak yürütme yerine, gizli ve kendisini yok sayan bir tarzda hareket etmesi meşruluğunu tartışma konusu yapması da ayrı bir olumsuzluktur.

KUÖH'un demokratik mücadelede devrimci hareketle ilişkisinin sürekliliğe dayanan bir durumdan öteye dönemsel ilişkiler olarak sürmesi, bu alanda KUÖH ile devrimci hareketi arasındaki ilişkilerde sürekli bir istikrar sağlanamamasına neden olmaktadır. İlişkilerin en sıkı olduğu dönemler seçim dönemleri olmuştur. Bunun aşılması ve karşılıklı ilişkilerin sürekliliğe dönüşmesi mücadelenin ileri taşınması açısından da büyük bir öneme sahiptir.

Bu noktada 2016 yılında komünist hareketin de içinde yer aldığı yeni bir silahlı mücadele hattının geliştirilmesi için TDH'nin bileşenlerinin önemli bir bölümüyle birlikte yeni bir adım atılarak Halkların Birleşik Devrim Hareketi kuruldu. Kürt ulusal özgürlük hareketi de dahil olmak üzere Türkiyeli devrimci ve komünist hareketlerin eylem birliği temelinde bir araya gelerek ilan ettikleri Halkların Birleşik Devrim Hareketi, coğrafyamızda ileri bir devrimci duruşu temsil etmektedir.

Dünyada Genel Durum ve Görevlerimiz

Dünyadaki gelişmeler giderek karmaşık ve çatışmalı bir hal almakta, ezenler ile ezilenler arasındaki çelişkiler giderek derinleşmektedir. Bu durumun, sınıf karşıtlığı temelinde çatışmalara dönüşmesini engellemek mümkün görünmemektedir. Emperyalistler ve işbirlikçilerinin, dünya halkları ve ezilen ulusların haklı ve meşru bir zeminde gelişen mücadelelerini bastırmak için uyguladıkları askeri, siyasi, ekonomik ve sosyal politikalar, kısa ve uzun vadede istedikleri sonucu üretemez. Çünkü, emperyalist kapitalizmin dönemsel olarak daha da derinleşen krizleri, sınıfsal temeldeki çatışmalar için nesnel bir zemin oluşturmaktadır.

Günümüzde yüzlerle ifade edilebilecek bir avuç zengin, dünya servetinin önemli bir bölümünü elinde bulundurmaktadır. Ve her kriz döneminde bu asalak azınlık, servetine servet katmaktadır. Buna karşın işçi ve emekçilerin alım gücü gün geçtikçe düşmektedir.

Sömüren ve sömürenlerin arasındaki açının bu denli derinleştiği dünyada “ekmek yoksa barış da yok” şiarının güncel bir olgu haline gelmesi kaçınılmazdır. Yerküremizin farklı kıtalarında bölgesel düzeyde yaşanan çatışmalar, kendiliğinden gelişen kitle hareketleri bu nesnel tablonun sonucudur.

Proletarya partisi birinci oturumunda dünyadaki duruma dair şu değerlendirmede bulunmuştu: *“Dünyamız emperyalist-kapitalist sistemin boyunduruğu altındadır. Emperyalistler hem kendi hakim oldukları ülkeler hem de bağımlı ülkelerdeki işbirlikçileri vasıtasıyla dünyaya yön veriyorlar.*

Bu sistem bir bütün olarak dünyada süren iç ve bölgesel tüm savaşlarında tek sorumlusudur. Keza, dünyadaki göç, bundan kaynaklanan toplu ölümler, çekilen tüm acıların da sorumlusu emperyalist sistemdir. Tıpkı açlığın, yoksulluğun, işsizliğin de tek sorumlusu olduğu gibi. Diğer yandan emperyalistler kâr uğruna dünyayı bir ekolojik felakete doğru hızla sürüklemektedir. Hızla çölleşen dünyada, su rezervleri tükenmekte, tarım arazileri yok olmakta, ormanlar tükenmekte, denizlerdeki canlı türleri giderek azalmakta, kuş ve hayvan türleri yok olmaktadır. Sözün özü, dünyanın kurtarılması, emperyalist sistemin kökten yıkılmasıyla mümkündür.”

Aradan geçen bu zaman dilimi içinde kapitalist-emperyalist sistemin derinleşen kriziyle birlikte saldırganlık siyaseti de sürmüştür. İktisadi alandaki sömürücü-yıkıcı politikalar, işsizliğin çığ gibi büyümesine, var olan yoksulluğun daha da derinleşmesine yol açmıştır.

Bu sömürücü sistemin yıkıcı-kıyıcı niteliğini daha doğru bir tarzda kavramak için şu tarihsel analizi yeniden hatırlayalım; *“Kapitalizm, evrensel bir sömürgeci baskı sistemine, bir avuç ‘ileri’ ülkenin, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu mali yönden boğduğu bir sisteme dönüşmüştür. Ve bu ‘ganimet’, kendi ganimetlerini paylaşmak için kendi savaşlarını bütün dünyayı sürükleyen, tepeden tırnağa silahlı, en güçlü, iki ya da üç canavar (Amerika, İngiltere, Japonya) arasında paylaşılmıştır.”* (Lenin, Emperyalizm, Önsöz, s. 11)

Aradan geçen yüz yılı aşkın bir zaman diliminin her anı kapitalist-emperyalist sistemin niteliğine dair yapılan bu bilimsel tespitleri doğrulamaktadır. Her şey geliyor, değişiyor. Sömürücü sistem de kendi içinde değişiyor. Ama bu değişim asla sömürücü, yıkıcı özüne dair değildir. Bu süre içinde emperyalist canavarlara, melek gömleği giydirmeye çalışan çokça satılmış kalem oldu. Ama tüm bu çaba, gerçekler karşısında ancak tarihin çöplüğünde kendine yer buldu. Elbette ki, emperyalist canavarlar arasında süren rekabette, “ganimetlerin” yeniden paylaşım savaşında, gerileyenler hatta kaybedenler oldu. Lakin onların yerini yeni emperyalist canavarlar aldı.

Gelinen aşamada dünya **iki ana emperyalist kampa** bölünmüş durumdadır. Bir tarafta ABD-İngiltere ve Avrupalı emperyalistler, diğer tarafta Çin ve Rusya emperyalistleri. Değişen tek şey, emperyalist canavarların

pozisyonudur. Zira emperyalist canavarlar, pazarların yeniden bölüşümü için Asya, Afrika kıtaları başta olmak üzere yerküremizin her sahasında kan akıtmaya, ezilenler için yoksulluk ve sefalet tablosunu derinleştirmeye devam ediyorlar.

Yaşanan haksız savaşların, yoksulluğun sorumlusu, emperyalizm ve dünya gericiliğidir. Bugün Asya, Afrika kıtaları başta olmak üzere dünyanın farklı bölgelerinde süren ve on binlerce insanın yaşamına malolan haksız savaşların yaratıcısı emperyalist haydutlar ve onların çıkarları için savaşan gerici-faşist devletlerdir. Örneğin Suriye’de, Ukrayna’da yaşanan iç çatışmaları, ABD, İngiltere, Avrupa, Çin ve Rusya emperyalistlerinin bölgesel çıkarlarından bağımsız olarak ele alamayız. Dolayısıyla yerküremizde gerçek manada demokrasiden, özgürlükten yana olan herkes, emperyalist saldırganlığa ve onların gerici, faşist, işbirlikçi yönetimlerine karşı mücadele etmek zorundadır. Zira dünya halklarının ve ezilen ulusların özgürlüğü anti-emperyalist anti-faşist mücadeleden geçer.

21. yüzyılın ilk çeyreğinde hala “barış”tan, “demokrasi”den söz eden emperyalistler, 20. yüzyılda iki büyük dünya savaşının yanısıra birçok bölgesel savaşın da yaratıcısıdır. Emperyalistlerin çıkardıkları bu savaşlar, milyonlarca insanın yaşamına malolurken geniş halk yığınları yaşananlardan çıkarmış oldukları acı tecrübeyle emperyalist saldırı ve savaş siyasetine karşı mücadele etme zorunluluğunu kavradılar. Hiç kuşkusuz, emperyalistler ve onların “sol” içindeki ideolojik uzantıları, devrim ve sosyalizm davasına ihanet eden modern revizyonistler aracılığıyla yükselen bu anti-emperyalist bilinci zayıflatmak için çırpınıp durdular. Modern revizyonistler, her fırsatta emperyalist saldırganlık siyasetini, sahte “barış” söylemleriyle perdelemeye çalıştılar. Ama bunda başarılı olmadılar/olamazlar da. Tıpkı 20. yüzyılda olduğu gibi 21. yüzyılda da yeni bir emperyalist savaş tehlikesi sürmektedir. Emperyalistler ne kadar dünya “barış”ından söz ederlerse etsinler, haksız savaş kundakçısı oldukları gerçeğinin üstünü örtemezler.

Bugün emperyalistlerin yerküremizin farklı bölgelerinde yarattıkları-kışkırttıkları tüm bölgesel çatışmalara, işgallere karşı kapitalist-emperyalist merkezlerdeki komünist partiler, işçi ve emekçileri bilinçlendirmek tarihsel görev ve sorumluluğuyla karşı karşıyadır. Sürdürülen bu saldırganlık siyasetine karşı bu merkezlerde mücadelenin kitlesel bir boyut kazan-

ması, emperyalistlerin işgal ve çatışma politikalarının bölgesel düzeylerle sınırlı kalarak daha genel bir boyut kazanması önlenabilir. Bu anlamıyla emperyalist saldırganlığa karşı hem genel hem de bölgesel düzeylerde, anti-emperyalist birliklerin kurulması ertelenemez bir görevdir.

Emperyalistler Arası Çelişkiler derinleşiyor

Kapitalist-emperyalist sistemin krizi sürüyor. Aşırı üretim sonucu devam eden bu yapısal krizin etkileri yalnız bağımlı ülkelerde değil emperyalist merkezlerde de derinden hissediliyor. Genel manada yaşanan kitlesel işsizlik, bütçe açıkları, artan borçlar ve pazar rekabetinden kaynaklanan bölgesel işgaller, çatışmalar vb. kendisini yeniden üretmekte zorlanan sistem, zor yöntemleriyle bir çıkış yolu arıyor.

Her şeyden önce emperyalistler arasında süren rekabetin, var olan çelişkilerin temelinde pazarlara hakim olma gerçeği yatmaktadır. Dolayısıyla emperyalistler arasındaki ilişkilerde, çelişki ve çatışma hali sürekli. Elbette ki bloklaşma temelinde kimi emperyalist güçler arasında uzlaşmalar da sağlanmaktadır. 20. yüzyılda Sovyetler Birliği'ne veya genel manada sosyalist kampa karşı ABD, İngiltere ve AB emperyalistlerinin ekonomik ve askeri olarak oluşturdıkları ittifakların bir bölümü hala devam etmektedir. Modern revizyonistlerin ihanetiyle dağılan sosyalist kampa rağmen iktisadi temelde IMF ve Dünya Bankası, askeri olarak da NATO hala varlığını sürdürüyor. Eski hegemonyacı gücünde belli zayıflamalar olsa da ABD emperyalizmi İngiltere ile birlikte, bu emperyalist güçlerin baş aktörü olma rolündedir. Rusya ve Çin emperyalistlerinin öncülüğünde oluşan Şanghay İşbirliği Örgütü'ne karşı farklı kıtalarda yeni askeri ve ekonomik ittifaklar oluşturmaktadır. ABD özellikle Asya Pasifik'te genişleyen Çin'in hareket alanını daraltmak için her türlü tedbire başvurmaktadır. Japonya ve Güney Kore ile oluşturduğu "Üçlü Ortaklık" da bu anlayışın ürünüdür. Bir savaş örgütü olan NATO'nun genişletilmesi için yürütülen tüm çabalar bu eksenlidir.

Emperyalistler Arası Genel Tablo

ABD, Hindistan'dan başlayarak Japonya'ya kadar uzanan geniş bir yay ile Çin'i kuşatmak istemektedir. Ancak Hindistan'a bunu kabul ettirebilmiş

değildir. O nedenle Avustralya'dan Japonya-Güney Kore'ye uzanan bir askeri cephe inşa etmeye çalışmaktadır. Bunun için de hem AUKUS'u (Avustralya, ABD ve İngiltere) Yeni Zelanda'yla genişletmek hem Japonya ile Güney Kore'yi müttefik yapmak hem de bu iki küme arasındaki bağlantı için Pasifik Adaları'nda üs inşa edebileceği ortaklıklar kurmak istemektedir.

Diğer yanda ise ABD stratejisine eklemlemeyi "kabul etmeyen" Hindistan; ABD'nin Japonya ve Güney Kore'yle üçlü ittifak kurmayıp üçlü ortaklığa razı olması; Yeni Zelanda'nın AUKUS'a kabul edilmemesi ve de Pasifik Adaları'nın çoğunluğunun bölgenin jeo-politik güç alanına dönüştürülmesine karşı çıkışı vardır.

Özetle ABD, "kurallarını kendisinin yazdığı sömürü düzenini" devam ettirebilmek için Asya Pasifik'te hamleler yapmakta ama zayıflayan hegemonyası nedeniyle istediği sonuçları elde edememektedir. Ancak ABD, her fırsatta Çin, Kuzey Kore ve Rusya'ya karşı, yeni bloklar yaratma çabası içindedir. Çünkü başta Ortadoğu olmak üzere birçok alanda eski hegemonyacı gücünü koruyamamakta ve yeni ittifak güçleriyle, özellikle Çin'in iktisadi alandaki yayılmacılığına karşı bariyerler koyarak Çin'i kuşatmak istemektedir. Ancak Hindistan'ın henüz ABD'nin bu projesinin parçası olmaması, Çin ve Rusya'nın ittifakı; ABD'nin Ortadoğu, Asya Pasifik, Afrika'daki hamlelerini zayıflatmaktadır. Tüm bu gelişmeler, emperyalistler arasındaki rekabetin ve bölgesel çatışmaların süreceğine işaret etmektedir.

Bu gelişmelere paralel silahlanmaya dönük harcamalar da artarak devam etmektedir. Bu yarışın başını ABD emperyalizmi çekmektedir. Hiç kuşkusuz Çin, Japonya, İngiltere, Fransa vb. diğer emperyalist güçler de yarıştıdır.

ABD ve suç ortaklarının, bir savaş örgütü olan NATO'ya yeni üye kazandırma, askeri alandaki müdahale kapasitesini artırma çabaları, genel gidişat hakkında da somut veriler sunmaktadır. Bilindiği gibi NATO, ABD, İngiltere ve müttefikleri tarafından Sovyetler Birliği, geniş anlamda sosyalist kampa karşı oluşturulan uluslararası militarist bir kurumdur. Tehditlere karşı kurulduğu iddia edilen bu militarist odak, kurulduğu günden beri emperyalist tekellerin çıkarları için suç işlemeye devam etmekte ve genişleyerek varlığını sürdürmektedir.

Günümüz dünyasında öne çıkan diğer emperyalist güçler, Çin sosyal emperyalizmi ve Rusya'dır. Dünyanın yeniden paylaşım mücadelesinde Çin

ve Rusya'nın yanısıra ABD, İngiltere, Almanya, Fransa ve Japonya da yeni pazarlara göz diken emperyalist güçler olarak öne çıkmaktadır.

Çin'in Afrika üzerindeki etkisi, Rusya'nın BRICS üzerinden etkinliğini artırması çelişkilerin temelini oluşturmaktadır. ABD, İngiltere ve diğer emperyalist ülkelerin, Çin ve Rusya'yı önlerindeki en büyük engel görmeleri de bundandır. Ukrayna'nın NATO'ya alınmak istenmesini egemenliği için tehlike olarak gören Rusya'nın Ukrayna'ya savaş açması, ABD'nin Tayvan üzerinden Çin'i çevrelemek istemesi vb. tüm gelişmeler olası bir savaşın bu güçler arasında vuku bulacağını işaret etmektedir.

Bugün emperyalistler arası saflaşmalarda **iki blok** öne çıkmaktadır: Birinci blokta ABD, İngiltere ve arkasına aldığı AB (tümü olmasa da) ve askeri ittifak örgütü NATO bulunmaktadır. Bu blokun esas gücü olan ABD, İngiltere'yle birlikte Kanada, Avustralya ve Y. Zelanda'yı arkasına almakta, diğer yandan başta Japonya, G. Kore, Filipinler olmak üzere kimi Güney Asya ülkelerini de yanında tutmaya devam etmektedir. Diğer yandan Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan'ı da yanına çekme; Kazakistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan'la ilişkiler geliştirme, Çin'e kaptırdığı Pakistan'ı yanına çekme, Hindistan'ı BRICS'in içinden çekip Çin'e karşı savaşa sokma hesapları da devam etmektedir.

İkinci blokun esas gücü ise Çin ve Rusya'dır. Her birinin kendilerine yakın ülkeleri etrafına çekme ya da etrafında tutma çabası olmakla beraber Rusya'nın önderliğinde BRICS ülkeleri olarak saflaşmış bulunmaktadırlar.

Ancak şunu da belirtmeliyiz ki, **emperyalist blokların çelişkilerinin keskinleşmesiyle birlikte bu bloklar kırılganlık gösterecek birlikteliklerdir.** Batılı emperyalistler karşısında Rusya ve Çin'in önderliğinde K.Kore, İran ve etkiledikleri kimi ülkeler de birlikte hareket edebilir. (Belarus, Suriye, Lübnan, Yemen gibi.) Diğer bir gerçek de emperyalistler arası çelişkiler keskinleştiğinde, emperyalist blokların saflarında farklılaşmaların meydana gelmesi ihtimalidir.

Dünya, hızla savaşa sürüklenmektedir. Hükümetler kendi içlerinde buna göre düzenlemeler yapmakta; dışışleri, "savunma", içişleri ve adalet bakanları, sözcüleri en gerici, ırkçı, faşist, saldırgan olanlardan oluşturulmaktadır. İşçi ve emekçilerin demokratik hak ve özgürlükleri gasp edilmekte, gerici faşist yasalar çıkarılmaktadır. Stratejik bölgelere askeri güçler ve araçlar, cephane kaydırılmakta, aynı zamanda başta ABD olmak üzere

NATO şemsiyesiyle son iki yıldır Romanya, Bulgaristan, Yunanistan, Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya ve Polonya'ya binlerce tank, zırhlı araç ve cephane depolanmaya devam edilmektedir. NATO bünyesinde ortak tatbikatlar daha fazla yapılmaktadır.

Ekonomik alanda da savaşa göre düzenlemeler yapılmakta, savaş bakanlıkları oluşturulmaktadır. Milliyetçilik, ırkçılık, göçmen ve yabancı düşmanlığı artmakta; göçmenlere yönelik uygulama ve hizmetlere erişim her geçen gün zorlaştırılmakta hatta bir kısmı geri gönderilme veya üçüncü bir ülkeye (Afrika'ya) gönderilmekle tehdit edilmektedir. Bunların yanısıra ilercici, devrimci, sosyalist ve komünist hareketler üzerindeki baskı da artmaya devam etmektedir.

Silah fabrikaları ise tam kapasite çalışmakta; savaş uçakları, füze, drone, tank, top, mermi, patlayıcı fabrikalarının kapasitesi artırılmakta, yenileri kurulmaktadır.

Sonuç olarak emperyalist ekonomilerin sıçramalı ve dengesiz gelişmesi, aşırı üretim ve sermayenin yoğunlaşması, yeni pazarlar, enerji ve hammadde kaynaklarını ve yollarını kontrol altına alma ve rakiplerini etkisizleştirme hamleleri çelişkileri artırmakta ve dünyayı yeni bir paylaşım savaşına doğru hızla sürüklemektedir.

Yeniden Pazarların Bölüşümü Kavgasında Afrika

ABD-İngiltere ve AB emperyalist bloku ile Rusya ve Çin sosyal emperyalist blokları arasındaki pazarların yeniden bölüşümü mücadelesi birçok kıtada farklı ittifak güçleriyle sürmektedir. İlk blok, NATO aracılığıyla Ukrayna'da, Rusya'ya komşu olmak istediler. Tabii ki bu bir kuşatma stratejisiydi. Aynı zamanda Rusya emperyalizmini komşularıyla fiili bir çatışma içine sürükleme hamlesiydi. Nitekim Rusya, bu komşuluğa rıza göstermeyerek Ukrayna'yı işgal etti. Görünüşte çatışma Ukrayna ile Rusya arasında sürüyor. Özünde ise iki emperyalist blok arasında tıpkı Ortadoğu'nun farklı alanlarında yaşanan bir hakimiyet kurma mücadelesidir. Dolayısıyla çatışmaların yaşandığı ülkeler, bölgeler değişebilir ama emperyalist güçlerin amaç ve hedefleri değişmez.

Afrika'daki iç karışıklık ve darbeler *-ki bağımlı ülkelerde gerçekleşen askeri darbelerin arkasında genelde farklı emperyalist güçler vardır-* em-

peryalist işgaller için zemin yaratmaktadır. Örneğin Nijer’de yaşanan darbeyle birlikte, öteden beri kıtada var olan hakimiyet kurma mücadelesi çatışmalı bir sürece evrilmiş durumdadır. Nitekim Nijer’de gerçekleşen askeri darbe sonrasında Rusya’da Afrika zirvesi yapılmıştır. Bu zirveden sonra askeri darbelerle yönetilen ve Rusya tarafından desteklenen Burkina Faso, Gine ve Mali’de Batılı emperyalistlere dönük tepkiler daha da sertleşmeye başlamıştır. Hiç kuşkusuz bu öfke daha çok Nijer gibi ülkelerin zenginlik kaynaklarını talan eden Fransa emperyalistlerine yönelmektedir. Ama bu coğrafyaya yalnız Fransız emperyalistlerinin değil ABD emperyalizminin de ilgisi giderek artmaktadır.

Rusya’da yapılan Afrika zirvesinin sonuç bildirgesinden anlaşılacağı gibi Afrika’dan Batı’ya karşı artan bu öfkeyi, Rusya emperyalistleri kendi çıkarları doğrultusunda en iyi şekilde kullanmaktadır. Rusya’nın Afrika kıtasına dönük hamlelerinin yanısıra ittifak ortağı olan Çin’in de bölgede kalıcılışmaya dönük faaliyetleri sürmektedir.

Afrika kıtasında emperyalistler arasında süren bu rekabet, yeni emperyalist müdahale ve askeri darbelerle yol açma potansiyeli taşımaktadır. Kıtada bulunan petrol, gaz, uranyum, altın, elmas yatakları emperyalist tekellerin iştahını kabartmaktadır. Bu anlamıyla ABD ve batılı emperyalist güçlerin Nijer’de gerçekleşen askeri darbe neticesinde Rus ve Çin emperyalistleriyle karşı karşıya gelmesi şaşırtıcı değildir.

Ukrayna: Dinmeyen Çatışma ve Yıkım

Rusya ile Ukrayna arasındaki sorunların kaynağı belli bir tarihsel süreçte dayanmaktadır. Son yıllarda süren bu ve benzeri savaşlara baktığımızda, emperyalistlerin pazarları yeniden bölüşüm haydutluğunu görüyoruz.

Nitekim ABD’nin öncülük ettiği NATO’nun genişleme politikası Rusya’nın sınırlarına dayanmış, diğer bir ifadeyle NATO’nun Ukrayna’yı bir parçası haline getirme girişimi, Rus emperyalistlerinin işgal planını daha da kolaylaştırmıştır.

ABD ve diğer kimi emperyalist güçler, Ukrayna’nın NATO üyeliğiyle, Rusya’nın bölgedeki etki alanının sınırlandırılacağını ön görmekteydiler. Bunun yanısıra kuşatma planlarıyla fiili çatışmalar yaratarak, Rusya’yı askeri ve iktisadi olarak zayıflatmayı hedeflemekteydiler. Nitekim Ukrayna’da tüm bunlar yaşandı, yaşanmaya da devam ediyor.

Her şeyden önce işgal planı, Rusya egemen sınıflarının istediği tarzda sonuçlanmadı. Ve savaş da hala sürüyor. Dahası NATO'ya üye olan kimi ülkelerin bu savaş örgütünün varlığına dair var olan tereddütleri de emperyalist bloklar arasındaki rekabetten kaynaklanan bu çatışmalardan dolayı ortadan kalktı. Hatta NATO'nun güçlendirilmesi için özellikle Batı Avrupalı kimi emperyalist devletler, iktisadi yardımlarını artırdılar. Ve sınıfsal nitelikleri gereği bu haksız savaşın bir parçası oldular.

Tüm bunlar yaşanırken, Ukrayna hala NATO üyeliğine alınmış değildir. Ama Ukrayna egemen sınıfları, her bakımdan emperyalizme uşaklık mertebesine ulaştılar. Ülkede tam bir yıkım yaşanmaktadır. Zelenski'nin "Ukrayna saygıyı hak ediyor" söylemine emperyalist efendilerinin yanıtı, "silahları al ve savaşa devam et" oldu. Hiç kuşkusuz her uşak, uşaklığı kadar saygıyı hak eder. Zelenski gibi bir piyon, bu gerçeği ancak Ukrayna'nın yıkımıyla anlayabilmiş görünüyor(!) Ukrayna'nın NATO'ya üye olması demek, ABD ve suç ortaklarının fiili olarak savaşın içine girmeleri demektir. Ama onlar, an itibarıyla bu yolu tercih etmemektedirler. Silah yardımı ve satışlarıyla, diplomatik desteklerle savaşın sürmesinden yana bir tutum sergiliyorlar. Çünkü, Rusya egemen sınıflarını bu çatışma alanında tutmak demek başka alanlarda süren pazarların yeniden bölüşümü hamlelerinden de uzak tutmak anlamına gelmektedir.

Emperyalistlerin tüm müdahalelerinin arkasında pazarlarını, etki alanlarını genişleterek içine düştükleri krizden çıkma gerçeği yatmaktadır. En basit tanımıyla savaş demek, daha çok silahlanma demektir. Irak, Suriye, Ukrayna vb. ülkelerde yaratılan işgal ve çatışmalar, yalnız bu ülkelerin silahlanmasına değil bir bütün olarak bölge ülkelerinin silahlanmasına yol açmıştır. Bu da beraberinde emperyalistlerle olan bağımlılık ilişkilerinin daha da derinleşmesini getirmiş; diğer bir anlatımla ekonomi başta olmak üzere çok yönlü ve kapsamlı olarak büyük yıkımlara, göçlere, düşünsel-ahlaki- kültürel yozlaşma ve çürümelere yol açmıştır/açmaktadır.

Paylaşım Kavgasında Yeni Arayışlar

Elbette ki her tarihi dönemde emperyalist ülkeler arasındaki ilişkilerde asıl olan rekabettir. Tekellerin çıkarlarıdır. Bu rekabette gerileyen, hegemonyasını yitiren ülkeler olduğu gibi iktisadi ve askeri açıdan öne çıkan

emperyalist ülkeler de olmaktadır. Bugün de yer küremiz böylesi bir süreçte tanıklık etmektedir. ABD emperyalizmi ve kimi müttefiklerinin tüm çabalarına rağmen Çin emperyalizminin dünya pazarlarındaki etkinliği giderek yükselmektedir.

Lenin, emperyalistler arasında süren güç savaşını şöyle tanımlamaktadır: *“Bu soruya olumsuz yanıt vermek için soruyu açıkça ortaya koymak yeterlidir. Çünkü kapitalizm koşullarında, çıkarların, nüfuz alanlarının, sömürgelerin vb. paylaşılmasının temeli olarak, bu paylaşımına katılanların gücünden, bunların genel ekonomik, mali, askeri vb. gücünden başka bir temel düşünülemez, paylaşımına katılanların gücü ise eşit biçimde değişmez. Çünkü kapitalizmde tek tek işletmelerin, tröstlerin, sanayi dalları ve ülkelerin eşit bir gelişimi olanaksızdır. Kapitalist gücü o dönem ki İngiltere’nin kapitalist gücü ile karşılaştırıldığında, yarım yüz yıl önce Almanya, zavallı bir hiçti; aynı şekilde Japonya’nın Rusya karşısındaki durumu da faklı değildir. Emperyalist güçler arasındaki güçler dengesinin on, yirmi yıl sonra hiç değişmeksizin aynı kalacağı ‘düşünülebilir’ mi? Kesinlikle düşünülemez.”* (Lenin, Emperyalizm, Sol Yayınları, s. 133)

Yine Lenin, dünyanın yeniden bölüşülmesi perspektifinden hareketle şu gerçeklere işaret ediyor: *“...İlk kez dünya tamamen paylaşılmış bulunmaktadır. Öyle ki, bundan sonra artık yalnızca yeniden paylaşımlar söz konusudur; yani sahipsiz toprakların ele geçirilmesi değil, toprakların bir ‘sahibin’ elinden ötekinin eline geçmesi söz konusudur.”* (age, s. 87)

Yaşanan tüm gelişmelere ve nicel değişimlere rağmen, **çağımız hala emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır.** Bugün yerküremizin farklı kıtalarında emperyalistler arasındaki rekabetten kaynaklı yaşanan işgal ve çatışmalar, oluşan farklı bloklaşmalar tam da Lenin yoldaşın işaret ettiği gibi pazarların yeniden bölüşüm hamlelerinin doğal sonucudur.

ABD’nin “Arka Bahçesi”nde de Haydutlar İş Başında

Latin Amerika, ABD emperyalizminin “arka bahçesi” olarak tanımlanmaktadır ve ABD emperyalizmi, bu “arka bahçesine” her fırsatta müdahale etmeyi kendine bir “hak” olarak görmektedir. Bu ülkelerde askeri darbeler düzenlemekte veya 2018 tarihinde Venezuela’da olduğu gibi seçimle iş başına gelen devlet başkanını (Maduro) tanımayarak, yerine kendini devlet

başkanı ilan eden Juan Guaido'yu tanıyarak emperyalist haydutluğa uygun bir politika izlemektedir.

Keza çağımızda emperyalistler ve suç ortakları, saldırı ve işgal politikalarına meşruluk kazandırmak için neredeyse ezberlenmiş şekilde aynı argümanları kullanmaktalar. Venezuela'daki gerekçeleri "anti-demokratik seçimler" olurken Irak'ta ise "kimyasal silah" vb.'dir. Oysa gerçek olan şudur ki; Venezuela ya da Irak fark etmez, ABD'nin esas amacı, bu ülkelerin yer altı ve yer üstü zenginlik kaynaklarını emperyalist tekellere peşkeş çekmektir.

ABD'nin "arka bahçesi"nde de emperyalist çelişki ve talan sürmektedir. Rusya ve Çin emperyalistleri, Chavez'e sundukları desteğin benzerini Madura'ya da sunmaktalar. Tabii ki, bu destek, Venezuela halkının çıkarı için değil Rus ve Çin tekellerinin çıkarı içindir. ABD emperyalizminin Latin Amerika'daki hegemonyasını zayıflatmak içindir.

Emperyalist tekellerin azami kâr politikaları, bu kıtada derin bir işsizliğe ve yoksulluğa neden olmuştur/olmaktadır. Bu sonuçlar aynı zamanda kıtada ABD karşıtı bir öfkenin birikmesine de yol açmıştır. Bu öfke, kimi dönem sokaklarda büyük protesto gösterilerine dönüşürken kimi dönemlerde de Chavez, Lula, Madura vb. kendilerini "sol"da tanımlayan kişiliklerin iktidara taşınmasına, hükümetler kurmasına vesile olmuştur. Hiç kuşkusuz Latin Amerika'da, toplumsal muhalefet bu düzen içi "sol"dan ibaret değildir. Dönem dönem ortaya çıkan ve büyük devrimci değerler yaratan komünist-devrimci güçler de vardır.

Son süreçte Guatemala'da açıklanan seçim sonuçları, Ekvador'daki gelişmeler vb. ABD emperyalizminin zayıflayan hegemonyasının süreceğini, rekabet halinde olduğu emperyalist Çin ve Rusya'nın bölgedeki ekonomik ve siyasal etkisinin de giderek artacağını gösteriyor.

Ekvador'da ise ABD emperyalizmi tarafından desteklenen devlet başkanı Guillermo Lasso, emperyalizme uşaklığı ve halk düşmanı politikalarıyla, bu ülkede büyük bir ekonomik ve siyasal krize neden olmuştur. Sistemin çürümesi, yalnız derin bir yoksulluğa yol açmadı. Artan uyuşturucu-insan ticareti ve çeteleşme, beraberinde iç çatışmaları, siyasi suikastları, göç vb. birlikte getirdi.

Ortadoğu ve Kafkaslar: “Böl-Yönet!”

Emperyalistlerin, “böl ve yönet”, çatıştır, zayıflat politikalarının yüz-yıldır sürdüğü ve bundan sonra da sürdürmek istedikleri bir coğrafyadır Ortadoğu. Bölgenin stratejik konumu, enerji kaynaklarının yoğunluğu, Ortadoğu’yu emperyalistler arası rekabet mücadelesinin odağı haline getirmiştir. Onlarca yıl Osmanlı’nın hakimiyeti altında kalan bölge, Osmanlı’nın yıkılışıyla birlikte İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin bölgeye yerleşmesinden bugüne çatışmanın merkezi durumundadır.

İngiltere Filistin, Irak, Ürdün’ü; Fransa ise Lübnan ve Suriye topraklarını işgal etmiştir. Körfez bölgesi ve Mısır’da ise hakimiyeti sağlayan yine İngiliz emperyalistleri olmuştur. Emperyalistler nüfusu öncelikle küçük devletçikler şeklinde böldüler. Sonra ise “Kral”, “Şeyh”, “Emir”, “Prens” vb. bölgeye has “diktatör” unvanlı uşakları vasıtasıyla çıkarlarını korumayı amaçladılar. Tüm bu karşı-devrimci politikalar, “böl-yönet” siyasetiyle yaşama geçirildi. Etnik, dinsel, mezhepsel ve hatta aşiretsel temelde şekillenen bu yönetimler, her fırsatta birbirini boğazlamaya hazır hale getirildiler. Bu politikalar neticesinde öncelikle Arap olmayan diğer halklar baskı altına alındı. Ve yine emperyalistler eliyle Kürdistan coğrafyası dört parçaya bölündü. Önceki yüzyılın başında emperyalistler ve bölge gericileri tarafından yaratılan bu devasa sorun yumağı, yeni yüzyılda daha karmaşık bir hal almış durumdadır.

Filistin halkını yerinden yurdundan eden, Kürdistan coğrafyasını dört parçaya bölen, yakın tarihte Irak’ı, Afganistan’ı, Suriye’yi, Libya’yı işgaller ve iç çatışmalarla kan gölüne çeviren, yüz binlerce insanı göç yollarına düşüren emperyalist-kapitalist sistemin kâr hırsı, faşist ve ırkçı zihniyetidir. Yüzyılı aşan bu tarihi süreçte, emperyalistlerin, uşak yönetimlerinin uygulamış olduğu sömürü ve zulüm politikaları, derin bir yoksulluğa, yıkımlara ve savaşlara yol açmıştır. Yoksulluğun-yıkımın, inkarcılığın ve soykırımının olduğu her yerde yalnız acılar yaşanmamaktadır. Aynı zamanda ezilen halkların ve ulusların, soylu direnişleri de tarihin sayfalarında yerini almaktadır. Filistin halkının İsrail siyonizmine, Kürt ulusunun egemenliği altında olduğu faşist ve gerici devletlere karşı yürütmüş olduğu mücadele diğer bölge halklarının, baskı altında olan mezhep ve inanç gruplarının mücadeleleri için bir umut yaratmıştır.

Yukarıda da altını çizdiğimiz gibi Ortadoğu, tarihi boyunca yerküremizin en çatışmalı bölgelerinden biri olmuştur. Kuşkusuz bölgedeki iç çelişki ve çatışmalar da her zaman dış müdahaleleri kolaylaştırmıştır. Özellikle dinsel ve mezhepsel çatışmalar, hem çağdaş temelde toplumsal gelişmeleri frenlemiş hem de bölgeyi dış saldırılara açık hale getirmiştir. Bu nesnel zemin üzerinden toplumsal çürüme, işbirlikçi ilişkiler ve itaat kültürü bir yaşam tarzına dönüştürülmüştür. Burada dinin rolü oldukça büyüktür. Dinsel bağnazlık her türlü ilerici gelişmeye ket vurmuştur.

Dolayısıyla devrimcilerin, sosyalistlerin ulusal, dinsel-mezhepsel çelişkilerin yoğun olarak varolduğu bu bölgede, ezilen halkların birleşik mücadelesini, sınıfsal temeldeki kardeşliğini sağlıklı bir temelde inşa etmeleri için öncelikle “dinlerin kardeşliği”, “İslam, barış dinidir” vb. sosyal yaşamda hiçbir karşılığı olmayan gerçek dışı fikirlere karşı da net bir tutum almaları gerekir. Aynı durum, diğer din ve inanç grupları için de geçerlidir.

Güncel bağlamda ifade edecek olursak; ABD emperyalizminin bölgedeki etkisinin geçmişe oranla belli düzeyde zayıfladığını söyleyebiliriz. ABD, Irak’ta uzun yıllara yayılacak bir yıkımı geride bırakarak çekildi. An itibarıyla de askeri güçlerini Güney Kürdistan’da konumlandırmış durumdadır. Yine başta Katar olmak üzere bölgedeki gerici Arap devletlerinin de askeri üsleri ve güçleri bulunmaktadır.

ABD ve AB emperyalistlerinin “Arap Baharı” olarak tanımlanan bölge halklarının isyanını kullanarak Suriye’de gerici Esad rejimini devirmek için iç savaşı örgütlemesi ve rejim muhalifleri adı altında gerici cihadist selefi çete örgütlerini desteklemesi Suriye’yi bir yıkımın eşiğine getirmiştir. ABD ve AB emperyalistlerinin Suriye’deki gerici İslamcı çete örgütlerini kullanarak Esad rejimini devirme planı karşısında, Rusya emperyalistleri Esad rejimine destek olmuştur. Rus egemen sınıflarının Esad rejimine sundukları destek, Esad’ın ayakta kalmasını sağlamıştır. Tabii ki Esad’ın ayakta kalmasında İran rejiminin de önemli bir rolü vardır. Çünkü, İran rejimi, Esad’ın devrilmesiyle sıranın kendilerine geleceğini görmüştür. Kuşkusuz Esad’ı bugüne kadar ayakta tutan Rusya Ukrayna’da umduğu hızlı zaferi elde edememiş ve bu savaşa gömülmüşken, diğer yanda İran, kendi topraklarına ve “Direniş Ekseni” adını verdiği ülkelerdeki İran bağlantılı güçlere yönelik Siyonist İsrail’in saldırıları karşısında savunma pozisyonu dahi

alamaz duruma gelmişken Suriye'deki durum da giderek daha kötü bir hal alacaktır.

Ve yine altını çizmeliyiz ki, yaşanan bu çatışmaların temelinde ABD emperyalistleri ve batılı emperyalist müttefiklerinin, Rusya emperyalistlerinin bölgedeki etkisini zayıflatma gerçeği yatmaktadır. Dolayısıyla dönemsel olarak Rusya emperyalistleriyle çıkarları çakışan İran rejiminin, Suriye'de Esad rejiminin yanında aktif bir pozisyon alması anlaşılır bir durumdur. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi tüm bu gelişmeler ABD, İngiltere ve müttefiklerinin planını bozmakta ve ABD emperyalizminin Kürt ulusal hareketinin çeşitli temsilcileriyle ilişkilerini geliştirmesine neden olmaktadır. Diğer bir ifade ile emperyalistlerin dönemsel çıkarları için yaratıkları IŞİD vb. cihatçı gruplara karşı Rojava'da Kürt hareketine destek sunan ABD emperyalizmi, bu şekilde davranarak alanda kalmasına da bir "meşruluk" kazandırmıştır. Hiç kuşkusuz bu destek, faşist Türk devletiyle ilişkilerinin kısmen bozulmasına yol açmıştır. ABD bunu yaparken, en yakın müttefiki İngiltere ise Heyet Tahrir El-Şam (HTŞ) gibi cihadist örgütleri el altından beslemektedir.

Bilinmelidir ki, ABD emperyalizminin Kürt ulusal hareketine ve mücadelesine sunduğu destek de dönemsel çıkarlarıyla sınırlı olan bir destektir.

Ortadoğu'da, Filistin ve Kürt sorunu dün olduğu gibi bugün de varlığını korumaya devam ediyor. Siyonist İsrail devleti, bölge halkları nezdinde genel olarak kabul görmemektedir. Bununla birlikte İsrail'in bölgedeki en kullanışlı müttefiki ise Türk devletidir. Hatırlanacağı gibi Artsah'da Ermeni halkına dönük saldırılarda da TC, Azerbaycan'ın faşist iktidarı ve Siyonist İsrail'le kol kolaydı. Azerbaycan'a milyar dolarlık silahı satan, militarist güçlerini eğiten İsrail devletidir. Türk hakim sınıfları, bir yanda Filistin davasına sahip çıktıklarını iddia ederken diğer yanda Siyonizmle kol kola girerek Ermeni halkına karşı cinayetler işlemeye devam etmekteLER.

TC'nin ABD uşaklığı, İsrail suç ortaklığı kimilerinin iddia ettiği gibi derin yaralar almış değildir. Dahası Putin-Erdoğan "dostluğu" da ABD karşıtlığı üzerine inşa edilmemektedir. Bu dostluk, karşılıklı tavizleri ve mahkumiyeti içeren bir çıkar ilişkisidir ve "vakti zamanı geldiğinde" TC'nin duracağı yer bellidir; efendisi ABD emperyalizminin yanı.

ABD, İngiltere ve AB emperyalist güçlerinin Rusya'ya uygulamış oldukları çok yönlü ve kapsamlı ekonomik ambargoların, saldırıların ağır bir

maliyeti söz konusudur. Rus egemen sınıfları, kendilerine dayatılan bu kuşatma politikasını, Azerbaycan ve TC aracılığıyla kısmen de olsa boşa çıkarmaya çalışmaktadır. Bundan dolayıdır ki, faşist TC devletinin Ukrayna'da Zelenski yönetimine dolaylı yollardan, Suriye'deki cihatçı çeteci gruplara açıktan sundukları desteği, Rus egemenleri içine sindirebilmektedir.

Keza Ukrayna'da deyim yerindeyse çamura saplanan Putin yönetimi, Suriye'deki güçlerini kısmen de olsa geri çekerek esas olarak Ukrayna cephesinde yoğunlaşmış durumdadır. Bu durum, ABD'nin bölgedeki müttefiklerine de belli avantajlar sağlamaktadır. ABD, İngiltere ve AB emperyalist müttefiklerinin tam da istedikleri buydu. Yani Rus emperyalistlerini, uşakları ve destekledikleri cihatçı çeteci gruplarla çatıştırıp zayıflatarak bölge siyasetinde "etkisiz" kılmak.

Elbette ki, Rusya, Çin ve dahası İran da boş durmamaktadır. İktisadi anlamda Çin giderek bölgedeki etkinliğini artırırken İran'ın desteklediği ve farklı isimler altında örgütlenmiş olan Şii milis grupları, Suriye, Irak, Yemen vb. ülkelerde süren çatışmalarda, "Direniş Eksenı" adı altında aktif taraf konumundalar. Keza eskiye oranla Körfez ülkeleriyle İran, Suriye rejimleri arasındaki ilişkiler daha yumuşak bir rotaya girmiş durumdadır. Tüm bu gelişmeler, yeni dönemsel ittifaklara zemin sunduğu gibi yeni çatışmalara da kapı aralayabilir. Bu **birincisi**.

İkincisi, bölgede Artsah sorunu da gündemdeki yerini belli oranda koruyacaktır. Çünkü TC ve Azerbaycan egemen sınıflarının yeni hedefi Zengezur Koridoru'dur. Bu koridorun açılması, TC ve Azerbaycan egemen sınıflarının ortak arzusudur. Ama bu hamle aynı zamanda İran devletini de rahatsız etmektedir. Eğer TC ile Azerbaycan egemenlerinin bu hamlesi gerçeğe dönüşürse, o zaman Ermenistan ile İran devleti arasındaki kara bağlantısı da kesilecektir.

Sonuç olarak, Artsah işgaline kısmen yukarıda da altını çizmeye çalıştığımız objektif koşulların da etkisiyle Rusya egemenlerinin yeşil ışık yakması, yeniden Ermeni halkının yerinden yurdundan edilmesine neden olmuştur ki, bu da 1915 Ermeni Soykırımı'nın devamı niteliğindedir.

Yine bu saldırılar, Ermenistan ile Rus egemenleri arasındaki ilişkilerin daha da gerginleşmesine yol açabilme ihtimalini barındırmaktadır. ABD emperyalizmi de bu durumu fırsata dönüştürmeye çalışmaktadır.

Batlı emperyalistlerin Artsah işgaline yani Ermeni halkının yeniden yurtsuz kalmasına karşı cılız olarak çıkarmış oldukları sesin ise hiçbir anlamı yoktur. Gerçek olan şu ki, onlar için öncelikli olan Ermeni halkı değil Azerbaycan petrolü ve gazıdır. Dolayısıyla Rusya bağımlılığından kurtulma karşılığında, tarihte halklara karşı işlemiş oldukları suçlara yeni bir kanlı halkanın daha eklenmesi, bu haydutların ahlaki-vicdani durumuna oldukça uygundur. Bu nedenle batlı emperyalist devletlerin sözcülerinin Aliyev ve Erdoğan'ın kanlı ellerini sıkması şaşırtıcı değildir.

Filistin Direnişi Sürüyor

Ortadoğu coğrafyasında emperyalist tekelci sermayenin “ileri karakolu” olarak kurulan Siyonist İsrail devleti, başta Filistin halkı olmak üzere bölge halkları için bir tehdit unsuru olmaya devam ediyor. Filistin toprakları üzerinde yapay bir devlet olarak kurulan İsrail devleti, Ortadoğu coğrafyasında emperyalizmin çıkarlarını savunan Siyonist gericiğin temsilcisi olarak giderek artan bir şekilde, Filistin topraklarını işgal ve ilhak siyaseti izlemektedir. Siyonist İsrail devleti, gerici Arap rejimleriyle girdiği savaşlarda işgal ettiği toprakların yanı sıra, Filistinlilerin yaşadıkları toprakları “yerleşim bölgesi” ilan ederek katliam, baskı ve tutuklama terörüyle Filistinlileri göçe zorlamaktadır.

Siyonist devlet gelinen aşamada Batı Şeria denilen ve Filistinlilerin hakimiyetinde olduğu bölgede “Yahudi yerleşim”ler kurarak adım adım ilhak etmektedir. 2.5 milyon Filistinliyi Gazze Şeridi denilen bölgede, açık hava hapishanesini andıran koşullarda, denetim altında tutarak ambargo uygulamakta ve dönem dönem terör saldırıları düzenlemektedir.

Filistin ulusal direnişi, Siyonist İsrail'in bu saldırılarına 7 Ekim 2023'te “Aksa Tufanı” adını verdiği bir saldırıyla yanıt verdi. Hamas'ın esas güç olduğu, aralarında Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC) ve Filistin Demokratik Kurtuluş Cephesi (FDKC) gibi devrimci örgütlerin de olduğu 12 parti ve örgütün, Gazze'den İsrail işgali altındaki topraklarına yönelik gerçekleştirdiği saldırıda, aralarında “Yahudi yerleşimci” denilen sivillerin de olduğu yüzlerce İsrail askeri öldürüldü ya da esir alındı. Filistin direnişinin bu operasyonu, teknolojik üstünlüğe dayalı ve her şeye hakim İsrail devleti ve onu destekleyen batlı emperyalist kapitalist devletlerde şok etkisi yarattı.

Bu şokun ardından İsrail'in Gazze'ye yönelik havadan ve karadan gerçekleştirildiği soykırıma dönüşen saldırı sonrasında on binlerce insan katledildi, on binlercesi yaralandı ve yüzbinlerce insan yaşadıkları yerlerden zorla göç ettirildi.

Başta ABD, İngiliz ve Alman emperyalizmi olmak üzere batılı emperyalistlerin koşulsuz ve şartsız destek verdiği İsrail'in, Gazze'de Filistin halkına yönelik soykırıma varan saldırıları karşısında, emperyalist kapitalist devletler ve başta bölgedeki Arap rejimleri olmak üzere gerici devletler, açıktan ya da İsrail'le başta ticaret olmak üzere her türlü ilişkiyi sürdürerek kapalı bir şekilde destek verirken dünya halkları Filistin halkının yanında durdu. Başta emperyalist kapitalist merkezler olmak üzere dünya halkları sokaklara çıkarak İsrail'in katliam saldırılarını kınadılar.

İsrail ve destekçisi emperyalistlerin, 7 Ekim saldırısına yönelik Hamas'ın kurulduğu süreçteki Müslüman Kardeşler bağlantısını ve "sivillerin hedef alındığı" gibi Siyonist mutfakta pişirilmiş yalanlara dayanarak direnişi karalaması, belli bir etki yaratsa da esasta dünya halklarını bu kez kandıramamıştır.

Hamas ve İslami Cihad gibi örgütlerin ideolojik konumlanışları ve dahası bölge gerici devletleriyle ilişkilerinin boyutu, Filistin ulusal direnişinin haklılığı ve meşruluğuna gölge düşüremez. Kuşkusuz Filistin ulusunun ezilen mazlum bir ulus olarak zulme başkaldırısı, isyanı ve direnişi meşrudur.

Filistin ulusal direnişinin zaferi kendi özgücüne dayanmasına, emperyalistler ve bölge gerici devletleri arasındaki çelişkilerden yararlanma siyasetinin ise emperyalistlerin ve bölge gerici devletlerinin kendi çıkarları için kullanma politikasının bir aracı haline gelmemesine bağlıdır. Şimdiki durumda Filistin ulusal direnişinin Hamas öncülüğünde Gazze merkezli "din referanslı" muhtevaya ve dahası İran gerici molla rejiminin "direniş eksenini" adını verdiği ve esasen kendi gerici iktidarını koruma politikasının "ön cephe"lerde karşılama stratejisinin ürünü olan politikasının aracı haline dönüşme tehlikesi bulunmaktadır.

Ve esasen İran'ın Filistin ulusal direnişi karşısında tutumu tamamen pragmatisttir. İran, ABD emperyalizmi ve Siyonist İsrail rejimine karşı, Filistin ulusal direnişine destek vermektedir. İran gerici molla rejimi, ABD emperyalizminin stratejik hedeflerinden biri olduğunun bilincindedir. Bu

nedenle kendisine yönelecek her tehlikeyi kendi sınırları dışında karşılamak amacıyla “direniş eksenini”ni örgütlemiştir.

ABD emperyalizminin bölgedeki asıl hedefinin İran olduğu bir sır değildir. ABD emperyalizminin şimdiki durumda İran’a doğrudan saldırmamasının nedeni, İran’ın “büyük lokma” olmasından kaynaklıdır. ABD ve “batı emperyalizmi” tıpkı Suriye’de olduğu gibi koşulları oluştuğunda ya da fırsatı bulduğunda İran’a saldıracaktır. Gerici İran molla rejimi bu gerçeğin farkında olduğu içindir ki, başta nükleer silah elde etmek olmak üzere çeşitli adımlar atmaktadır. Bu adımlar arasında bölgede anti-ABD misyonu bir “direniş eksenini” örgütlemek varken, ABD emperyalizminin rakibi Rusya ve Çin’le ekonomik ve askeri ilişkilerini derinleştirmek vardır. İran’ın Rusya’yla bölgesel düzeyde işbirliğinin yanında Çin sosyal emperyalizmiyle yaptığı anlaşmalar bu kapsamda değerlendirilmelidir.

İran’la Çin arasındaki anlaşma, emperyalist tekeller arası rekabette Ortadoğu’da son yıllarda ABD emperyalizminin karşısında Çin sosyal emperyalizminin etkinliğini artırmasının ürünüdür. Son yıllarda bölgede Çin’in etkinliği artmaktadır. 22 Ağustos 2023 tarihinde Güney Afrika’da yapılan BRICS toplantısına, yeni üye olarak Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, İran, Mısır ve Etiyopya’nın kabul edilmesi ve en az 40 ülkenin üye olmak için sıraya girmesi, Çin emperyalizminin bölgedeki etkinliğini göstermesi bakımından önemliydi.

Kafkaslar ve Ortadoğu coğrafyasının önümüzdeki yıllarda da emperyalist tekeller arasındaki rekabette yeni savaşların ve çatışmaların yaşanacağı bölgeler olması özelliği devam edecektir. Emperyalist tekeller arasındaki rekabetin sonucu olarak atılan adımlar bu gerçeğe fazlasıyla işaret etmektedir.

AB’nin Rekabet Gücü Zayıflıyor

Avrupa Birliği (AB), 450 milyonluk bir nüfus ile dünyanın önemli coğrafyalarından biridir. Sahip olduğu ekonomik kapasite ve pazar birliği önemli bir yerde durmaktadır. Ancak 27 üyeli AB içinde yer alan tüm üye ülkelerin, aynı düzeyde bir kapitalist gelişmişlik düzeyine sahip olmadıkları da bir gerçektir. AB’nin motor gücü başta Almanya olmak üzere Fransa, Hollanda ve İtalya’dır. Geri kalan üye ülkeler AB’ye bağımlı, yarı-sömürge ülke konumundadır ya da ekonomileri yeterli düzeyde gelişmemiştir.

Dünyadaki ekonomik kriz AB'yi de içine çekmiş bulunmaktadır. 2008'de ABD'de patlak veren emlak krizi dalga dalga tüm dünyayı etkilemiş, AB de bundan azade olamamıştı. Pandemi ile birlikte artan ekonomik kriz sonrasında kısmi bir toparlanma dönemine girmiş olsa da, 2022 ile birlikte ekonomik kriz hızlı bir yol almaya devam etmektedir. Rakamlar da göstermektedir ki, AB'nin ekonomik büyüme trendinin giderek düşmektedir ve bu da diğer emperyalist güçlerle rekabet gücünü zayıflatmaktadır.

AB, bir yandan dünyada artan ekonomik krizin kıtaya yansımalarını en alt seviyeye çekmeye çalışırken, diğer yandan rakipleriyle bir mücadele içinde iç ekonomik sorunlarını aşmaya çalışmaktadır.

AB'nin en büyük yapısal sorunlarından biri de yatırımların giderek düşmesidir. Büyüme oranının giderek düşmesinin nedenleri arasında iç pazardaki durgunluk, yüksek enflasyon ve alım gücündeki düşüş bulunmaktadır. AB'nin motor gücü Almanya, Fransa gibi ülkelerde ekonomik durumun kötüleşmesi doğrallığında diğer AB ülkelerini de olumsuz olarak etkilemekte, bu da krizi daha da büyütmektedir. AB'nin genel durumunun özeti böyleyken, birliğin motor gücünü temsil eden Almanya, Fransa, Hollanda ve İtalya'da ekonomik kriz büyümeye devam etmektedir.

Örneğin Alman ekonomisinde küçülme devam etmektedir. Almanya Ekonomi Bakanı Robert Habeck, 2024 yıl sonu itibarıyla Almanya ekonomisinin 0.2 küçüleceğini açıklamıştır. Avrupa Ekonomik Araştırmalar Merkezi (ZEW) açıkladığı raporunda *"Almanya'da Mevcut Durum Endeksi ise eylülde önceki aya göre 7.2 puan düşerek eksi, 84.5 oldu. Endeksin eylülde mayıs 2020'den beri en düşük seviyesine geriledi"*ğini açıklamaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalarda Avro Bölgesinde ekonomik gelişmenin 8.6 oranında azaldığını göstermektedir.

Fransa devletinin de her yıl bütçe açığı daha da artmaktadır. 2023 yılında bütçe açığının % 5.5 olduğu vurgulanırken, bu açığın 2024 yılı içinde daha artacağı öngörülmektedir.

AB üyesi olmasa da Avrupa kıtasında yer alan İngiltere de ayrı bir değerlendirme konusudur. İngiltere ekonomisi de son 14 yılın en kötü dönemini yaşamaktadır. OECD'nin İngiltere ekonomisine ilişkin yayımladığı raporda, ülke ekonomisinin 2023 yılında ancak % 1.1 oranında büyüdüğü, 2024'te bunun değişmeyeceği vurgulanmaktadır.

Savaş Tehlikesi ve AB

Üçüncü bir emperyalist savaşın baş kışkırtıcılarından biri de İngiltere'dir. İngiliz tekelci burjuvazisi, ABD ile birlikte hareket ederek savaşın baş kışkırtıcıları arasında yer almaktadır. Bölgesel savaşların çıkartılmasında, Rusya'ya karşı oluşturulan anti-Rusya blokunun içinde en aktif rol oynayan güçlerden biri de İngiltere'dir.

AB içinde Alman emperyalizmi kendisini şimdilik savaşa hazır görmektedir. Silah ve ordusu savaşa hazır olmayan Almanya, ancak beş yıl içinde savaşa hazır olacağını bizzat Genel Kurmay Başkanı üzerinden açıklamıştır. Bu, Alman emperyalizmin "barışçıl" olduğu anlamına gelmiyor elbette. I. ve II. Emperyalist Savaşlarını doğrudan çıkartan bir ülke olarak Almanya, dünyanın yeniden paylaşımında kendisine düşen payı alma çabasından geri durmayacaktır.

Tüm Avrupa ülkeleri silahlanmaya dev bütçeler ayırmaktadır. Rusya'nın Ukrayna işgalinden sonra Almanya tek bir hamlede 100 milyar doları silahlanmaya ayırmıştır. Bunu diğer ülkeler de izlemiştir.

Avrupa Birliği ülkelerinde iç faşistleşmedeki hızlı yükseliş, emperyalistlerin bir savaş durumunda kendi arka bahçelerini hangi güçlerle sağlama alacaklarını da göstermektedir. İtalya, Hollanda, Macaristan, Yunanistan ve İspanya'da doğrudan faşist partiler hükümet oldular. Hükümete gelmeler de Almanya, İsveç, Fransa, Danimarka ve Polonya'da ise ırkçı faşist partiler her seçimde oylarını yükseltmektedir. Ayrıca kazanılmış demokratik haklar her fırsatta tırpanlanmaktadır. Polis yasaları genişletilmekte, yürüyüş ve gösterilere kısıtlamalar getirilirken, devrimci ve ilericiiler üzerindeki baskı giderek genişlemektedir.

Gelişen kriz, kitlelerin yoksullaşması, baskı, yasaklar ve iç faşistleşmenin artmasına karşı sınıfsal mücadele geri bir konumdur. Avrupa genelinde sınıfın öncüsü partilerin olmaması, var olanların da etki alanlarının çok sınırlı olması, toplumsal mücadelenin geri olmasının nedeni olarak görülmelidir.

Devrimci ve Komünist Hareketin Durumu

20. yy'ın sonlarında sosyalizmde yaşanan geriye dönüşler ve modern revizyonistlerin yüzlerindeki sosyalist maskeyi çıkarıp atması ve açıktan

kapitalizme geçmeleri sonrasında; emperyalist kapitalist sistem, “sınıflar mücadelesi”nin bittiğini propaganda etmiş ve “tarihin sonu”nun geldiğini iddia etmişti. ABD emperyalizmi emperyalist tekellerin sözcüsü olarak “dünyanın tek hakimi” olarak ilan edilmişti.

Bu süreçle birlikte uluslararası alanda devrimci ve komünist harekete yönelik bir tasfiye saldırısı da başlatılmıştı. “İdeolojilerin öldüğü” propagandasıyla devam ettirilen bu süreç aynı zamanda kültürel, askeri vb. her alanda tam bir karşı-devrimci saldırı olarak sürdürüldü.

Ne var ki “kapitalizmin zaferi” denilen şey, kapitalizmin kendi iç işleyişi gereği mümkün değildi. Özel mülkiyetin doğasından kaynaklı olarak sermaye merkezileştikçe tekelleşmenin yaşanması ve bunun da zafer ilan eden emperyalist tekellerin kendi arasındaki rekabeti artırması beraberinde ABD öncülüğünde ilan edilen emperyalist tekellerin “barışı” ve “tek kutuplu dünya”, Çin ve Rusya gibi emperyalist devletlerin, emperyalist tekellerin ve bunların sözcüleri olan devletlerin ortaya çıkmasıyla son buldu. 20. yüzyılın sonlarında ilan edilen “tek kutuplu dünya” yerini emperyalist kapitalist sistem temel olmak üzere “çok kutuplu dünya”ya bıraktı. Bu durum uluslararası alanda emperyalist kapitalist sistemin hareketini belirledi. Çeşitli emperyalist devletlerin önderliğinde emperyalist kamplar şekillendi. Emperyalist tekellerin sözcüleri olan devletlerin oluşturduğu bu kampların birbirleriyle mücadelesi ortaya çıktı.

Emperyalist tekeller görece zafer ilan ettikleri bu süreçte uluslararası planda işbölümünü yeniden örgütlediler. Kapitalist devletler, sosyal sistemin varlığı ve işçi sınıfının mücadelesi karşısında uyguladıkları ve “sosyal devlet” adını verdikleri politikaları adım adım değiştirmenin, işçi sınıfının ve emekçi halkın kazanımlarını gasp etmenin adımlarını attılar. Kapitalizmin kendi doğasının ürettiği kapitalist krizleri ve kâr oranlarının düşmesini, “neo-liberal” politikalar adı altında, üretim süreçlerini emperyalizme bağımlı ülkelere kaydırarak çözmek istediler. Böylelikle emperyalizme bağımlı ülkelerde, başta yoğun artı-değer sömürüsü olmak üzere kendisi açısından kâr kaybına neden olan bir dizi maliyetten kurtulunması amaçlanıyordu.

Emperyalizme bağımlı, yarı-sömürge, yarı-sömürge yarı-feodal ülkeler, emperyalizmin “neo-liberal” politikalarıyla, emperyalist sermayenin tam bir talanına maruz bırakıldı. Bu ülkelerin yeraltı ve yerüstü kaynakları,

emperyalist sermayenin daha fazla kâr elde etmesi amacıyla daha fazla yağmalandı. Bu durum emperyalizme bağımlı ülke halklarının daha da yoksullaşmasına neden oldu.

Emperyalist tekellerin bu “yeni” yönelimiyle emperyalist kapitalist merkezlerde, “sosyal devlet” politikalarını adım adım değiştirmesi, işçi sınıfı ve emekçi halkın kazanımlarının, burjuvazinin çıkarları uğruna gasp edilmesi beraberinde emperyalist kapitalist merkezlerde “küreselleşme karşıtı” adı verilen, çeşitli “anti-kapitalist” hareketlerin ortaya çıkmasına neden oldu. Bu hareketler gerçekte kapitalist sistemin kendisine değil de sonuçlarına itiraz ediyorlardı. Emperyalist kapitalist merkezlerde komünist partilerin zayıflığı ve örgütsüzlüğü bu hareketlerin, sınıf mücadelesi içinde doğru temelde örgütlenmesini engelledi.

Bu süreçte emperyalizme bağımlı yarı-sömürge, yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde ise emperyalizmin uluslararası işbölümünü yeniden örgütlemesine paralel, bu ülkelerde yaşanan değişim ve dönüşümler, çeşitli sınıfların temsilcilerinin mücadelelerine yol açtı. Kimi ülkelerde küçük burjuva devrimci örgütlerin mücadelesinin yanında, uluslararası işçi sınıfının her ülkede örgütlü komünist partileri önderliğinde de mücadelelerin sürdürüldüğünü kaydetmek gerekir.

Bu süreç içinde aynı zamanda ezilen uluslar da çeşitli biçim ve içeriklerde mücadelelerini sürdürdü. Meksika’daki Zapatistalardan, Sri Lanka’daki Tamil Kaplanları’na ve Ortadoğu coğrafyasında Filistin Ulusal Hareketi’nden, Kürt Ulusal Hareketi’ne kadar bir dizi anarşist, reformist, devrimci örgüt mücadelelerini sürdürdü.

MLM hareketler açısından bu süreç Peru Komünist Partisi’nin yükselttiği Halk Savaşı’yla yanıtlanmış olsa da PKP’nin önderi Başkan Gonzalo’nun tutsak edilmesi ve ardından da Peru devriminin yenilgiye uğramasıyla ke-sintiye uğradı. Peru devrimini takip eden Nepal devriminin iktidarı alma aşamasında önderliğinin ihanetiyle sınıf işbirlikçi bir çizgiye kayması komünist hareketin bir başarısızlığı olarak kayda geçti. Bu olumsuzluklara rağmen komünist hareket emperyalizme bağımlı, yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde halk savaşıyla iktidar mücadelesini sürdürdü. Hindistan’da komünist hareket 21. yüzyılın başlarında birleşti ve özellikle kırsal alanlarda kitleler içerisinde örgütlenmesini sağlamlaştırdı. Filipinler’de ise komünist hareket, istikrarlı bir şekilde mücadelesini sürdürdü.

Nepal devriminin yenilgisinin ardından buradaki komünist hareket, yeniden örgütlenme içerisinde. Son olarak Nepal'deki komünist hareket Nepal Devrimci Komünist Partisi (NDKP) olarak birleştiğini duyurdu. Hindistan Komünist Partisi (Maoist) ise Hindistan'da sınıf mücadelesine önderlik etme ve Halk Savaşını yükseltme mücadelesi içinde, Hindistan devletinin çeşitli kampanyalar adı altında sürdürdüğü karşı-devrimci saldırılar karşısında önemli kayıplar vermiş olsa da başarılı bir şekilde yanıt verdi ve mevzilerini korudu.

Hint gericiiliğinin komünist hareketi kısıtla sınırlama politikası doğrultusunda HKP(Maoist)'in şehir faaliyetlerine yönelik karşı devrimci saldırılar artırıldı ve pek çok tutuklama yapıldı.

Filipinler'de de Filipinler Komünist Partisi'ne yönelik Filipin devletinin artan karşı-devrimci saldırıları mevcut. ABD ve Çin emperyalistlerinin artan çelişkisine paralel, ABD emperyalizminin Çin'i çevreleme siyasetinde Filipinler'in jeo-stratejik önemi, Filipinler'de ABD askeri üslerinin kurulmasını ve dahası Filipinler gericiiliğinin daha fazla ABD emperyalistlerine bağlanmasını doğurmuştur. ABD'nin Filipinler üzerinde artan etkisi beraberinde Filipinler devletinin komünist harekete yönelik saldırılarını daha da artırmış durumdadır. Bu saldırılarda Filipinler Komünist Partisi kayıplar vermiştir.

Son dönemde kendisini "Enternasyonal Komünist Birlik" (EKB) olarak ilan eden ve Marksist Leninist Maoist partilerin uluslararası örgütü olduğunu savunan örgütlenmeye de değinmek gerekir. Bu örgütlenme "Komünist Enternasyonal" adlı bir internet gazetesinde, "Birleşik Maoist Uluslararası Konferansı"nın sonucu olarak ilan edildi. Bu örgütü ilan eden parti ve örgütlerin büyük çoğunluğunun kitlelerden kopuk ve dahası MLM'yi kavrayışlarının sorunlu olduğunu kaydetmek gerekir. MLM'yi dogmatik ideolojik duruşla kavrayan ve "sol" söylemli bu örgüt ve grupların oluşturduğu "Enternasyonal Birlik", Devrimci Enternasyonal Hareket'in (DEH) kötü bir kopyası görünümündedir. Özellikle örgütsel yapısında katı merkezizliği savunması, yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde geçerli olan Halk Savaşı stratejisini "maceracı" bir şekilde emperyalist kapitalist merkezlerde de savunan ideolojik çizgisi vb. ile daha geniş bir çerçevede analiz edilmeyi hak etmektedir.

Sonuç

Bütün bu olgu ve gelişmeler, emperyalist kapitalist merkezlerde ve emperyalizme bağımlı ülkelerde işçi ve emekçilerin zor koşullarla karşı karşıya olduğunu ancak koşulları değiştirmek için mücadele eğiliminin giderek güç kazandığını gösteriyor. Emperyalist kapitalist merkezlere işçi ve emekçiler genel olarak “yaşam standartlarını”, yaşam ve çalışma koşulları korumak için grev ve gösteriler gerçekleştirirken, emperyalizme bağımlı ülkelerde işçi sınıfı ve emekçiler, artan gıda ve enerji fiyatlarından, açlık ve yoksulluğun derinleşmesinde, iktidar yolsuzluklarına kadar bir dizi nedenden dolayı sokağa çıkmakta, yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmek için grev yapmakta, eylemler gerçekleştirmektedirler.

Uluslararası alanda tek tek ülkelerde bu tür eylemlerin yanında örneğin İsrail’in Gazze’ye ve Filistinlilere yönelik katliam saldırılarında olduğu gibi doğrudan siyasal taleplerle eylemler de gerçekleştirilmektedir. İşçi sınıfı bu taleple iş bırakıp, İsrail’e sevkiyat yapan gemilere yükleme yapmayı reddederken, dünya halklarının büyük çoğunluğu, sokaklara çıkarak, İsrail’i protesto ettiler, “kendi” hükümetlerinin politikalarına karşı çıktılar. 7 Ekim sonrasında İsrail siyonizminin ve emperyalizmin bütün kampanyalarına rağmen 80’den fazla ülkede, İsrail’i kınayan ve Filistin halkını destekleyen eylem ve gösteriler yapıldı.

Özellikle Kazakistan, Sri Lanka halkının ve son olarak Bangladeş işçi sınıfının eylemlerinin bize gösterdiği gerçek şudur; işçi sınıfı ve ezilen dünya halkları isyan etmekte ve mücadelelerini sürdürmektedir. Sınıf mücadelesi dünya çapında çeşitli biçim ve içeriklerde sürerken emperyalist kapitalist merkezlerde yükselen işçi sınıfı grevleri ve kitle gösterileri, emperyalizme bağımlı ülkelerde Kazakistan ve Sri Lanka’da olduğu gibi halk isyanlarına dönüşmekte, Bangladeş’te olduğu gibi işçi sınıfının günlerce süren grev ve eylemleri, devlet güçlerinin silahlı müdahalesi ve katliamlarına rağmen devam etmektedir.

Özellikle Kazakistan ve Sri Lanka’da yaşanan halk isyanları, bu isyanlara önderlik edecek gerçek bir komünist partisinin eksikliğine işaret etmektedir. Kazak halkının isyanı komünist bir parti önderliğinden yoksun olduğu için, kısa bir süre sonra, ülke dışından askeri güç takviyesi ve hakim sınıf kliklerini birbirlerini tasfiyesiyle sonuçlanmıştır. Benzer durum Sri Lanka’da da yaşanmıştır. Halk isyan etmiş, başkanlık sarayı başta olmak üzere devlet

iktidarının önemli merkezlerini ele geçirmiş, hakim sınıfların temsilcilerini doğrudan hedef almıştır. İktidarda bulunanlardan bazıları istifa edip, yurtdışına kaçmıştır. Sri Lanka'daki halk isyanı da komünist bir parti önderliğinde gelişmediği için işçi sınıfı ve halkın iktidarıyla sonuçlanamamıştır.

Kazakistan ve Sri Lanka halkının isyanlarının ezilen dünya halklarına verdiği esaslı derslerden birisi de emperyalizm tarafından baskı altında tutulan, yarı-sömürge koşullara sahip ülkelerde silahlı halk ayaklanması yoluyla devrimin mümkünlüğüdür. Kazakistan'da ve Sri Lanka'da bir devrimin gerçekleşmemiş olması bu dersi geçersiz kılmamaktadır. Aksine burada temel meselelerin bir kez daha öncünün örgütlenmesi meselesi olduğu kanıtlanmıştır. Dolayısıyla komünistler kendilerine düşen tarihsel rolü oynamalıdır.

İşçi sınıfının ve dünya halklarının tek tek ülkelerde gerçekleştirdiği eylemlerin yanında uluslararası düzeyde sınıflar mücadelesinin bu seyri her bir ülkede ileri işçi ve emekçilere, işçi sınıfının öncülerine, komünistlere tarihsel görevlerini oynama görevini yüklüyor.

Özellikle emperyalist bir paylaşım savaşı tehlikesinin gündemde olduğu bir dönemde, emperyalist kapitalist merkezlerde komünist parti ve örgütlenmelerin, bir paylaşım savaşına göre hazırlanması önemlidir. *“Savaş meselesine gelince, kapitalist ülkelerdeki Komünist Partileri kendi ülkeleri tarafından yürütülen emperyalist savaşılar karşı çıkarlar. Eğer böyle savaşlar patlak verirse, bu Partilerin siyaseti, kendi ülkelerindeki gerici hükümetlerin yenilgiye uğramalarını sağlamaktır. Komünist Partilerinin vermek istedikleri tek savaş, hazırlanmakta oldukları iç savaştır.”* (Mao Zedung, Seçme Eserler, Cilt: II, Birinci Baskı: Şubat 1975, Aydınlık Yayınları)

Emperyalist tekellerin artan rekabetinin, emperyalist tekellerin sözcüsü devletler arasında yeni ittifak ilişkilerine ve kamplaşmalarına yol açtığı, emperyalist kamplar arasında çelişkinin keskinleştiği bir sürecin içindeyiz. Emperyalist tekeller arasındaki çelişki Rusya'nın Ukrayna işgalinde olduğu gibi yer yer askeri çatışmalara da evrilmektedir.

Emperyalist tekeller arasında çelişkinin keskinleşmesi yeni bir emperyalist paylaşım savaşına hazırlığı da içermektedir. Henüz emperyalist tekeller arasındaki güç dengesi ve rekabetin boyutu yeni bir paylaşım savaşına ihtiyacı önlese de, kapitalizmin ekonomik krizinin süreklileşmesi, dahası kapitalist kâr oranlarının düşmesi ve esas olarak pazar için rekabet gibi nedenler, emperyalist tekeller arasında pazar için paylaşım savaşını (Üçüncü

Dünya Savaşı) tetikleyecek potansiyel taşımaktadır.

Sonuç olarak uluslararası düzeyde keskinleşen temel çelişkileri şu şekilde tanımlamak mümkündür:

- 1- Emperyalizm ile ezilen uluslar ve ezilen halklar arasındaki çelişki
- 2- Emperyalist ülkelerde burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişki
- 3- Emperyalistler arası çelişki
- 4- Dünya çapında temel çelişki emek sermaye çelişkisidir. Bu çelişki-den kaynaklı dünya çapında baş çelişki ise emperyalizmle ezilen ulus ve halklar arasındaki çelişki, kapitalist ve emperyalist ülkelerde ise baş çelişki, proletarya burjuvazi arasındaki çelişkidir.

Bu bağlamda:

1- Dünyada ekonomik kriz dalgası giderek genişlemektedir. 2008 yılında başlayan kriz, kısa süreliğine yönetilmeye çalışılsa da emperyalist sistem, krizi atlatabilmiş değildir. Pazarların yeniden paylaşılması mücadelesi derinleşmektedir. Kapitalist emperyalist ülkeler arasındaki rekabet, hakimiyet ve üstünlük mücadelesi hızından bir şey kaybetmeden devam etmektedir.

2- Geline aşamada emperyalistler arası bloklaşma ve saflaşma daha da belirgin hale gelmiştir. ABD, İngiltere ve Avrupa Birliği bir blok; Çin sosyal emperyalizmi ve Rusya emperyalizmi bir diğer bloku oluşturmaktadır

3- Süreğen krizini çözemeyen emperyalist ülkeler, süreçlerini savaşıla çözme yönünde attıkları adımları hızlandırmıştır. Emperyalist paylaşım savaşı tehlikesi giderek artmaktadır. Emperyalist güçler, askeri olarak her geçen yıl silahlanmaya ve savaşıa daha fazla ağırlık vererek hazırlanmaktadırlar. Faşist partilerin iş başına gelmesi, ırkçılığın giderek tırmanması, yabancı ve göçmen düşmanlığının artması, demokratik ve sosyal haklarda sınırlandırılmalar, anti-demokratik yasaların ardı ardına çıkartılması savaşıa hazırlık olarak okunmalıdır.

4- Dünyadaki ve Ortadoğu'daki gelişmeler açık olarak göstermiştir ki, savaşıın baş kışkırtıcısı ABD ve İngiliz emperyalizmidir.

5- Emperyalist savaşıa karşı dünya çapında ve kıtalarda anti-emperyalist cephelelerin kurulması komünist, devrimci ve tüm savaşı karşıtı güçleerin önemli gündemlelerinden biri haline gelmiştir.

Kısaca Sosyo-Ekonomik Yapı Üzerine

Sosyo-ekonomik yapı değerlendirmesi bir ülke devriminin strateji ve taktik mücadele biçimlerini belirlemede temel bir yerde durmaktadır. Bu konuda proletarya partisinin eksik kaldığını ifade etmek gerekir. Bu eksiklik konuya dair teorik yetmezliğinden çok ekonomik sosyal yapı analizinin önemini kavramamasından kaynaklıdır. Bu nedenledir ki, İbrahim Kaypakkaya'nın ölümsüzleşmesinden sonra proletarya partisi çeşitli gerekçelerle ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısına dair tartışma yürütmemiştir.

1978 yılındaki birinci oturumdan sonrası, önemli bir hazırlık yapılmasına rağmen, dönemin önderliğinin süreci iyi yönetememesinden kaynaklı olarak planlanan oturum gerçekleştirilememiş, 1980 Askeri Faşist Darbesi'yle de süreç tamamen geriye düşerek uzun sayılabilecek bir dönem temel sorunlar çözülememiştir.

Tüm komünist partilerin mücadele yürüttükleri ülkelerde, ilk yaptıkları, ülkenin sosyo-ekonomik yapısını tahlil etmek olmuştur. Lenin, Rusya'nın ekonomik durumunu tahlil ederek devrimin niteliğini ve yolunu çizmiş; Mao, Çin toplumunun ekonomik ve siyasi yapısını çözümleyerek devrim aşamasını ve devrimin yolunu belirlemiştir.

Kaypakkaya da proletarya partisini kurduğunda, Türkiye'nin siyasi ve ekonomik tahlilini yaparak devrimin ilk aşamasını Demokratik Halk Devrimi, devrimin yolunu da Halk Savaşı olarak belirlemiş; sınıfları tahlil etmiş ve devrimin düşman ve dostlarını ortaya koymuştur.

Sosyo-ekonomik yapı tahlilinde esas almamız gereken veri, sömürünün nasıl gerçekleştiğidir. Nitekim K.Marks, bir toplumun yapısında belirleyici olan unsuru şöyle açıklamaktadır: **“Ödenmemiş artı emeğin doğrudan üreticilerden çekilip alınmasının özel iktisadi biçimi; doğrudan üretimin kendisinden doğan ve kendisi de belirleyici bir öge olarak onu etkileyen, yönetenler ile yönetilenlerin ilişkisini belirler... Tüm toplumsal yapının ve onunla birlikte egemenlik ve bağımlılık ilişkisinin, kısacası, buna uygun düşen özel devlet biçiminin en içteki sırrını, gizli temelini açığa vuran şey, her zaman üretim koşullarına sahip olanlar ile doğrudan üreticiler arasındaki ilişkidir.”** (K.Marks, Kapital, Cilt. III, Sol Yayınları, Ankara 1997, s. 695, bold bn.)

Dolayısıyla **“Ödenmemiş artı emeğin doğrudan üreticilerden çekilip alınmasının özel iktisadi biçimi”**ni tespit etmek, gerçekte **“yönetenler ile yönetilenlerin ilişkisini”** tespit etmek demektir. Bu nedenle doğrudan üreticilerle, üretimin koşullarına hakim olanlar arasındaki ilişkiyi anlamak gerçekte ekonomik ve sosyal yapının üzerinde yükseldiği temeli tanımlamak demektir.

Özel mülkiyete dayalı sınıflı toplumlarda sömürü çeşitli biçimlerde gerçekleşmiştir/ gerçekleşmektedir. Kölecilerde köle sahibi kölenin emeğini, feodal toplumda feodal beyler serflerin emeğini sömürerek varlıklarını sürdürmüştür. Feodal üretim tarzının yerini alan kapitalist üretimde ise üretim ilişkilerinin temeli, ücretli işçilerin kapitalistler tarafından sömürülmesine dayanır. Kapitalist üretim tarzını, tam olarak anlamak için her şeyden önce kapitalist düzenin **meta üretimine** dayandığını bilmek gerekir.

Kapitalizm, iş gücünü metaya dönüştürerek, meta üretimini en üst aşamaya taşır. **“Meta olarak işgücü, kapitalizmde bir değere ve kullanım değerine sahiptir. İşgücü metasının değeri, işçinin ve ailesinin ayakta kalabilmesi için gerekli olan geçim araçlarının değeri tarafından belirlenir. İşgücü metasının kullanım değerini, onun, değerin ve artı-değerin kaynağı olması özelliği oluşturur. (...) Kapitalist toplumda çalışma ücreti, emeğin fiyatı olarak görünen işgücünün değerinin parayla ifadesidir, fiyatıdır.”** (Kapital, s. 168-188)

Osmanlı, merkezi feodal bir toplumdu. Üretim, esas olarak toprağa dayalıydı. Osmanlı İmparatorluğu, geniş bir coğrafyaya hükmetmesine, işgal ettiği yerlerden gasp ederek getirdiği değerlerle belli bir sermaye bi-

rikimine sahip olmasına karşın, burjuva bir devrimin yapılmamış olması ve 1800'lerin başında dönemin kapitalist ülkeleri olan İngiltere, Fransa ve Almanya'nın denetimine girerek yarı-sömürge yapıya evrilmesi vb. kapitalizmin gelişiminin önünde engel oluşturdu. Emperyalistlerin yarı-sömürgesi olan Osmanlı burjuva sınıfı, feodal sistemi yıkamadığı için bir sanayi devrimi de gerçekleştiremedi. Kapitalizm cılız olarak Osmanlı toplumuna girmiş olsa da bu daha çok tüketime yönelik üretime dayanıyordu.

Osmanlı toplumu, 15. ve 16. yüzyıllarda gelişmiş denilebilecek bir ticarete sahipti ve kent-küçük üretiminde manifaktür sermayenin ilk filizleri gelişmeye başlamıştı. Eğer yabancı kapitalizmin sömürgeci ticareti ve sonradan da emperyalist sömürgeciliğin talanına maruz kalmasaydı, kuşkusuz kendi iç çelişkileriyle kapitalist bir topluma dönüşebilirdi. Avrupa'da doludizgin gelişmekte olan ticaret kapitalizmi, daha 16. yy'da Osmanlı İmparatorluğu'nu belli başlı pazarlarından biri durumuna getirmişti. Osmanlı topraklarına yayılan Fransız ve İngiliz metaları, para ekonomisini kıyılarından başlayarak içlere doğru yaymıştı. Meta ihracatının karşılığı, esas olarak kıymetli madenlerle ödeniyordu. Karşılığı altın parayla ödenen değişim, kısa zamanda Osmanlı merkezi feodal devletinin hazinesini tüketmekteydi. Ama yabancı metaların tüketimi azalmak bir yana sürekli artıyordu. Bu durum, bir yandan imparatorluğun borçlanmasını ve bu borçları sağlayan yabancı ve onun içindeki ajanları vaziyetindeki banker tefeci sınıflarının gelişmesini getirirken diğer yandan Osmanlı devletini, köylülerin ürettiklerinin daha büyük bir bölümüne el koymaya zorluyordu.

Ancak genel olarak feodalizmin üretim hacmini artırması, mevcut üretim ilişkileri içinde imkansızdı. Çünkü feodal ekonomi, kullanım değeri üretimi temelinde kurulmuştur. Köylülük üzerinde, onların üretim tarzını değiştirmeden gerçekleşen amansız sömürü, kısa zamanda Osmanlı merkezi feodal toplumunun belkemiğini oluşturan tımar sisteminin çökmesine yol açmıştır.

Yeni Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntılarından geriye kalan topraklar üzerine kuruldu. Lozan'da emperyalizmin yarı-sömürgesi statüsü resmi olarak kabul edildi. Emperyalistler bunun karşılığında, dörde bölünen Kürdistan topraklarının bir bölümünü Türk devletinin ilhak etmesine göz yumdular.

29 Ekim 1923 tarihinde kuruluşu ilan edilen Türkiye'nin ekonomik yapısı, yarı-feodal bir statüde kalarak emperyalistlerin yarı-sömürgesi oldu. İzmir İktisat Kongresi, ülkenin ekonomik yapısının nasıl olacağını ve emperyalizmle olan bağını bu şekilde karara bağladı. Emperyalizme bağlı ekonomik bir statüde ve oldukça cılız durumdaki komprador burjuvazi ve toprak ağaları, devlet imkanlarıyla palazlanmaya başladılar. Kemalist iktidar döneminde burjuvazi, sermayesinin güçsüzlüğü nedeniyle devlet olanaklarını kullanarak sermaye birikimini sağladı.

Türkiye'de 1927 yılında küçük işletmeler de dahil olmak üzere toplam işletme sayısı 65.245'tir. Bunun % 43.59'u tarım, evcil hayvanlar, balık ve av ürünleri sanayidir. Burada çalışanların sayısı ise 256.855'tir. Dokuma sanayi, toplam işletmelerin % 14.34'ünü teşkil etmektedir. Çalışanların sayısı ise 548.025'tir. Maden sanayinde çalışanlar 19.232 kişi ve işletme sayısı ise 556'dır. Kereste ve ürünleri sanayi ve yan ürünleri sanayinde 7.986 işletme bulunmakla birlikte bu sektörde 24.264 kişi çalışmaktadır. Tarım ve dokuma sanayinde ise gerek işletmelerin gerekse çalışanların sayısı toplamın % 50'sine yakındır.

1927 yılında yapılan "Umumi Nüfus Tahriri" adı altında yapılan nüfus sayımına göre Türkiye'nin nüfusu 13 milyon 648 bin 270 kişidir. Bu nüfusun 7 milyonu kadın, 6 milyon 500 bini erkektir. Bu nüfus sayımına göre halkın dörtte üçünden fazlası köylerde yaşamaktadır ve halkın % 90'ından fazlası da okuma yazma bilmemektedir. Aynı yıl, kırsal nüfusun toplam nüfusa oranı % 75.8 iken; şehir nüfusu oranı ise % 24.2'dir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 31 Aralık 2022 tarihi itibarıyla Türkiye nüfusu 85 milyon 279 bin 553 kişidir. Bu nüfusun 42 milyon 704 bin 112 kişisi erkek, 42 milyon 575 bin 441 kişisi ise kadındır. Nüfusun 79 milyon 613 bin 279'u şehirlerde, 5 milyon 666 bin 274 bini kırsal alanlarda yaşamaktadır.

Günümüz Türkiye'sinde nüfusun ezici çoğunluğu şehirlerde yaşamaktadır. Türkiye kırsalından kente olan göç akınının esasta 1950'li yıllarda başladığı, daha sonraki yıllarda ise bu akışın hızlandığı söylenebilir. Kent-kır arasındaki gelişmişlik farklılıkları giderek arttığından göç de devam etmektedir.

Demokrat Parti, (DP) hükümete geldiğinde ekonomik ve politik ilişkileri esas olarak ABD ile geliştirdi. Ve ülkeye sermaye girişinin önündeki

engelleri önemli ölçüde kaldırdı. Bu süreç, emperyalist tekellerin komprador burjuvaziyle kurduğu ilişkilerle ülke içindeki hegemonyasını daha da geliştirdiği bir dönemdir. Truman Doktrini ve Marshall Programı çerçevesinde, sermayenin önündeki bürokratik engellerin kaldırılması DP tarafından bir devlet politikası olarak yürürlüğe konuldu. DP, 1954 yılında Yabancı Sermayeyi Teşvik Yasası'nı çıkarttı. Bu yasayla, emperyalist tekeller ülkede istedikleri gibi yatırım yaparak ve ticareti geliştirerek, ekonomiyi denetim altına almış oldular. DP bununla da kalmadı, çıkartılan Petrol Yasası ile emperyalist tekellerin ülkede petrol aramasına da kapı açmış oldu. Bunu Madencilik Yasası izledi. Madencilik Yasası'yla özel girişimciliğin önü de açılmış oldu. Bu yıllarda TC, Kore Savaşı'na katılmış ve karşılığında da NATO'ya girebilmiştir. Böylece, Almanya, Fransa vb.nin yanısıra ABD emperyalizminin de yarı-sömürgesi olmuştur.

DP döneminde, komprador burjuvazi ve toprak ağaları önemli ölçüde palazlandılar. Tarımda makineleşmenin gelişmesiyle toprakların önemli bir bölümünün işlenmesi sağlandı ve bu sayede toprak ağalarının sermaye birikimi daha da arttı. Üretimin artması, iç pazarı belli ölçüde canlandırırsa da emperyalizme bağlı bir ekonomik kalkınmanın uzun vadede istikrarlı bir rotada ilerlemesi mümkün değildi. Nitekim 1950 yılı ortalarında izlenen tarım politikası nedeniyle iç tüketim karşılanamaz duruma geldi. OECD ülkelerine olan borç 162.5 milyon dolara ulaşmış durumdaydı. Ve “kalkınma” için gerekli olan donanım ve hammadde ithal edebilmek için sürekli dövize ihtiyaç duyuluyordu.

1960'lı yıllar, Keynesçi ekonomik politikaların benimsendiği yıllardır. Bu ekonomik kalkınma modeli sonucu kamu alanında ekonomik yatırımlar arttı. Ayrıca bu dönem, “planlama”nın önemsendiği bir dönemdi. Emperyalist devlet iktisatçılarının hazırladığı ekonomik planlar, yarı-sömürge ülke hükümetlerinin önüne konuluyor ve bununla da kalkınmanın sağlanacağı şeklinde vaatlerde bulunuluyordu. Bu gelişmelerin ardından 1961 yılında çıkartılan bir kanunla Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuş ve Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmıştır.

Tüm yarı-sömürge ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de “kalkınma planlarının” hayata geçirilmesi, IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalist kurumlardan bağımsız, kendi iç dinamiğiyle olmuyordu. Tüm bu planlar,

emperyalist sermayenin geri dönüşümünün garantisi esas alınarak yapılmaktaydı.

1960 askeri darbesinden sonra darbenin “demokratik bazı hakları getireceği” algısı yaratılmış ancak kitle hareketinin zorlamasıyla bir takım demokratik kırıntıların anayasaya konulduğu bu süreç de fazla uzun sürmemiştir. 1971 Askeri Darbesi, 1961 Anayasası’nda yer alan bu kısmi demokratik hakları tümüyle rafa kaldırmıştır.

1978 yılında TC, içinden çıkılmaz büyük bir ekonomik kriz içindeydi. Uygulanmaya çalışılan hiçbir program, ekonomiyi düzeltmeye çare olmamıştı. 1979 yılında sadece bir ekonomik kriz baş göstermemiş, süreç aynı zamanda bir yönetememe krizi ile birleşerek ilerlemiştir. Yükselen devrimci durum işçi grevleri, öğrenci direnişleriyle birleşerek kitleleri sokağa dökmüştür.

Aynı süreçte emperyalist sermayenin uluslararası işbölümünü yeniden düzenlemesine paralel, yarı-sömürgeler de bu düzenlemeye göre yeniden örgütlenmiş, emperyalizmin yarı-sömürge pazarlarından biri olan Türkiye ekonomisi de bu sürece göre “yeniden yapılandırılmış”tır. *“Nihayet 24 Ocak 1980 döneminin hükümeti, IMF ile stand-by antlaşması yaparak ve IMF aracılığıyla yabancı sermaye çevrelerinin kredi desteğini alarak ekonomide radikal dönüşümleri amaçlayan bir istikrar programını yürürlüğe koymuştur. Bu program neo-liberal iktisat okunun önerdiği ve IMF tarafından kimi Latin ülkelerinde uygulanan, standart neo-liberal bir programdı denilebilir. 24 Ocak programı olarak ünlenen bu program, ekonomide geniş kapsamlı yapısal ve kurumsal dönüşümleri amaçlayan, uzun vadeli hedefleri bakımından Türkiye’de 1958’de, 1970’de ve 1978-79’da uygulanan istikrar programlarından farklılıkları olan bir yeniden yapılanma programı idi.”* (N.Eksen, 1984, s.187 ve F. Başkaya, 1986, s.163)

12 Eylül 1980 faşist darbesi bir yandan gelişen kitle hareketini bastırmak diğer yandan ise “yeniden yapılandırma programı”nı hayata geçirmek için gerçekleştirildi. Darbeyle hem ekonomik hem siyasal alanda işçi sınıfı ve tüm emekçilerin aleyhinde kararlar alındı ve baskı daha da artırıldı. Mevcut sistem, neo-liberalizm kisvesiyle yeniden organize edilirken emperyalistler ve Türk hakim sınıflarının çıkarları esas alındı. Bunun için işçiler, köylüler, küçük üreticiler, memurlar ile komünist ve devrimci örgütler,

Kürt ulusal hareketi, demokrat yapılar, sendikalar, aydınlar vb. hedef alındı. Daha açık bir deyimle hem sınıfsal hem de ulusal baskı doruğa çıkarıldı.

20. yüzyılın ikinci yarısının sonlarından itibaren emperyalist sermayenin uluslararası alanda işbölümünü yeniden düzenlemesi aralarında Türkiye'nin de olduğu yarı-sömürge pazarlarda belli değişikliklere yol açtı. Yarı-sömürge pazarlarda uygulamaya konulan politikalar, bu ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarında önemli değişimlerin yaşanmasına neden oldu. Emperyalist sermayeye bağımlı yarı-sömürgelik koşulları güncellendi ve yeniden üretildi. Bu güncellenme ve yeniden üretime paralel, yarı-sömürge yarı-feodal ekonomik yapı farklılaştı.

Kuruluşundan itibaren yarı-feodal, yarı-sömürge ekonomik ve sosyal yapıya sahip Türkiye toplumunda yarı-feodal üretim ilişkileri baskın durumdayken, süreçle birlikte yarı-sömürge koşulların derinleşmesi ve feodal ilişkilerin çözülmesi beraberinde emperyalizme bağımlı kapitalizmi (komprador kapitalizmi) geliştirmiştir. Günümüz Türkiye'sinde feodal kalıntılar halen var olmakla birlikte komprador kapitalizm hakim hale gelmiş durumdadır.

Yaşanan süreç sadece ekonomik ve sosyal yapıyı değiştirmemiş, aynı zamanda doğrudan üreticilerin koşullarında da belli değişimler yaşanmasına neden olmuştur. Örneğin sektörlere göre çalışan nüfus oranları şöyledir; 2008 yılında 1 milyon 127 bin olan çiftçi sayısı, 2011 yılında 1 milyon 122 bine düşmüştür. 2021 yılı itibarıyla 512 bine kadar bir düşüş yaşanırken son beş yılda bu rakamın da % 55 oranında azaldığı görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yaptığı açıklamaya göre 2021 yılında inşaat alanında 1 milyon 329 bin 543 işçi çalışmaktadır. Haziran 2021 verilerine göre de 4 milyon 701 bin 941 kişi sanayi dalında çalışmaktadır. Yine TÜİK verilerine göre *"Haziran 2021 itibarıyla kamu, 2 milyon 960 bin 924'ü memur, 529 bin 37'si sözleşmeli personel, 1 milyon 237 bin 220'si işçi, 107 bin 27'si diğer statülerde (yargı mensubu-öğretim elemanı-kamu bankaları vs.) olmak üzere toplam 4 milyon 834 bin 208 personele istihdam sağlıyor."*

Özel sektörde çalışan nüfusun % 69'u asgari ücretle çalışmaktadır ve sigortasız çalışanların sayısı ise 4 milyon civarındadır. İşsiz sayısı 5 milyona yaklaşmıştır. (TÜİK 2021 verileri)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), “2021 Yılı Sanayi Kapasite Raporu”nda ise şöyle deniliyor: “2021 yılı sonu itibarıyla 85 bin 790 adet geçerli sanayi kapasite raporu bulunuyor. 2020 yılında 79.221 olan kapasite rapor sayısı, 2021 yılında yüzde 9.5 artışla 85.790 oldu. Bu raporların ait olduğu üretim tesislerinin yüzde 43.4’ünde 1-9 arasında, yüzde 39.8’inde 10-49 arasında, yüzde 8.1’inde 50-99 arasında, yüzde 6.1’inde 100-249 arasında, yüzde 2.7’sinde ise 250’den fazla çalışan oldu.

2021 yılında sanayi kapasite raporuna sahip tesislerde toplam çalışan sayısı önceki yıla göre yüzde 8.1 artışla 3 milyon 575 bin 655 oldu. Toplam çalışanların yüzde 5.2’si 1-9 çalışan bulunan tesislerde istihdam edilirken, yüzde 22.2’si 10-49, yüzde 13.6’sı 50-99, yüzde 22.4’ü 100-249, yüzde 36.6’sı ise 250 ve daha fazla çalışanı bulunan tesislerde istihdam edildi.”

Sonuç Olarak

Türkiye’de kapitalizmin gelişimi, ülkenin kendi iç dinamikleriyle olmamıştır. Sermaye birikimi, kapitalizm yoluna giren diğer ülkelerden farklı olarak emperyalizmin denetiminde ve sömürsünde gelişen bir yol izlemiştir. 1923’te Türkiye Cumhuriyeti’ni kuranlar, bir yandan sermaye güçsüzlükleri nedeniyle ilk birikimi devlet olanaklarını kullanarak gerçekleştiren diğer yandan da emperyalizmle geliştirdikleri ilişki sonucu, emperyalizmin ülke içindeki acenteleri olarak komprador bir sınıf olarak gelişmeye başladılar.

Türkiye koşullarında burjuvazi ilk birikimini Ermeni, Rum ve Süryani soykırımı gibi yağma ve çökme üzerinden sağlarken, sermayesinin güçsüzlüğü nedeniyle devlet olanaklarını fazlasıyla kullanmıştır. “Devlet eliyle burjuvazi yaratmak” denilen ve “milli sermaye” gibi propagandalarla sürdürülen bu süreç, gerçekte burjuvazinin sermaye güçsüzlüğü nedeniyle devlet imkan ve olanaklarını kendi ilk birikimini gerçekleştirmek, sömürsünü sürdürmek için kullanması olarak şekillendi. Burjuvazi, devlet olanaklarını kullanarak palazlandı. Kemalistler, 1923’ten sonra buna oldukça ağırlık verdiler. Devlet teşvikleri, ihaleler ticaret burjuvazisi için büyük bir olanak sağlıyordu. Osmanlı’dan devralınan sermaye birikimi güçsüz olduğu için burjuvazi daha çok ticaret yoluyla gelişip büyümeye başladı. Emperyalizmle yapılan anlaşmalarla Türk ticaret burjuvazisi, emperyalistlerin ülke içindeki acentesi olarak kompradorlaştı. Komprador burjuvazi

ve emperyalistlerin ülke içindeki temsilcileri, emperyalist ülke tekelleriyle kurdukları ortaklıklar ve emperyalist tekellerden aldıkları malları satarak son derece kârlı bir ticarete dönüştürdü ve sermaye edinmeye başladı. Komprador burjuvazinin devlet içindeki temsilcileri olarak bürokratlar tarafından *“yabancı firmalara bağlı şirketler ya da doğrudan doğruya yüksek dereceli bürokratların bu tip şirketlere katılması sağlanarak desteklendi.”* (Kongar, age.)

TC devletinin kuruluşu ve Kemalist iktidarın ilk dönemlerinde komprador burjuvazi İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle ilişkilerini sürdürürken, 1935’lerden itibaren Alman emperyalizminin işbirlikçiliğini yapmıştır. Komprador burjuvazi, önceleri emperyalist ülkelerden mal getirip satarak zengin olan ticaret burjuvazisi, bu sefer montaj sanayiye geçerek daha büyük bir kazanç elde etmeye başladı. Daha önce bütün olarak getirilen mallar, montaj sanayine geçilmesiyle parça parça alınarak kurulan orta düzeyde fabrika ve atölyelerde birleştirilerek satılmaya başlandı.

Tarım alanında makineleşmenin gelişmesi, üretim alanlarının genişlemesini de getirdi. Böylece ticarete ve bankacılığa doğru bir sermaye aktarımı da gerçekleşti. Komprador burjuvazinin gelişip güçlenmesinde tarım alanından yapılan sermaye aktarımları oldukça etkili olmuştur.

Mao Zedung Çin toplumunu tahlil eden makalesinde şöyle demektedir: *“Çin’in feodal toplumu, meta ekonomisine doğru geliştiği ve böylece içinde kapitalizmin tohumlarını taşıdığı için, Çin, yabancı kapitalizmin zorlaması olmasa bile giderek kendi kendine kapitalist bir toplum haline gelecekti. Yabancı kapitalizmin nüfuz etmesi bu süreci hızlandırdı. Çin’in toplumsal ekonomisinin çözülmesinde yabancı kapitalizm önemli bir rol oynadı; bir yandan Çin’in kendine yeterli doğal ekonomisini baltaladı ve hem şehirlerdeki hem de köy evlerindeki el sanatları sanayisini yıktı; öte yandan, il ve ilçelerdeki meta ekonomisinin gelişmesini hızlandırdı.”* (c. 2, s. 366)

Mao Zedung’un Çin toplumu için yaptığı tahlil, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu sonrasındaki benzerlikleri açısından oldukça dikkat çekicidir. Bu şu demektir, bir toplumsal yapı, bağrında meta ekonomisi taşıyorsa, bu toplum, süreç içinde kendi kendine yeterli kapitalist bir ekonomi haline gelebilecektir. Ülkemizde feodalizmin tasfiye edilmesi

bir burjuva devrimle mümkün olmamıştır. Osmanlı İmparatorluğu, merkezi feodal bir sistemdi. Rüşeym halinde de olsa gelişen kapitalizm, yukarıdan emperyalizm tarafından önu kesildiği için kendi iç dinamikleriyle gelişme şansı bulamamıştır. Tersine feodal üretim ilişkileri korunmuş ve emperyalizmin sömürüsünün sürgit devamı için yeni koşullara göre yeniden üretilmiştir. Bu durum Kemalistlerin önderliğinde kurulan TC için de geçerli olmuş yarı-feodal üretim ilişkileri uzun bir süre hakimiyetini korumuştur.

Diğer bir konu da emperyalizmin feodalizmi çözüp çözmeyeceği meselesidir. Bu soruya da Mao Zedung şu şekilde cevap vermektedir: *“Çin’in toplumsal ekonomisinin çözülmesinde yabancı kapitalizm önemli bir rol oynadı; bir yandan Çin’in kendine yeterli doğal ekonomisini baltaladı ve hem şehirlerdeki hem de köy evlerindeki el sanatları sanayisini yıktı; öte yandan, il ve ilçelerdeki meta ekonomisinin gelişmesini hızlandırdı. Olayların bu şekilde gelişmesi, Çin’in feodal ekonomisinin temellerine yaptığı bu çözücü etkilerin dışında, Çin’de kapitalist üretimin gelişmesi için belirli nesnel koşulların ve olanakların doğmasına yol açtı. Çünkü doğal ekonominin yıkılması, kapitalizm için meta pazarı yarattı; aynı zamanda çok sayıda köylünün ve zanaatkarların iflası, kapitalizme emeğin bir meta olarak alınıp satılması olanağını sağladı. (...) Bununla beraber kapitalizmin ortaya çıkması ve gelişmesi, Çin’deki emperyalist müdahaleden bu yana meydana gelen değişikliğin sadece bir yönüdür. Bu değişikliğin, kapitalizmle birlikte gelişen ve onu engelleyen bir yönü daha vardır. Emperyalizmin, Çin kapitalizminin gelişmesini durdurmak için Çin’in feodal güçleri ile işbirliği etmesi.”* (age, s. 336)

Bu, Türkiye açısından da böyledir. Ülkemizde emperyalist sermayenin ülkenin en ücra köşesine kadar girdiği ve tüm üretim birimlerini etkisi altına aldığı 100 yıllık bir sürecin sonunda yarı-feodal sistemi sancılı da olsa bir çözülmeye doğru ittiği açıktır. Ancak bu, tüm feodal kalıntıların tasfiye olduğu anlamına gelmemektedir. Diğer yandan bu toplumsal yapı, feodal sistemin kendine yeterli doğal ekonomisinin temellerini yıkmıştır.

Emperyalist sermayenin ve ona tabi olan Türk devletinin uygulamaya koyduğu bu politikalar, daha önceki yıllarda kırsal alanda üretim ilişkisinin -yani feodal ekonominin- ağır ve sancılı bir şekilde de olsa giderek çözülmesi sürecini görülmemiş bir şekilde hızlandırmıştır.

Emperyalist sermaye, kendi iç çelişkileri ile kapitalist gelişim sürecinin ilk aşamasında olan Türkiye’de bu süreci iki zıt yönde etkilemiştir.

Birinci olarak, emperyalist sermaye doğal ekonomiyi sarsarak, yerel pazarları birleştirerek, proletaryayı yaratarak, meta dolaşımını ve giderek meta üretimini yaygınlaştırarak ve 1970’ler sonrasında olduğu gibi doğru-
dan sanayi yatırımlarına başvurarak yıkıcılık görevini üstlendi. Böylece kapitalist gelişim sürecini kendisine tabi ve bağımlı hale getirmiştir. Kapitalist gelişimin objektif şartlarını hızlandırmıştır.

Öte yandan emperyalist sermaye, Türkiye’de hammaddeyi talan ederek, borçlandırarak, biriken ilk sermayeyi çekip götürerek, var olan üretim ilişkilerini kendi çıkarları doğrultusunda değiştirip yeniden üreterek ve ulusal bir sanayinin gelişmesini engelleyerek kapitalizmin gelişmesinin önüne dikilmiştir. Toplumsal emeği kendi denetiminde olan bu geri üretim ilişkileri içine hapsetmeye çalışmıştır.

Emperyalist sermayenin bu iki zıt yönlü etkisi, kendi iç çelişkisidir. Bu iç çelişki emperyalist sermayenin sömürsü altındaki yarı-feodal yarı-sömürge Türkiye toplumunu da doğrudan etkilemiş, Türkiye’nin ekonomik ve sosyal yapısında niteliksel değişimlerin yaşanmasına (objektif olarak) neden olmuştur. Yarı-feodal üretim ilişkilerinin hakimiyeti çözülmüş komprador kapitalist üretim ilişkileri ekonomik ve sosyal yapıda hakim hale gelmiştir.

Bu süreç emperyalist kapitalizmin sömürünün doğal, kaçınılmaz ve kendiliğinden bir sonucu olarak yaşanmıştır. İbrahim Kaypakkaya konu hakkında Lenin’in Emperyalizm kitabından yaptığı alıntılarla genel olarak bu meseleye dair şunları ifade etmektedir. “... *Oysa kapitalizmin gelişmesi ve feodal ilişkilerin kısmen çözülmesi, emperyalist sömürünün işleyişinin **doğal, kaçınılmaz ve kendiliğinden** doğan sonucudur. Emperyalizmin, sömürü ve talan amacıyla ihraç ettiği sermaye, kendiliğinden feodal ilişkilerde kısmi bir çözülmeye de yol açmaktadır. Lenin, bu gerçeği Emperyalizm kitabında şöyle dile getiriyor: ‘İhraç edilmiş sermaye, **ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişmesini etkiler, hızlandırır**. Böylece, sermaye ihracı, ihracatçı ülkelerdeki gelişmeyi bir parça durdurma eğilimi taşısa da bunun, dünyadaki kapitalizmi derinlemesine ve genişlemesine geliştirmek pahasına olduğunu unutmamalı.’ Lenin’in burada sözünü ettiği ‘ka-*

*pitalizm', **komprador kapitalizmi** dediğimiz, **emperyalizme bağlı kapitalizmdir**. İşin öteki ve esas yüzü ise şudur: Emperyalist ülkeler, geri kalmış ülkelere sermaye ihraç ederken, buralarda demiryolları vs. inşa ederken, yüksek faiz bedellerini, düşük toprak fiyatlarını, düşük ücretleri, ucuz hammaddeleri düşünmektedirler ve onların asıl amacı, bütün toprakların ve hammaddelerin rakipsiz sahibi olmak, buraları sömürgeleştirmek, emekçi halkları köleleştirmektir. Emperyalizmin karakteri ve amacı budur..." (age, 293-294 **bold**.)*

Burada bir noktanın altını önemle çizmek gerekir. Türkiye'de yarı-feodalizmin çözülmesi tespiti yapılıması "emperyalizme ilericilik" atfetmek değildir. Tam tersine yaşanan emperyalist sermayenin "karakteri ve amacı" doğrultusunda sömürsünü artırmasına ve genişletmesine yol açmıştır. Bu ise objektif olarak "kapitalizmin gelişmesi ve feodal ilişkilerin kısmen çözülmesi, emperyalist sömürünün işleyişinin **doğal, kaçınılmaz** ve **kendiliğinden** sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

İbrahim Kaypakaya'nın bu çözümlemesi beraberinde emperyalist sermayenin sömürsünü artırmak için amacıyla attığı her adımın (sanayi sermayesi başta olmak üzere doğrudan sermaye yatırımlarının yoğunlaşması vb.) kapitalizmin gelişmesine neden olacağına işaret etmektedir. Bu gelişme, emperyalist sermayenin özellikle doğrudan sanayiye yönelik yatırımlarının büyüklüğüne ve yoğunluğuna paraleldir. Diğer bir ifadeyle, emperyalist sermaye sömürsünü artırmak için daha fazla yatırım yaptıkça, doğal olarak da kapitalizmi geliştirmiştir. Gelişen bu kapitalizm emperyalizme tabi, komprador kapitalizm olmuştur.

Yarı-feodalizmin çözülmesi ve komprador kapitalizmin gelişimi Türk hakim sınıfların kendi aralarındaki ilişkileri de etkilemiştir. Yarı-feodal ilişkiler çözülmüş, feodal kalıntılar ise varlığını çeşitli şekillerde sürdürmektedir. Türk hakim sınıflarının devlet iktidarındaki politik konumlanışını da belirlemiştir. Komprador bürokrat burjuvazi ve büyük toprak ağaları iktidarında, toprak ağalarının etkisi zayıflamış, komprador bürokrat ve komprador burjuvazinin ağırlığı artmış ve esas hale gelmiştir.

Komprador bürokrat burjuvazi ve toprak ağaları iktidarında, emperyalist sermayenin yarı-sömürge Türkiye pazarına yönelmesi, sermayenin yoğunlaşmasına ve merkezileşmesine paralel tefeci tüccar sermayesinin

sanayi sermayesiyle daha fazla bütünleşmesine neden olmuştur. Bu ise hakim sınıf iktidarı içinde komprador bürokrat burjuvaların etkinliğini artırmıştır. Ancak bu durum, Türk hakim sınıf klikleri içinde çelişkileri ortadan kaldırmamıştır. Özellikle komprador bürokrat burjuvaların her birisinin doğrudan bağımlılık ilişkisi olduğu emperyalist sermaye tekellerinin çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri, bu çelişkinin zeminini oluşturmuştur. Öte yandan günümüz koşullarında ekonomik olarak komprador kapitalizm hakim olmasına rağmen hala feodal kalıntılar varlığını ve etkisini sürdürmektedir.

Türkiye Devriminin Niteliği ve Yolu Üzerine

Bir devrimin başarısı için o ülkenin sosyal ve iktisadi yapısının doğru bir temelde ele alınması zorunludur. Bu konuda yapılacak yanlış veya yetersiz değerlendirmeler, devrimin niteliği, hedefleri, mücadele biçimleri ve görevleri gibi birçok konuda gerçeklerle uyumlu olmayan sonuçlara varmayı kaçınılmaz hale getirir.

Türkiye devriminin niteliğini belirlemek için SBKP ve ÇKP devrim süreçlerine bakmak önemlidir. Burada amacımız dogmatik-şabloncu yaklaşımlara düşmemek için var olan nesnel koşulların doğru bir analizini yapmaktır.

“25 Ekim’in (7 Kasım) dördüncü yıldönümü yaklaşıyor. Bu büyük gün geride kaldıkça Rusya’da proleter devrimin önemi daha çok ortaya çıkıyor ve biz de bir bütün olarak çalışmalarımızın pratik anlamını daha iyi kavırıyoruz.

Bu önem ve tecrübeler kısaca ve doğal olarak çok eksik ve kaba bir biçimde şöyle özetlenebilir:

Rusya’da devrimin ilk ve kaçınılmaz görevi ortaçağ kalıntılarını bertaraf etmek, bunları son kırıntısına kadar temizlemek, Rusya’yı bu barbarlıktan, bu utançtan, kültürün ve ilerlemenin önüne dikilen bu en büyük frenleyici engelden kurtarmak şeklindeki burjuva demokratik bir görevdi.

Ve bu temizliği 125 yıl önceki Büyük Fransız Devrimi’nin yaptığından çok daha büyük bir kararlılıkla, hızla, cesaretle, başarıyla ve halk yığınları üzerindeki etkisi açısından çok daha geniş ve köklü bir şekilde yaptığımız için haklı bir gurur duyabiliriz.

Gerek anarşistler, gerekse de küçük burjuva demokratlar (yani bu enternasyonal sosyal tipin Rus temsilcileri olan Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler) olsun, burjuva-demokratik devrimin sosyalist (proleter) devrimle olan ilişkisi üzerine inanılmayacak kadar çok saçma sapan şey söylediler ve söylemekte. Geride bıraktığımız dört yıl, bu konuda Marksizm'i doğru kavradığımızı, geçmiş devrimlerin tecrübelerini bütünüyle doğru değerlendirdiğimizi göstermiştir. Biz, hiç kimsenin yapmadığı bir şeyi yaptık; burjuva-demokratik devrimi sonuna kadar götürdük.

Biz, bilinçli, kendimizden emin, şaşmadan ileriye doğru, sosyalist devrime doğru yürüyoruz. Biz, sosyalist devrimin burjuva-demokratik devrimden Çin Seddi ile ayrıldığı bilinciyle, (sonuçta) ne kadar ilerleyebileceğimiz, bu muazzam görevlerin ne kadarını başarabileceğimiz ve başarılarımızın ne kadarını sürekli hale getirebileceğimiz konusunda yalnızca mücadelenin belirleyici olacağı bilinciyle hareket ediyoruz. Bunu zaman gösterecektir. Ama daha şimdiden -çöle dönüştürülmüş, harap edilmiş, geri bir ülkede- toplumun sosyalist dönüşümü alanında ne denli müthiş başarıların elde edildiğini görüyoruz.

Devrimimizin burjuva-demokratik içeriği hakkındaki düşüncelerimizi sonuna kadar götürelim. Marksistler için bunun ne anlama geldiği net olmalıdır. Açıklamak için örnekler verelim.

Devrimin burjuva-demokratik içeriği, ülkenin toplumsal ilişkilerini (yapısını, kurumlarını) ortaçağdan, serflikten, feodalizmden temizlemek demektir.

1917'de Rusya'da serflikin başlıca belirtileri, kalıntıları, yaşayan unsurları nelerdi? Monarşi, ortaçağ kalıntıları, büyük toprak sahipliği ve toprağın tasarruf hakkı, kadının durumu, din ve ulusların ezilmesi."

"Dini ya da kadının hak yoksunluğunu, Rus olmayan ulusların eşitsizliğini ve ezilişini ele alalım. Bunlar bütünüyle burjuva demokratik devrimin sorunlarıdır. Aşağılık küçük burjuva demokratları sekiz ay boyunca bu konuda lafladılar. Oysa bugün dünyanın en ileri ülkeleri arasında dahi bu sorunları burjuva demokratik doğrultuda tamamen çözmüş olan tek bir ülke dahi yoktur. Bizde bunlar Ekim Devrimi yasaması ile tamamen çözüme bağlanmıştır. Biz dine karşı gerçekten savaştık ve hala da savaşıyoruz.

Rus olmayan bütün uluslara kendi öz cumhuriyetlerini ya da otonom bölgelerini tanıdık. Bizde, Rusya'da artık kadın haklarının ya da kadın-erkek eşitliğinin tam olmayışı gibi bir alçaklık, adilik, rezillik; dünyanın istisnasız bütün ülkelerinde çıkarıcı burjuvazi ve odun kafalı, korkak, küçük burjuvazi tarafından sürekli tazelenen bu serfliğin ve ortaçağın rezil kalıntısı kalmamıştır.

Bütün bunlar burjuva-demokratik devrimin içeriğine girer. Bundan yüz elli, iki yüz elli yıl önce, bu devrimin (eğer bir genel devrim tipinin kendine özgü ulusal şeklinden söz edilecekse) ilercisi önderleri halklara insanlığı ortaçağın ayrıcalıklarından, kadın-erkek eşitsizliğinden, şu ya da bu dine devletin tanıdığı imtiyazlardan (ya da tamamen "din fikri"nden ve "dindarlıktan"), ulusal eşitsizliklerden kurtaracakları sözünü verdiler. Ama onlar sadece söz verdiler, sözlerinde durmadılar. Sözlerinde duramazlardı, çünkü "kutsal özel mülkiyet" için duydukları "saygı" buna engel oluyordu. Bizim proleter devrimimizde kahrolası ortaçağa ve "kutsal özel mülkiyet"e karşı duyulan bir "saygı" söz konusu değildir.

Fakat burjuva-demokratik devrimin kazanımlarını Rusya halklarına geri dönülemez bir tarzda mal etmek için daha da ileriye gitmeliydik ve gittik de. Bu yolda ilerlerken burjuva demokratik devrimin sorunlarını kendi temel ve gerçek proleter-devrimci sorunlarımızın, sosyalist eylemlerimizin bir "yan ürünü" olarak çözdük. Her zaman söylediğimiz ve eylemlerimizle kanıtladığımız gibi burjuva-demokratik reformlar, devrimci sınıf mücadelesinin yani sosyalist devrimin yan ürünüdür. Bu arada, Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov, Hillquit, Longuet, Mac Donald, Turati ve "iki buçukuncu" Marksizm'in diğer kahramanlarının burjuva demokratik devrim ile proleter-sosyalist devrim arasında böyle bir karşılıklı ilişki olduğunu bir türlü anlamak istemediklerini de belirtelim. Birincisi ikincisinin içine girer. İkincisi geçerken birincisinin sorunlarını da çözer. İkincisi birincisinin eserini kökleştirir. Mücadele ve sadece mücadele ikincinin birinciyi ne derece aşım aşmayacağını belirler.

İşte Sovyet düzeni böyle bir devrimin bir diğerinin içinde yeşerişinin en açık kanıtlarından, görüntülerinden biridir. Sovyet düzeni işçi ve köylüler için demokratizmin en üst ölçeğidir. Ve aynı zamanda da burjuva demokratizminden bir kopuş, dünya tarihinde **yeni bir tip** demokrasinin, yani

proleter demokratizmin diğer bir deyimle proletarya diktatörlüğünün de doğuşudur.” (Lenin, “Ekim Devrimi Üzerine”, 14 Ekim 1921, Werke Bd. 33, s. 31-39, Ekimler Dergisi, s. 2, Şubat 94)

Açıka görüldüğü gibi *“Rusya’da devrimin ilk ve kaçınılmaz görevi, ortaçağ kalıntılarını bertaraf etmek, bunları son kırıntısına kadar temizlemek, Rusya’yı bu barbarlıktan, bu utançtan, kültürün ve ilerlememizin önüne dikilen bu en büyük frenleyici engelden kurtarmak şeklindeki burjuva demokratik bir görevdi.”* Yine devrimin burjuva demokratik içeriği de şöyle tarif edilmektedir: *“Devrimimizin burjuva demokratik içeriği ülkenin toplumsal ilişkilerini (yapısını, kurumlarını) ortaçağdan, serflikten, feodalizmden temizlemek demektir. 1917’de Rusya’da serfliğin başlıca belirtileri, kalıntıları, yaşayan unsurları nelerdi? Monarşi, ortaçağ kalıntıları, büyük toprak sahipliği ve toprağın tasarruf hakkı, kadının durumu, din ve ulusların ezilmesi.”* Son paragrafta da *“Dini, ya da kadının hak yoksunluğunu, Rus olmayan ulusların eşitsizliğini ve ezilişini ele alalım. Bunlar bütünüyle burjuva demokratik devrimin sorunlarıdır”* deniliyor.

Çin Devrim deneyimi ise Çin’deki köylülük nüfus, ulusal sorun ve azınlık milliyetler sorunu başta olmak üzere birçok konuda ülke gerçeğimizle benzerlikler taşımaktadır. Çin açısından bakıldığında savaş ağaları arasında çatışmaların yaşandığı ve köylülüğün nüfusun yüzde seksenini teşkil ettiği bir ülkede Demokratik Halk Devrimi’nin özünün toprak devrimi olması oldukça anlaşılırdır. Proletarya partisinin kuruluş aşamasında ülkemizdeki tablo, aşağıda aktardığımız gibi Çin Devrimi’yle önemli benzerlikler taşı-maktaydı.

“Çin, yarı-sömürge ve yarı-feodal bir ülkedir. Siyasi, ekonomik ve kültürel bakımlardan eşit olmayan şekilde gelişmiş bir ülkedir. Muazzam genişlikteki topraklarında yarı-feodal ekonominin ağır bastığı bir ülkedir. Bundan şu sonuç çıkar: Çin Devrimi, karakter bakımından bugünkü dönemde, burjuva demokratik bir nitelik taşımaktadır. Başlıca hedeflerini emperyalizm ve feodalizm temel itici güçlerini ise proletarya, köylülük ve şehir küçük burjuvazisi teşkil eder.” (Yeni Demokratik Devrim, Mao Zedung, Eylem Yayınları, s. 21)

Aynı eserde Çin Devrimi’nin görevleri çerçevesinde şu gerçeklere dikkat çekilmektedir: *“...çünkü, feodal toprak ağası sınıfı, Çin’de emperyalist*

egemenliğin ana sosyal temelidir. Ve köylülük, Çin devriminin ana gücüdür. Bu nedenle iki temel görev, Milli Devrim ve Demokratik Devrim, aynı zamanda hem ayrı hem birleşiktir.” (age, s. 45-46)

Devamla “Çin Devrimi, dünya devriminin bir parçasıdır” enternasyonalist bakış açısından hareketle şu vurgular yapılmaktadır: “Açıkça, bugünkü Çin toplumunun sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal özelliğinden dolayı, Çin Devriminin iki aşamaya bölünmesi gerekmektedir. İlk adım sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal yapıya sahip toplumu, bağımsız ve demokratik bir topluma dönüştürmektir. İkincisi ise devrimi ilerletmek ve sosyalist bir toplum kurmaktır. Şu anda Çin Devrimi ilk adımı atmaktadır.” (age, s. 62)

Demokratik Devrim ile Sosyalist Devrim süreçleri ve ilişkileri de şöyle formüle edilmektedir: “...*Demokratik Devrim, Sosyalist Devrim için zorunlu hazırlık ve sosyalist devrim, demokratik devrimin kaçınılmaz bir sonucudur. Bütün komünistlerin uğrunda var güçleriyle çalıştıkları nihai hedef sosyalist ve komünist bir toplum getirmektir...*” (age, s. 58)

Sonuç olarak gerek Rus devrimi ve gerek Çin devrimi süreci günümüz Türkiye devrimi açısından değerlendirildiğinde benzerlikler ve farklılıklar taşımaktadır. Günümüzde Türkiye toplumu ne dönemin Rusya’sı ne de Çin’idir. Yarı-sömürge ve iktisadi yapıda kapitalizmin hakim olduğu **Türkiye devriminin niteliği; Demokratik Halk Devrimi olmakla birlikte özü toprak devrimi değildir.** Proletarya önderliğinde gerçekleşecek olan Demokratik Halk Devrimi, ülkemizin demokratikleşmesini-siyasal özgürlüğünü hedefleyecektir. Bu anlamıyla anti-emperyalisttir. Başta ulusal sorun olmak üzere kadın sorununu, baskı altında olan dinler ve inançlar sorununu, azınlık milliyetler sorununu vb. demokratik hak ve özgürlüklerle ilgili tüm sorunları çözmeyi hedeflemektedir. Ve giderek sosyalizmin inşaa sürecinde derinleşerek ilerleyecektir.

Çağımız, Emperyalizm ve Proleter Devrimler Çağıdır

Çağımız, emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. Bu çağda, burjuvazi ilerici rolünü yitirmiştir. Dolayısıyla yukarıdaki deneyimlerde de görüldüğü gibi tüm demokratik görevler ancak proletarya önderliğinde yürütülecek Demokratik Halk Devrimi’yle gerçekleştirilebilir.

Bu durumda şu sorulara yanıt aramamız gerekir: Bugün Türkiye ve Türkiye Kürdistanı coğrafyasında yukarıdaki deneyimlerde ifade edilen ve geniş yığınların istemleri haline gelen demokratik talepler var mıdır? Bu soruya “evet” yanıtını vermeliyiz. Başta emperyalizmden kurtuluş ve Kürt ulusal sorunu olmak üzere, kadın sorunu, din ve vicdan özgürlüğü sorunu vb. Demokratik Halk Devrimi’yle çözüme kavuşacak birçok görev karşımızda durmaktadır. **Bu bir.**

İkincisi, Türkiye’de iktisadi yapıda tam da Rusya’da olduğu gibi hakim olan üretim ilişkisi, kapitalist üretim ilişkileridir. Ancak ekonomik, kültürel, din-inançsal bakımından bir önceki toplumun feodal kalıntıları da önemli oranda varlığını korumaya devam etmektedir.

Ezilen ulus ve azınlık milliyetlerin, kadın hareketinin demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi sürmekte; din ve vicdan özgürlüğü talepleri gündemdeki yerini korumaktadır. Kısacası, ülkenin emperyalizmden kurtuluşu ve toplumun demokratikleştirilmesi işçilerin, köylülerin, emekçilerin, bir bütün ezilen halkın öncelikli sorunudur.

Yarı-sömürge Kapitalist Ülkelerde, Demokratik Halk Devrimi Mümkün müdür?

Türkiye’nin iktisadi olarak kapitalist bir ülke olması, Demokratik Halk Devrimi’ni geçersiz kılmaz.

Çünkü;

1- Türkiye, yarı-sömürge bir ülkedir. Dolayısıyla anti-emperyalist mücadele, devrimin ana görevlerinden biridir.

2- Türkiye’de burjuva anlamda bir demokratik devrim gerçekleşmemiştir. Kapitalist üretim ilişkilerinin hakimiyeti, Demokratik Halk Devrimi’nin görevlerini daraltmıştır ama bu devrimin gerekliliğini ortadan kaldırmamıştır.

Şu görevler karşımızda durmaktadır:

a- Emperyalizmden kurtuluş.

b- Kürt ulusal sorununun çözümü ve tüm azınlık milliyetlerin haklarının güvence altına alınması.

c- Ataerkinin varlığından dolayı yaşamın her alanında başgösteren kadın-erkek eşitsizliğinin giderilmesi ve öz itibarıyla cinsiyetçi bakış açısına son verilmesi.

- d- Ülkenin demokratik bir niteliğe kavuşturularak sosyalizmin inşası için gereken ön koşulların yaratılması.
- e- Din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması.
- f- Tüm demokratik hakların güvence altına alınması.
- g- Fikir ve örgütlenme özgürlüğü sağlanarak toplumun demokratikleştirilmesi.

Bu talepler dikkate alınmadan “her şey sosyalist devrimle çözülür” gibi yaklaşımlar, subjektif istemlerimizi geniş yığınlaraya dayatmaktan başka bir anlam ifade etmez. Elbette burada sözünü ettiğimiz, geniş yığınların demokratik ve meşru talepleridir. Komünistler, geniş yığınların demokratik istemlerini gözardı edemezler. Bilakis, yığınlar ancak bu somut talepler üzerinde birleşik bir kuvvet haline getirilebilir. Burada önemli olan tüm bu demokratik taleplerin proleter bir bakış açısıyla ele alınması ve siyasal iktidar perspektifinden çıkılmamasıdır.

Devrimci savaşıımız, tüm demokratik talepleri program ve taktiklerinde barındırmak zorundadır. Devrim mücadelemizin asgari programı olan Demokratik Halk Devrimi mücadelesi ise bu anlamda somut talepleri içermesi bakımından daha özel bir yere sahiptir. Demokratik Devrimin toprak reformu yanında, emperyalizme karşı bağımsızlık, ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve ulusların tam hak eşitliği konusunda, yine kadınların hak eşitliği konusunda büyük görevlerle yükümlü olması onun doğası gereğidir. Tüm bu sorunların demokratik devrim mücadelesinde her dönem kaplayacakları yer ve önem, rastgele değil tam da ülkenin hakim çelişki ve gündemleriyle belirlenecektir.

Gelinen aşamada Türkiye ve Türkiye Kürdistanı’nda köylülük, toplam nüfusun çok az bir kısmını oluşturmaktadır. Nüfusun ezici bir çoğunluğu şehirlerde (ve özellikle büyük şehirlerde) yaşamaktadır. 2022 yılı verilerine göre şehirlerde yaşayan toplam nüfus 79 milyon 613 bin, 279 (% 93.35) belde ve köylerde yaşayan toplam nüfusun ise 5 milyon 666 bin 274’dir (% 6.65). Dolayısıyla nüfus olarak sürekli zayıflayan bir güçten söz etmekteyiz. Bu gücün zayıflaması, onun sınıf savaşımı içindeki yerinin yeniden sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Buradan artık toprak ve tarım eksenli sorunların olmadığı sonucu çıkarılmamalıdır. Zira yaşanan tüm değişimler-

le birlikte bu sorunlar da Demokratik Halk Devrimi kapsamında çözülmesi gereken görevlerdir.

Çelişmeler ve Baş Çelişki Sorunu

Genel olarak çelişmeler ve baş çelişki sorununun doğru tespiti, materyalist diyalektik bir yaklaşımla mümkün olabilir. Doğada, toplumlarda yaşanan tüm gelişmelerin, değişimin temelinde iç çelişmelerin varlığı yatmaktadır. Bu demektir ki; çelişkiler iradi müdahalelerle yaratılamaz. Çünkü onlar, objektif olgulardır. Yani bize rağmen vardır. Bizim görevimiz, bilimsel bir yöntemle onları keşfetmek ve süreçte var olan tüm çelişmelerin çözümünü de etkileyecek olan “ana çelişki”yi belirlemektir.

Bu konuda uluslararası komünist hareketin tarihi tecrübeleri bakımından en net belirlemeyi Mao Zedung önderliğindeki Çin Komünist Partisi yapmıştır. Çin’in iktisadi ve siyasi yapısını yarı-sömürge yarı-feodal olarak değerlendiren ÇKP, Demokratik Halk Devrimi sürecinde feodalizm ile geniş halk yığınları arasındaki çelişkiyi “baş çelişki” olarak belirlemiştir. Bu MLM yaklaşımı dün olduğu gibi bugün de her MLM parti kendi ülkesinin somut koşullarına uygulamalıdır. Bu anlayışın şekillenmesine yol açan nesnel zemini doğru bir tarzda kavrayabilmek için Başkan Mao’nun bu konuya dair analizini incelemekte fayda vardır. Burada asıl önemli olan, izlenmesi gereken bilimsel yöntemdir.

Mao bu konuda şu bilimsel yöntemi ifade eder: *“Karmaşık bir şeyin gelişme sürecinde birçok çelişme vardır. Bunlardan birinin varlığı ve gelişmesi öteki çelişmelerin varlığını ve gelişmesini belirler ya da etkiler. İşte bu, zorunlu olarak baş çelişkidir.*

Örneğin, kapitalist toplumda birbiriyle çelişen iki güç, yani proletarya ve burjuvazi baş çelişmeyi oluşturur. Feodal sınıfın kalıntıları ile burjuvazi arasındaki çelişme, köy küçük burjuvazisi ile burjuvazi arasındaki çelişme, proletarya ile köy küçük burjuvazisi arasındaki çelişme, tekelci olmayan kapitalistler ile tekelci kapitalistler arasındaki çelişme, burjuva demokrasisi ile burjuva faşizmi arasındaki çelişme, kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki çelişmeler ve emperyalizm ile sömürgeler arasındaki çelişme gibi öteki çelişmeler hep bu baş çelişme tarafından belirlenir ya da etkilenirler.” (Mao Seçme Eserler, cilt 1, s. 437)

Devamla şunları söylemektedir:

“Ama ne olursa olsun, bir sürecin gelişmesindeki her aşamada önder rolü oynayan sadece tek bir baş çelişmenin bulunduğu kesindir.

Bu nedenle, eğer bir süreçte birkaç çelişme varsa, bunlardan bir tanesi önder ve belirleyici rolü oynayan baş çelişme olacak, öbürleriye ikincil ve bağımlı bir durumda bulunacaktır. Dolayısıyla, içinde iki ya da daha fazla çelişme bulunan karmaşık bir süreci incelerken bütün çabamızı, o sürecin baş çelişmesini bulmaya yöneltmemiz gerekir. Bu baş çelişme bir kere kavrandığında bütün sorunlar kolayca çözülebilir.” (age, s. 439)

Özetlersek;

a) Devrimimizin izleyeceği yol Demokratik Halk Devrimi’dir. Ülkemizde iktisadi olarak komprador kapitalizm hakim olmasına rağmen hala feodal kalıntılar varlığını sürdürmektedir. Bu feodal kalıntılarla birlikte başta yarı-sömürge yapı ya da emperyalizme bağımlılık sorunu, Kürt ulusal sorunu, kadın sorunu olmak üzere Demokratik Halk Devrimi’yle çözülmesi gereken bir dizi demokratik görev vardır. Proletarya önderliğinde emekçilerin, ezilen ulus ve azınlık milliyetlerin, kadınların, LGBTİ+ların birliği ancak bu demokratik talepleri içeren bir devrim perspektifiyle sağlanabilir.

b) Bugün var olan başlıca çelişmeler arasında birden fazla çelişmenin daha görünür hale geldiği bir gerçektir. Bugün temel çelişki, emperyalizm, komprador kapitalizm, feodal kalıntılar ile geniş halk yığınları arasındaki çelişkidir. Demokratik Halk Devrimi sürecinde ise baş çelişki, komprador kapitalizm, feodal kalıntılar ile geniş halk yığınları arasındaki çelişkidir.

Türkiye Devriminin Yolu’na Dair

Ülkemizde, yüz yılı aşkın bir süredir yarı-sömürgelik koşulları devam etmektedir. Bu sürede feodalizm, devrimci bir temelde tasfiye edilmese de, Türkiye gelinen aşamada ücretli emeğin artı-değer sömürüsü temelinde gasp edildiği kapitalist bir ülkedir. Feodal üretim ilişkileri önemli ölçüde çözülsede, tamamen tasfiye edilmemiştir. Feodal kalıntıların kökten tasfiyesi Demokratik Halk Devrimi ile gerçekleşecektir.

Dolayısıyla ülkede kapitalizm egemen olsa da, burjuva demokratik devrimin, görevleri tamamen ortadan kalkmış değildir. Yani emperyalizm-

den kurtuluş, feodal kalıntıların tamamen tasfiyesi, faşizmden kurtuluş, ülkenin demokratikleştirilmesi, Kürt ulusu ve ulusal azınlıklar ve kadın sorununun çözülmesi vb. gündemdedir.

Bu nedenlerle ülkemizdeki devrimin ikili bir görevi vardır. Bunlar, iç içe geçmiştir. Demokratik Devrim ve bir sonraki aşama olarak Sosyalist Devrim. Demokratik Halk Devrimi, işçi sınıfının önderliğinde, yoksul köylülük ve emekçi sınıflara dayanan Demokratik Halk İktidarını-Diktatörlüğünü kuracaktır. Ve ardından işçi sınıfının, emekçi kır ve şehir kitlelerine dayanan proletarya diktatörlüğüne geçilmesi yolunu izleyecektir.

Devrimin önüne engel olan emperyalizmle olan tüm bağlar ve ayrıcalıklar, uşakları ve onların sosyal dayanakları olan geri ve gerici üretim biçimi ve ilişkileri temizlenmeden, dayandıkları sınıflar ve onların siyasal rejiminden (faşist diktatörlüğünden) kurtulmadan, ne ülkenin demokratikleşmesi ve ulusal sorunun çözülmesi ne toplumun demokratikleştirilmesi ne de üretici güçler ve üretim ilişkilerinin özgürce gelişmesi sağlanabilir. Bunlar yapılmadan da sosyalizme geçilemez. Sosyalizmin maddi temelleri geliştirilmeden sosyalizmin inşasında başarılı olunamaz.

Önümüzdeki devrimin niteliğinden hareketle, doğal olarak devrimin yolu da kendine özgü gelişecektir. **Devrim kuşkusuz ancak şiddetle, silah zoruyla gerçekleştirilebilir.** Devrimci sınıf hareketlerinin tarihine bakıldığında bunun iki yolu olduğu açıktır. Biri, kapitalizmin pek fazla gelişmediği sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kırsal alanları temel alan, uzun süreli bir silahlı mücadele, halk savaşı yoluyla iktidarın ele geçirilmesi; diğeri, kapitalizmin egemen olduğu (orta, ileri veya emperyalist) ülkelerde şehirleri, sanayi merkezlerini temel alarak işçi sınıfının içinde çalışmayı esas alarak, sınıfın ve emekçi kitlelerin desteğini alarak silahlı ayaklanmayla siyasi iktidarı ele geçirme yoludur. Sonuçta her iki yol da devrimci şiddet ve silahların gücünü gerektirmektedir.

Sınıf düşmanları, iktidarlarını silah gücüyle sürdürüyor ve ayakta tutuyor. Bu durumda proletarya ve emekçiler de ancak silahlı güçle iktidarı ele geçirebilirler. Kuşkusuz farklı ülkelerde, farklı tarihsel süreçler ve bunların yarattığı özgünlükler olabilir ve biçim bakımından bu özgünlükler olacaktır. Genel kurallara elbette birer şablona dönüştürülemez. Özgünlüklerin olduğu yerler veya tarihi koşullarda ona özgün biçim ve taktikler de olacaktır. Ve komünistler buna göre hareket etmek durumundadır.

Günümüz yarı-sömürge, komprador kapitalist ülkeleri gerilla savaşı- na gözlerini kapamamalı ve onu silahlı ayaklanma çizgileriyle uyumlu hale getirerek yararlanmalıdır. Bugünün silahlı ayaklanmalarının Rusya'da ger- çekleştiği kadar nispeten kısa süreli bir çarpışmadan sonra zafere imza ata- cağı da düşünülmemelidir. Sınıf mücadelesi, bu ülkelerdeki ayaklanmaya dayalı devrimin yenilgisi durumunda, kırlara çekilerek ve kırlardaki gerilla savaşı-ndan devrim için yararlanma ya da devrimi kırlarda soluklandırarak yeniden kente dönme gibi bir çizgiyi de dayatabilir. Ve hatta öyle durum- lar olabilir ki, sınıf mücadelesini kıra taşımak bile olanaklı ya da zorunlu hale gelebilir. Rusya'da eğer yaşamın devrimci pratik eylemi, bunu Rus ko- münistlerine dayatmadıysa, bu, Rusya'nın o tarihsel evredeki koşullarının devrimin lehinde olmasındandı. Aynı şey, İç Savaş açısından da böyleydi. Rus devrimcileri, devrimin şehirdeki güçlü olan ayağından aldıkları güçle harekete geçip kırdaki nispeten zayıf olan devrim ayağına yaslanmayı stra- tejilerinin temeli haline getirmediler. Yani gerillaya stratejik bir rol biçmek yerine, onu destekleyici taktik rolde ele aldılar.

Günümüz dünyasında yarı-feodal, yarı-sömürge ve yarı-sömürge ka- pitalist ülkelerde durum Ekim ve Çin Devrimi koşullarından farklıdır. Bu nedenle tek bir mücadele biçiminden değil, içiçe geçen mücadele biçim- lerinden bahsetmek gerekir. Kuşkusuz yarı-feodal, yarı-sömürge ülkelerde devrimin yolu kırları esas alan Halk Savaşı stratejisidir. Kapitalist ülkelerde devrimin yolu şehirleri merkez alan Silahlı Halk Ayaklanması'dır. İki strate- ji birbirini dışılamaz. Kırlara dayanan mücadele şehirleri önemsemelidir. Şehirlere dayalı mücadele kırları dikkate almalıdır. Günümüz dünyasında mücadele ve çelişkiler o denli karmaşık ve iç içe geçmiş durumdadır ki, devrim süreci içinde hem ayaklanma ve hem de kırlara dayalı gerilla stra- tejisinin uygulanabilirliği söz konusu olabilir.

O halde, devrimin şiddet yoluyla, silahların gücüyle gerçekleştirile- ceğini asla akıldan çıkarmamak gerekir. *“Çok uluslu ülkemizde, kapitalist üretim ilişkileri ağırlık taşımaktadır, kapitalizm egemen durumdadır, doğal olarak şehirlerdeki faaliyetler ağırlık taşıyor”* düşüncesinden hareketle si- lahlı mücadele reddedilemez....

Burjuvazi, 20. yüzyılın başındaki burjuvazi değildir; devrimlerle sarsı- larak bilendi, yenildi ve yeniden ayağa doğruldu; hatalarının sonuçların-

dan öğrendi ve tecrübe biriktirdi. Bu, onu devrimler karşısında daha da sert, amansız ve birleşmiş güçleriyle çarpışmaya itmektedir. Ve özellikle bu koşullarda gerilla savaşı, ayaklanmanın bir taktiği olmayı gerektirmektedir. Bu hem kent ve hem de kır gerilla savaşı için de böyledir. Bu ülkelerde kentle kırım eşgüdümüne giden savaş yolu, geleceğin özgün taktiği olmayı gerektirmektedir. Ama her halükarda geleceğin devrimi, buralarda basamaklarını tıpkı ve bütünüyle Rus devrim deneyindeki gibi tırmanmayacak, mutlaka gelişmede ve sınıf mücadelesinde özgün ve yeni olanı kendi teorisine katacaktır. Nasıl ki, uzun süreli ve dağınık halk gerilla savaşı, temel çizgileriyle aynı olmasına karşın, teoriye, gelişmenin vardığı boyutu hesaba katarak yeni taktikleri katmayı gerektiriyorsa, devrime uzanmak isteyen her yarı-sömürge kapitalist ülke devrimi, bu lehte etmenleri devrim teorisine katarak başarılı olacaktır.

Eylem Birlikleri, İttifaklar ve Cephe Politikamız

Sınıf mücadelesi hiçbir zaman düz bir rota izleyerek hedefine ulaşmaz. Her ülkenin ekonomik ve toplumsal yapısı, devletin niteliği, sınıflar ve bu sınıfların kendi aralarındaki çatışma ve çelişkiler, devrimin hedeflerini belirlemede büyük bir öneme sahiptir. Bu, aynı zamanda, komünist partilerin oluşturacakları programlar açısından da önemlidir. Her komünist partisinin sahip olduğu asgari ve azami bir program vardır. Bu programlar, komünist partilerin sınıf mücadelesindeki stratejisini ve mücadele biçimini belirlemede önemli bir yerde durur.

Dünyadaki tüm komünist partilerin nihai hedefi, bulundukları ülkelerde gerçekleştirecekleri devrimler sonucu bütün ülkeleri birleştirerek, sınıfsız ve sınırsız bir dünya yaratmak için mücadele etmektir. Tüm ülkelerde komünist partilerin sınıf mücadelesinde alacağı yol, eylem birlikleri, ittifaklar ve cephele oluşturulmadan ilerlemez. Ayrıca Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'nun, işçi sınıfının ancak diğer halk katmanlarıyla birleştiğinde devrimi gerçekleştirebileceği tezi hala geçerlidir. Diyalektik bir kanun olarak hiçbir şey sonsuza kadar kalıcı değildir. Her şey, birlik ve çatışma içindedir. Eylem birlikleri, ittifak ve cephele de kalıcı değil, geçicidir. Hedefine ulaştığında misyonu biten anlaşmalardır.

Eylem Birlikleri, İttifak ve Cepheden Ne Anlamalıyız?

İster eylem birliği ister ittifak isterse de cephe olsun tüm bunlar kısa, orta ve uzun süreli anlaşmalardır. Bir neden ve hedef için masaya oturan

taraflar, karşılıklı anlaşarak, gerektiğinde tavizler de vererek hedefte birleşerek harekete geçerler. Biraraya gelmede belirleyici olan kıtas, tüm bileşenlerin birbirlerini siyasi olarak tanımaları ve kabul etmeleridir.

Eylem birlikleri, ittifaklar ve cepheler, bunların tümü, esas olarak güçlerin birleştirilmesidir. Komünist partisinin devrim mücadelesinde kendi dışında devrimci, yurtsever vb. gördüğü güçlerle biraraya gelme eylemidir. Elbette ki mesele sadece bir güç sorunu değildir. Bu, aynı zamanda komünist partilerden bağımsız, gücü ne olursa olsun, aynı mevziye yürüyen güçlerle ortaklaşma meselesidir. Komünist partiler, öncü güç olarak, işçi sınıfıyla birlikte, toplumun diğer güçlerini de kazanmak zorundadır. Kazanma, her zaman tek bir eylem üzerinden olmaz. Bunun gerçekleşmesi her ülkede farklı olmuştur. Kapitalist emperyalist bir ülkede kazanılacak sınıf ve ara katmanlar ile sömürge, yarı-sömürge bir ülkede kazanılacak sınıf ve ara katmanlar bir ve aynı değildir.

Her eylem birliğinin, ittifakın ve cephenin hedef ve içeriği de bir ve aynı değildir. Bu durum hem bu güçlerin niteliğiyle hem de ulaşmak istedikleri hedeflerle doğrudan ilintilidir. Devleti yıkmak için biraraya gelecek güçlerle; reform, işçi hakları, politik tutsakların özgürlüğü ya da kadın hakları vb. gibi kazanımlar için biraraya gelecek güçler açısından bu önemlidir. Eylem birliği, ittifak ve cephe oluşumlarında karşılıklı anlaşma sağlandıktan sonra onu meydana getiren güçlerin kendi bağımsızlıklarını korumaları esastır. Oluşturulan birliklerin dışında hiçbir güç bir diğer gücün kendi gündemlerine müdahale edemez. Eylem birliği, ittifak, cephe oluşumlarında yapılan anlaşmaların toplamı belirlenen hedefe varmada alınacak yolla sınırlıdır.

Tüm oluşumların temel ilkelerinden biri de bağımsız ajitasyon ve propagandadır. Bağımsız ajitasyon ve propagandadan anlaşılması gereken, anlaşma sağlanan oluşumun dışında, her parti ve grubun, bunun dışında kalan kendi hedeflerini açık olarak propaganda etmesidir. Ajitasyon ve propagandada serbestlik ilkesinden anlaşılması gereken, oluşan eylem birliği ya da ittifak hakkında, onu zayıflatan söylemlerde bulunmamayla sınırlıdır.

Önceden tüm ayrıntıları üzerine yapılan bir anlaşmadan ve ilkesel konular dışında alınacak kararlara uyma sözü verildikten sonra çoğunluğun

aldığı kararları eleştirmek, eylem birliği veya ittifakların ruhuna terstir. Bu, proletarya partisinin özel olarak önem verdiği bir konudur. Bu temelde bir eylem birliğinin gerçekleşebilmesi için halk saflarındaki örgüt ve partilerin kendi aralarında halk demokrasisini uygulamaları, “propaganda ve ajitasyonda serbestlik, eylemde birlik” ilkesini kayıtsız şartsız kabul etmeleri gerekir.

Bu belirleme sadece eylem birlikleri için geçerli değildir. Bu doğru yaklaşım, ittifaklar ve cephe anlayışı için de geçerlidir. Eylem birlikleri nispeten daha kısa zaman dilimlerini kapsayan oluşumlardır. Bu durum, eylem birliklerinin nispeten tek gündemli ve bir hedefe kilitlenmesiyle de alakalıdır. Hedef somuttur. Neye kilitlenmişse onu kapsar ve belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra da sona erer.

Komünist partinin dahil olduğu ittifaklar nispeten daha uzun vadeli birlikliklerdir. Muhtevası, kapsamı ve hedefi onu oluşturan güçlere bağlıdır. İttifaklar, eylem birliklerine göre kendi içinde merkeziyetçiliği daha fazla olan oluşumlardır. Bunun nedeni, uzun vadeli ve içeriğinin kapsadığı hedeflerin fazlalığıyla doğrudan ilintilidir. İttifaklarda, uyulması gereken kurallar, ajitasyon ve propaganda onu meydana getiren güçlerce belirlenir ve hayata geçirilir.

Cephe ise bir sınıf ittifakıdır. Halkın birleşik cephesi, proletarya partisinin devrimin öncüsü olarak kabul edilir bir güç olduğunda gerçekleşebilir.

Sınıf Mücadelesi, Durağan ve Dogmatik Değildir

Sınıf mücadelesi, zengin tecrübelerle doludur. Evrensel ilkelerin dışında, devrimi gerçekleştirmiş her ülkenin kendi mücadelesinden çıkardığı dersler de vardır. Rusya, Çin, Vietnam, Bulgaristan, Arnavutluk, Yunanistan vb. ülkelerde oluşturulan ittifak ve cepheler bir ve aynı olmamıştır. Her ülkenin içinde bulunduğu şartlar, sınıfların konumu oluşturulan ittifak ve cephelerde önemli farklılıklar ortaya koymuştur.

Ülkemizde ise sınıflar ve sınıf ittifakları bakımından belli değişimler olmuştur. İttifak konusunda bakıldığında ülkemizde çok fazla ittifak deneyimi söz konusu değildir. Esas olarak deneyim, eylem birlikleri üzerinedir. Cephe konusunda yeni politikamız değişen şartlara uygun olmalıdır. Bunu mutlak şartlara bağlamak bizi daraltır.

Somutlaştırdığımızda;

1- Eylem birliklerinin yanında ülkemizdeki gelişmelerden hareketle dönem dönem ittifakların gündeme gelmesi ve proletarya partisinin bu ittifaklar içinde yer alması doğrudur. Her ittifak ve onun bir benzeri olan güç birlikleri, somut durumun dayattığı farklı koşulların bir ürünü olarak gündeme geldiğinde, hedefi belirlenmiş bir program doğrultusunda, tüm anti-faşist, ilerici ve yurtsever güçlerin içinde yer aldığı örgütlenmeler olarak dönem dönem gündemimize gelebilir.

2- Proletarya partisinin mevcut cephe politikası, somut ihtiyaca cevap vermemektedir. Proletarya partisi şimdiye kadar cephenin gerçekleşmesini “Kızıl Siyasi İktidarların” kurulmasına bağlamış, “kızıl siyasi iktidarlar kurulmadan cephe kurulamaz” görüşünü savunmuştur. Bu tez artık ülkemiz gerçekliğiyle uyumlu değildir.

Cephe politikamız bu değişen koşullara uygun olmak zorundadır. Cephenin kurulmasını mutlak bir şarta bağlamak yanlıştır. Öyle gelişmeler olabilir ki, cephe bu şartlara uygun olarak da kurulabilir. Örneğin ülkemizin emperyalist bir güç tarafından işgal edilmesi durumunda anti-emperyalist cephenin kurulması gündeme gelebilir. Ya da faşizmin yoğun saldırıları karşısında bir direniş cephesi kurulması devrimcilerin gündemine gelebilir. Bugün olduğu gibi faşizmin yoğun saldırıları karşısında bir direniş cephesi kurulabilir. Cephenin, komünist partisi önderliğinde kurulmasını savunmamız yanlış değildir. Ancak bunu mutlaklaştırmak yanlıştır.

Komünist partisinin önderliğinin kabul edilmesi, partinin etki gücüyle doğrudan ilintilidir. Eğer komünist partisinin sınıf mücadelesindeki gücü, belirleyici ve etkin bir yerde duruyorsa zaten diğer toplumsal güç ve sınıflar, komünist partisinin etrafında onun önderliğini kabul ederek bir cephe içinde yer alacaklardır.

3- Bu değerlendirmeler üzerinden çokça tartışması olan “Birleşik Devrim” örgütlenmesinin niteliğine değinmek gerekirse; “Birleşik Devrim” örgütlenmesi, kamuoyuna yayınladığı ortak bir programı olan (kuşkusuz bileşen parti ve örgütlerden farklı düşündüğümüz, katılmadığımız yönler mevcuttur ve bunlar açık olarak ifade edilmiştir) eylem birliği gibi kısa vadede olmayan, örgüt ve partilerin faşist diktatörlüğe karşı kurdukları silahlı bir direniş cephesidir. Böyle bir cephenin kurulmuş olması birçok yönüyle

hem proletarya partisi hem de diğer devrimci örgütlerde karşılıklı bir güven oluşmasına da vesile olmuştur. Her ne kadar proletarya partisi içinde yer aldığı bu cepheye üzerine düşeni yeterince yapmamış olsa da, birleşik devrimci mücadele proletarya partisine birçok şey kazandırmıştır. Diğer yandan bu cepheyi proletarya partisi halkın birleşik cephesi olarak görmektedir. Zira halkın birleşik cephesi, proletarya partisinin önderliğinde, devrimden menfaati olan sınıflar ve tabakalardan oluşur ve işçi sınıfı, yoksul köylülük, küçük burjuvazi ve milli burjuvazinin sol kanadını içine alan bir ittifaktır.

STALİN VE ÇİN DEVRİMİ

STALİN'İN YETMİŞİNCİ DOĞUM GÜNÜ KUTLU OLSUN!

Açıklama: Bu makale Chen Po-ta'nın Pekin Halk Yayınevi tarafından 1953'te yayınlanan Çince metninin üçüncü baskıdan yapılan İngilizce baskısından Türkçe'ye çevrilmiştir.

Partizan

I

Stalın'ın altmışıncı doğum gününü kutlamak için Yenan'da düzenlenen toplantıda Mao Zedung yoldaş şunları söyledi:

Stalin dünya devriminin lideridir. Bu çok önemlidir. Ona sahip olduğumuza göre, işler iyi gidebilir. Hepinizin bildiği gibi, Marks öldü, Engels ve Lenin de öyle. Stalin olmasaydı, kim yön gösterecekti? Ama ona sahip olmak bu gerçekten bir lütuf. Şimdi dünyada bir Sovyetler Birliği, bir Komünist Parti ve ayrıca bir Stalin var. Böylece dünya işleri yolunda gidebilir.

Mao Zedung yoldaş, Çin Partisi'ndeki yoldaşlarımıza dedi ki: "Onu selamlamalıyız, desteklemeliyiz ve ondan öğrenmeliyiz. Onan iki açıdan öğrenmeliyiz: Teorisi ve çalışma tarzı."

Mao Zedung yoldaş, Stalin'in Marksizm-Leninizm'i geliştirmedeki değerlerini açıkladı. Stalin'in Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşasını tamamlama konusundaki rehberliğini çığır açan bir olay olarak nitelendirdi. Onun Çin halkının davasına yardım ettiğini açıkladı.

O zamandan bu yana on yıl geçti ve şimdi Stalin yoldaşın yetmişinci doğum gününü kutluyoruz. Bu olay, insanlığın İkinci Dünya Savaşı'nı geçmesinden ve Sovyetler Birliği'nin başını çektiği dünya halklarının üç faşist imparatorluğu –Almanya, İtalya ve Japonya- mağlup etmesinden sonra gerçekleşir. Dünyada birçok yeni halk demokrasisinin ortaya çıkmasından sonra ortaya çıkar. Bu, Çin halkının Japon emperyalizmini yenmesinden ve ardından Kuomintang'ın karşı-devrimci yönetimini devirip Amerikan emperyalizminin işgalci gücünü devirerek Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunu gerçekleştirmesinden sonra meydana gelir. Bu, Sovyetler Birliği'nin dünyada kıyaslanamayacak kadar güçlendiği ve Amerikan emperyalizminin başını çektiği dünya emperyalist sisteminin sendelediği bir zamanda meydana geliyor. Son on yılda meydana gelen büyük tarihi olaylar silsilesi, ne Stalin'in adından ne de onun çalışmasından ve/ya çeşitli ülkelerin insanlarına yardımından ayrılabilir. Son on yılın dünya tarihindeki olaylar, Stalin'in sadece Sovyet halkının değil, aynı zamanda tüm ilerici insanlığın zafer bayrağı olduğunu daha da kanıtladı. Ayrıca Mao Zedung yoldaşın on yıl önce işaret ettiği şeyin ek kanıtını da sağladılar: “Stalin dünya devriminin lideridir. Bu çok önemlidir. İnsanlığın Stalin ile kutsanmış olması büyük bir olaydır. Ona sahip olduğumuz için işler iyi gidebilir.” Dünyanın Stalin'e sahip olması “gerçekten bir lütuf”.

Tüm dünya için Stalin'in doğum günü bir “insanlık günüdür.” Çin halkı için Sovyet halkı ve tüm ilerici insanlıkla birlikte dünyanın bu en büyük şahsiyetinin, bu dahi öğretmenin, Marx, Engels ve Lenin'den bu yana insanlığın kurtuluşu davasında ilişkileri en evrensel olan ve başarıları en kapsamlı olan kişinin yetmişinci doğum gününü kutlamak bir lütuftur. Bu kutlama insanlığın kurtuluşuna bir selamdır, insanlığın umuduna ve geleceğine bir selamdır.

Ama biz Çinlilerin Stalin'i selamlamak için özel nedenlerimiz var. Bunlar, Stalin'in Çin devrimiyle yakın ilişkisi, Çin halkının kaderiyle ilgili endişesi ve Çin devrimine yaptığı büyük teorik katkılarıdır.

II

Çin'deki somut koşulların somut analizi temelinde, diyalektik materyalizmin büyük bilim insanı ve dünya devriminin öğretmeni olan Stalin,

Çin'deki Birinci Büyük Devrim sırasında Çin devrimiyle ilgili bir dizi soru ortaya koydu ve son derece parlak çözümler sundu, böylece Çin sorunuyla ilgili karşı-devrimci Troçkistlerin saçmalıklarını yıktı ve Çin Komünist Partisi'nin Bolşevizm yoluna girmesine yardımcı oldu. Stalin'in bu dönemde Çin üzerine yazdığı birçok yazı, devrimci teorinin devrimci pratikle birleştirilmesinde model teşkil eder; insanlığın kaderiyle ilgili Marksizm-Leninizm hazinesinin önemli bir bölümünü oluştururlar. O zamanlar sadece tamamen doğru değillerdi, aynı zamanda son yirmi küsur yıldır Çin devriminin pratiğiyle tamamen doğru oldukları kanıtlandı.

Çin halkının devrimci ışınları ilk kez ortaya çıktığında, Stalin Çin devriminin sınırsız bir güç içerdiğini zaten görmüştü. Geçenlerde Yoldaş Malenkov, Ekim Devrimi'nin anısına sunduğu bir raporda, Stalin'in 1925'e kadar geriye giden bir tahminini hatırlattı.

Çin'deki devrimci hareketin güçleri hesaplanamaz. Henüz kendilerini gerektiği gibi hissettirmediler. Ama gelecekte kendilerini hissettirecekler. Bu güçleri görmeyen ve gereği gibi dikkate almayan Doğu ve Batı yöneticileri bundan zarar görecekler.

Stalin'in bu tahmini, Çin'in siyasi, ekonomik ve diğer koşullarının bir değerlendirmesine ve Çin toplumundaki güçlerin hizalanmasına dayanıyordu. Aynı zamanda dünyanın siyasi, ekonomik ve diğer koşullarının bir değerlendirmesine ve dünyanın çeşitli güçlerinin hizalanmasına dayanıyordu.

Çin ile ilgili olarak, Stalin Kasım 1926'da Çin devriminin perspektifleri üzerine yazdığı şu önemli değerlendirmeyi yaptı: "Çin devriminin başlatıcısı ve liderinin rolü, Çin köylülüğünün liderinin rolü, kaçınılmaz olarak Çin proletaryasına ve partisine düşmelidir." Stalin'in bu değerlendirmesi, Çin'in ulusal burjuvazisinin zayıflığına dayanıyordu. Son derece önemli bir değerlendirmedir. Çünkü Çin devriminde liderliği yalnızca Çin proletaryası üstlenebilirse, Çin köylülerinin ve diğer tüm halk kitlelerinin Çin proletaryasının önderliğinde devrimci güçlerini sonuna kadar geliştirmeleri mümkün olacaktır. Dünya nüfusunun neredeyse dörtte birini oluşturan bu ülkenin insanları, bu güçler Stalin'in dediği gibi "hesaplanamaz" olacaktır.

Dünya durumuyla ilgili olarak, Stalin açıkça Lenin tarafından keşfedilen, emperyalizm çağında kapitalist ülkelerin siyasi ve ekonomik gelişimi-

nin eşitsiz olduğu ve çelişkilerinin özellikle keskin olduğu ünlü yasasından yola çıktı. Bundan yola çıkarak, Rus Ekim Devrimi'nin ardından Çin devriminin doğuda emperyalist cepheyi kırmaya devam edeceğini öngördü. Stalin ayrıca Sovyetler Birliği'nin varlığı ve gücü gerçeğinden yola çıktı. Çin'de Devrimin Perspektifleri başlıklı makalesinde belirttiği gibi:

Çin ile yan yana, devrimci deneyimi ve yardımı ile Çin proletaryasının emperyalizme ve Çin'deki ortaçağ feodal kalıntılarına karşı mücadelelerini kolaylaştıracak bir Sovyetler Birliği var ve geliyor.

Stalin'in öngörüsü sağlam bir bilimsel temelden hareket ettiğinden, Çin halkının mücadelesinin olağanüstü derin karakterini takdir etti. Bu nedenle, uğradığı ağır gerilemeler ne olursa olsun, Çin devriminin eninde sonunda ilerleyeceğine ve zafere ulaşacağına inanıyordu.

Çan Kay-Şek 1927'de devrime ihanet ettikten sonra, Stalin, Troçkistlerin Çin devrimini Türkiye'nin "Kemalist devrim biçimi" ile karıştırma saçmalığını çürüttü. Stalin, Çin ile Türkiye arasındaki farkı analiz etti ve Türkiye'nin "Kemalist devrim biçimi" olasılığının Çin'de olmadığı sonucuna vardı. Şöyle dedi:

Çin'de emperyalizm, eski konumlarını korumak ya da en azından bu konumların bir kısmını elinde tutmak için ulusal Çin'in canlı bedenine saldırarak, onu küçük parçalara ayırmak ve bütün eyaletleri ondan koparmak zorunda kaldı.

Bu nedenle, eğer Türkiye'de emperyalizme karşı mücadele Kemalistlerin bitmemiş anti-emperyalist devrimiyle sonuçlanabiliyorsa, burada, Çin'de emperyalizme karşı mücadele son derece popüler ve açıkça ulusal bir karakter kazanmalı ve adım adım güçlenmeli, emperyalizmle amansız bir savaşın yaşandığı ve emperyalizmin tüm dünyada temellerinden sarsıldığı bir noktaya ulaşmalı.¹

Stalin ayrıca şunları belirtti:

Çin'deki zafer, ya daha sonra tarım devrimi tarafından süpürülecek olan Zhang Zuolin ve Zhang Zongchang gibi Çinli Mussolliniler tarafından ya da Wuhan (zamanında Wuhan'daki devrimci rejime atıfta bulunarak-yazar) tarafından kazanılacaktır. Çan Kay-Şek ve takipçileri, bu iki kamp

¹ Stalin: Sun Yat-sen Üniversite Öğrencileriyle Konuşmalar.

arasında kalmaya çalışarak, kaçınılmaz olarak düşmeli ve Zhang Zuolin ve Zhang Zongchang'ın kaderini paylaşmalıdır.²

Wang Jingwei, Çan Kay-Şek'in izinden giderek devrime ihanet ettiğinde, Stalin, Troçkistlerin Çin devriminin iflası konusundaki saçmalıklarını bir kez daha yalanladı ve Çin'de reformizme yer olmadığını doğruladı ve açıkladı:

Eski ve yeni savaş ağaları arasındaki savaş yeni bir güçle alevleniyor ve karşı-devrimin güçlerini zayıflatmaktan başka bir şey yapamıyor, aynı zamanda köylülüğü mahvediyor ve hırçınılaştırıyor.

Çin'de henüz Stolypin reformuna benzer bir şey yapabilecek ve iktidar grubuna nefes aldırarak bir grup veya hükümet yok.

Toprak ağalarının topraklarını ele geçirmiş olan milyonlarca köylüyü dizginlemek ve ezmek kolay değildir. Proletaryanın emekçi kitleler arasındaki itibarı her geçen gün artmaktadır ve gücü henüz parçalanmış değildir.³

Olayların oluşumu, tahminlerin mihenk taşıdır.

1927'den beri Çin'de bir dizi olay meydana geldi, Çan Kay-Şek Çin'in Mussolini'si oldu ve Zhang Zuolin ve Zhang Zongchang'ın yerini aldı; yeni ve eski Guomindang savaş ağaları arasında karmakarışık savaşlar yaşandı; Çin tarım devrimi bir yükselişe geçti; Kuomintang karşı-devrimci rejiminin tüm "reformizm" girişimleri iflas etti; Çin, önce Japon emperyalistleri, sonra da Amerikan emperyalistleri tarafından parçalandı; Çin halkı, Japon ve Amerikan emperyalizmine karşı bir ölüm kalım mücadelesi verdi; bu mücadeleler tüm dünyada emperyalizmin temellerini sarstı; Çan Kay-Şek, Zhang Zuolin ve Zhang Zongchang ile aynı kaderi paylaştı ve karşı-devrimci siyasi sahneden düştü. Bu olaylar dizisi, Stalin'in yirmi yıldan fazla bir süre önce yaptığı tahminleri tamamen doğruladı.

Stalin'in öngörülleri, Çin halkını son yirmi küsur yıl boyunca verdikleri mücadelede cesaretlendirdi ve devrimci bilimin karşı konulmaz bir güç olduğunu açıkça gösterdi. Aynı zamanda, Troçkistlerin ve tüm gerici palayaların, Çan Kay-Şek ve Wang Jingwei'in karşı-devrimine hizmet ettikleri utanmazca yolu da teşhir ettiler.

² age.

³ Stalin: Güncel Olaylar Üzerine Yorum; Çin Üzerine.

III

Mayıs 1927’de Stalin, Çin devriminin doğasını şöyle tanımladı:

Çin’deki devrim, bir devrimci hareketin iki akımının –feodal kalıntılara karşı bir mücadele ve emperyalizme karşı bir mücadelenin- birleştiğini temsil ediyor. Çin’deki burjuva demokratik devrim, feodal kalıntılara karşı mücadele ile emperyalizme karşı mücadelenin birleşmesini temsil ediyor.⁴

Bu, Stalin’in Çin toplumuna ilişkin derinlemesine analizine dayanarak ulaştığı sonuçtu. Çin devrimi için muazzam tarihsel öneme sahip bir sonuçtu. Stalin’in o zamanlar belirttiği gibi, “Komünist Enternasyonal’in Çin devrimi sorunlarına ilişkin tüm politikasının başlangıç noktası budur.”

Troçkist dönemlerin karşı çıktığı çizgi tam da buydu. Troçkistler Çin devriminin anti-emperyalist doğasını neredeyse inkar ettiler. Çin’in feodal kalıntılarının baskın etkisini inkar ettiler, dolayısıyla Çin devriminin anti-feodal doğasını inkâr ettiler.

Stalin, Troçki ve astlarının sahip olduğu bakış açısının, Zhang Zuolin ve Çan Kay-Şek’in karşı-devrimci bakış açıları olduğuna dikkat çekti. Herkesin bildiği gibi, Çin Troçkistleri, kendilerini Troçki’nin tüm karşı-devrimci görüşlerine ve aynı zamanda Troçki’nin Çin’e ilişkin bu karşı-devrimci görüşlerine dayandırdıkları için, diğer ülkelerdeki Troçkistler ile karşı-devrim yoluna girdiler.

Stalin şunları söyledi: “Çin’deki burjuva demokratik devrim, yalnızca feodal kalıntılara yönelik değildir. Aynı zamanda emperyalizme yöneliktir.”⁵

Ancak devrimin niteliği Çin’in toplumsal koşulları temelinde belirlendiği zaman Partimiz her somut tarihsel durumdaki sınıf ilişkilerindeki somut değişiklikleri doğru bir şekilde değerlendirebilir, böylece devrimin özel görevlerini belirleyebilir, devrimci cepheyi örgütleyebilir, devrimi ileriye götürebilir ve Çin işçi sınıfının önderliğinde Çin devriminin burjuva demokratik devrimden Sosyalist devrime doğru gelişmesini mümkün kılabilir.

1927’nin Chen Duxiu oportünizmi, Stalin’in bu diyalektik analizine kesinlikle karşıydı. Chen Duxiu oportünizmi daha sonra karşı-devrimci Troçkizm ile birleşti. Bu iyi bilinmektedir ve üzerinde daha fazla durulmayacaktır.

⁴ Stalin: Çin Devrimi ve Komünist Enternasyonal’in Görevleri.

⁵ age.

1927'den bu yana geçen yirmi küsur yıl boyunca, Partimizde meydana gelen hem Sağ hem de "Sol" oportünizmin hataları, genellikle, her şeyden önce, Stalin'in devrimin doğasına ilişkin bu diyalektik analizini, anti-emperyalist veya anti-feodal yönünü ihlal etmelerindendir.

Örneğin, on yıllık iç savaş döneminde, "Sol" oportünist hatalar yapan yoldaşlar, anti-emperyalist yönü uzun süre göz ardı etmişlerdi. Stalin'in işaret ettiği şeyi ihmal ettiler: "Çin'deki burjuva demokratik devrimi, emperyalizme karşı mücadelenin keskinleşmesiyle karakterizedir."⁶ Bu nedenle, tecritlerini aşmak için tarım devriminin mücadeleleriyle koordineli olarak, anti-emperyalist bir cephe oluşturmak için durumu doğru bir şekilde kullanmakta usta değillerdi. Bu dönemde "sosyalist devrime dönüşüm" serüvenini de vaktinden önce savundular.

Başka bir örnek vermek gerekirse. Japon Saldırganlığına Karşı Direnme Savaşı sırasında, daha önce "Sol" oportünist hatalar yapmış olan yoldaşlar, Sağ oportünizme yöneldiler. Onların görüşleri, anti-feodal yönü gözden kaçırdıkları için, 1927'deki Chen Duxiu oportünizmininkilere tamamen benziyordu. "Yalnızca burjuvaziyi gördüler" ve "Çin'in tarımsal devrimci hareketinin belirleyici önemini anlayamadılar." "Kırsalda devrimi başlatmayı mümkün görmüyorlar, çünkü köylülüğün devrime katılmasının birleşik anti-emperyalist cepheyi zayıflatacağından korkuyorlar."⁷

Bu tür hatalı görüşler, elbette, Lenin ve Stalin'in öğretilerine doğru-
dan aykırıydı. Stalin'e göre: "Çin'deki anti-emperyalist birleşik cephe, Çin köylülüğü devrime ne kadar erken ve sağlam bir şekilde çekilirse o kadar güçlü ve etkili olacaktır."⁸

Bu tür sağ oportünistler bu dönemde anti-feodal yönü reddettikleri için, tıpkı 1927'de Chen Duxiu oportünizminin yaptığı gibi, proletaryanın liderliğinden vazgeçmeyi de savundular. Sadece burjuvazi için bir gelecek gördüler ve halk devriminin zaferi ve sosyalizm için bir gelecek göremediler.

Çin devriminin doğası sorununun, devrimin her aşamasında somut taktikler sorunuyla bağlantılı olduğu çok açıktır. Devrimin doğası sorununda hata yapan herkes, somut devrimci taktikler sorununda hata yapmaya mahkûmdur.

⁶ age.

⁷ Stalin: Çin'deki Devrimin Perspektifleri Üzerine.

⁸ age.

Troçkistlerin Çin sorunu üzerine saçma sapan konuşmalarını çürüten Stalin, özellikle Leninizm'in birkaç temel taktik ilkesini şöyle açıkladı:

1. Komünist Enternasyonal'in o ülkenin işçi sınıfı hareketi için yol gösterici talimatlarını hazırlarken her ülkenin ulusal özelliklerini dikkate almanın gerekliliği ilkesi.

2. Her ülkenin Komünist Partisi'nin, geçici, kararsız, yalpalayıcı, güvenilmez olsalar bile, proletarya için kitlesel müttefikler elde etmek için her olanağı kullanma zorunluluğu ilkesi.

3. Milyonlarca kitlenin siyasal eğitimi için propaganda ve ajitasyonun tek başına yeterli olmadığı, bunun için kitlelerin siyasal deneyiminin gerekli olduğu gerçeğinin dikkate alınması gerekliliği ilkesi.⁹

Stalin daha sonra genel Marksist-Leninist ilkelerin ulusal özelliklerle birleşimini vurgulamaya devam etti:

Partimizin ideolojik büyümesine rağmen, ne yazık ki Partimizde hala, Komünist Enternasyonal'in evrensel olarak bilinen ve tanınan genel ilkelerle, Çin ekonomisinin ulusal özelliklerini, Çin siyasi rejimini, Çin kültürünü, Çin gelenek ve göreneklerini dikkate almaksızın, Çin'de devrimini uzaktan yönlendirmenin mümkün olduğuna içtenlikle inanan belirli tipte "liderler" var. Bu "liderler", gerçek liderlerden, her zaman ceplerinde her ülke için "uygun" ve her koşulda "zorunlu" iki veya üç hazır formül bulundurmaları bakımından farklıdır. Onlar için Komünist Enternasyonal'in genel ilkelelerini her ülkedeki devrimci hareketin ulusal özellikleriyle koordine etmek, Komünist Enternasyonal'in genel ilkelerini farklı ülkelerin ulusal ve devlet özelliklerine uygulamak söz konusu değildir.

Komünist partilerin büyüdüğü ve kitle partileri haline geldiği günümüzde liderliğin ana görevinin, komünist hareketin temel amaçlarının gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak ve pratik olarak mümkün kılmak için Komünist Enternasyonal'in genel ilkeleri ışığında her ülkedeki hareketin ulusal ve karakteristik özelliklerini bulmak, kavramak ve ustaca birleştirmek olduğunu anlamıyorlar.

Farklı ülkelerdeki devrimci hareketin somut koşullarından bağımsız, mekanik olarak belirli genel formülleri uygulama girişimleri ve tüm ülkeler için liderliği klişeleştirme girişimleri bu nedenledir. Farklı ülkelerdeki

⁹ Stalin: Çin Üzerine: Güncel Olaylara Yorum.

formüller ve devrimci hareket arasındaki bitmeyen çatışmalar, bu zavallı liderlerin önderliğinin temel sonucudur.

Muhalliflerimiz tam da bu zavallı lider tipine aittir.¹⁰

Böylece Stalin, Çin devriminin doğası sorununu, onun taktikleriyle ilişkilendirdi ve bu devrimin ulusal özelliklerini vurgulayıp genelleştirdi.

1927'den bu yana, bir zamanlar "sol" oportünist, başka bir zaman sağ oportünist olan Partimizdeki dogmatiklerin yaptığı hatalar, tam da Stalin'in Troçkistleri çürütmesinin içerdiği dersleri unutmaktan ibaretti. Dogmatikler, Çin devrimine öncülük etmek için ceplerinde sadece iki ya da üç hazır formülün bulunmasının tüm ülkeler için "uygun" ve her koşulda "zorunlu" olduğunu düşündüler. Onlar için, basitçe Çin'in ulusal özelliklerini veya ulusal farklılıklarını dikkate almak gerekli değildi. Bu nedenle, mekanik olarak uygulanan sayısız formülleri ile Çin'deki somut devrim arasında sonsuz çatışmalar ortaya çıktı.

Dogmatiklerimiz kendilerini soyut formüller ve basit tarihsel analogilerle sınırladılar ve Çin'deki somut durumdan yola çıkmadılar. Bu nedenle, Çin devriminin doğası sorununda, kaçınılmaz olarak şu ya da bu tür bir hata yaptılar.

Ayrıca bu nedenle somut durumdaki değişikliklere göre ilkeleri esneklikle birleştirememişlerdir. Stalin'in söylediklerini yerine getiremediler:

Bu güçlü düşmanları ezmek için esnek ve iyi düşünülmüş bir proletarya politikasına, düşman kampındaki her çatlaktan yararlanma ve müttefik bulma becerisine sahip olmak gerekir.¹¹

On yıllık iç savaş sırasında dogmatiklerimiz herkesi devirmeyi savundular. Mao Zedung yoldaş onlar hakkında şöyle dedi: "İktidardakileri deviremezsiniz, bu yüzden iktidarda olmayanları devirmek istiyorsunuz. Onlar zaten iktidardan düştüler, ancak siz yine de onları devirmek istiyorsunuz."

Ancak başka bir tarihsel durumda, örneğin Japon Saldırganlığına Karşı Direnme Savaşı'nda, Japonya'ya Karşı Birleşik Cephe içinde sol, merkez ve sağ olmak üzere üç grup olduğunu ve partimizin bu üç gruba yönelik politikasında bazı farklılıklar olması gerektiğini reddederek herkesle birleşmeyi savunmaya geçtiler.

¹⁰ age.

¹¹ age.

Ayrıca bu nedenle kitlelerle somut koşullara uygun gerçek bağlantılar kuramadılar, bunun yerine kitlelere defalarca emir verdiler. Stalin şunları söyledi: “Kitlelerin, kendi deneyimleriyle, Kuomintang liderliğinin güvenilirmez, gerici ve karşı-devrimci karakterini tanımaları da gereklidir.”¹² Ama dogmatiklerimiz, Stalin’in öğretilerini unuttular ve birkaç ‘Lider’in emir verdiklerinde kitlelerin uyacağını düşündüler. Stalin şunları söyledi: “... bir devrim yalnızca ileri bir grup tarafından değil, yalnızca bir parti tarafından değil, yalnızca bireyler tarafından değil, ne kadar ‘büyük’ olurlarsa olsunlar, her şeyden önce ve esas olarak milyonlarca insan tarafından, halk kitleleri tarafından ‘yapılır’.”¹³

Ama bizim dogmatiklerimiz Stalin’in öğretilerini unuttular ve devrimin her şeyden önce kendileri gibi kendilerini haklı gören birkaç “lider” tarafından “yapılabileceğine” inanıyorlardı.

Bu karakteri ortaya çıkaran şey, özellikle anti-emperyalist ve anti-feodal mücadelelerin karmaşık ve dolambaçlı bir şekilde birbirine bağlanmasıydı. Bu faktörler ayrıca, devrimci taktikler, birleşik cephe ve şehirlerdeki devrimci hareket ile kırsaldaki hareket arasındaki ilişkiler hakkında bir dizi soruya yol açtı. Aynı zamanda, askeri mücadelede hayati strateji sorusunu da ortaya çıkardılar.

Stalin şöyle dedi: “Çin’de silahlı devrim, silahlı karşı-devrime karşı savaşıyor.”¹⁴ O halde farklı zamanlardaki silahlı mücadelelerde saldırının kilit noktaları hangi alanlar olmalıdır? Saldırılarda savunma eylemleri veya geri çekilmeler olacak mı? Saldırı ve savunma veya geri çekilme birbiriyle nasıl bağlantılı olmalıdır? Bir savunma veya geri çekilme nasıl bir saldırıya dönüştürülmelidir? Mao Zedung yoldaşın oportünizme karşı (bazen maceracılık, bazen de firar şeklinde) uzun mücadelesinin büyük bölümünü bu soruların oluşturduğunu herkes biliyor.

1927’de, Çan Kay-Şek’in Şanghay’da ihanet eylemini gerçekleştirmesinden sonra, devrimci savaşın stratejik sorunları ön plana çıktı. O dönemde Troçkistler, Şanghay’a karşı maceracı bir saldırı başlatmayı savundular. Stalin, böyle bir maceraya karşı çıktı. Stalin o dönemde şöyle dedi: “Şanghay, emperyalist grupların en önemli çıkarlarının bulunduğu dünya merkezidir.”

¹² age.

¹³ age.

¹⁴ Stalin: Çin Devriminin Perspektifleri Üzerine.

Stalin, “yeterli askeri güç oluşturmayı, tarım devrimini tam olarak geliştirmeyi, Çan Kay-Şek’in arka ve ön cephesini baltalama çalışmalarını yoğunlaştırmayı ve ardından, bundan sonra, Şanghay sorununu bütünüyle gündeme getirmeyi” savundu.¹⁵ Çünkü “elverişsiz koşullar altında kesin bir savaşı önlememek (kaçınılabılırken) devrimin düşmanlarının davasını kolaylaştırmak anlamına gelir.”¹⁶ Ancak on yıllık iç savaş döneminde, “Sol” oportünistler, büyük şehirlere karşı basit, kör, maceracı saldırılar başlatmayı ve olumsuz koşullar altında düşmanla kesin bir savaş yürütmeyi savundular.

Stalin şöyle dedi:

Bazı yoldaşlar, şu anda tüm cephelerde bir saldırının devrimci olmanın temel belirtisi olduğunu düşünüyor. Hayır yoldaşlar, bu doğru değil. Şu anda tüm cephelerde bir saldırı (Çan Kay-Şek’in devrime ihanetinden sonra-yazar) tam bir aptallıktır, devrimci olmamaktır. Aptallık, devrimci olmakla karıştırılmamalıdır.¹⁷

Ancak on yıllık iç savaş döneminde, “Sol” oportünistler, koşullar ne olursa olsun, tüm cephelerde saldırı başlatmayı savundular ve böylece aptallığı devrimcilikle karıştırdılar.

Stalin şöyle dedi:

Devrimci hareket, sürekli yükselen bir hareket olarak görülemez. Bu, masallar gibi, gerçekçi olmayan bir devrim kavramıdır. Devrim her zaman zikzaklar çizerek hareket eder, bazı yerlerde eski düzeni ilerletir ve parçalar, bazı yerlerde kısmi yenilgiye uğrar ve geri çekilir.¹⁸

Ancak on yıllık iç savaş döneminde, “Sol” oportünistler devrimci hareketi sürekli yükselen bir hareketten başka bir şey olarak görmediler ve zikzaklar çizerek ilerleyemeyeceğini düşündüler. Bu nedenle, eğer bir saldırıyı gerekli görürlerse, bu ancak tüm cephelerde bir saldırı olabilirdi; ya da dedikleri gibi “topyekün saldırı”. Eğer biri bir yerden saldırıyı savunurken, başka bir yerden geri çekilmeyi savunursa, bunun “oportünizm” olduğunu “kabul ediyorlardı”.

¹⁵ Stalin: Sun Yat-sen Üniversitesi Öğrencileri ile Sohbet

¹⁶ Stalin: Çin Devrimi’nin Sorunları.

¹⁷ Stalin: Sun Yat-sen Üniversitesi Öğrencileri ile Sohbet

¹⁸ age.

Stalin şöyle demişti:

“Bir kişi tüm görevleri bir anda üstlenemez, çünkü bu şekilde kendini aşırı zorlama riskiyle karşı karşıya kalır.”¹⁹ Ancak on yıllık iç savaş döneminde, devrimci gücümüzün hala çok yetersiz olduğu bir zamanda, “Sol” oportünistler, “herkesi devirmek” ve “tüm cephelerde bir saldırı başlatmak” gibi tüm görevleri ve burjuva demokratik devrimin ve Sosyalist devrimin tüm görevlerini bir anda üstlenmemiz gerektiğini savundular. Eğer biri böyle bir eylemi “kendini aşırı zorlama” riski taşıdığı için eleştirseydi, o zaman böyle bir kişiyi “oportünist” olarak damgalarlardı.

1927’den beri Partimizde bir zamanlar Yoldaş Mao Zedong’un doğru çizgisine karşı çeşitli oportünist sapmalar gerçekleştiren yoldaşların bunu, Stalin’in 1927’de Troçkistleri çürütmesinde bulunan her dersi unuttukları için yaptıkları açıktır. Bu, devrimin doğası veya taktikleri ile ilgili olsun veya olmasın, politik veya askeri olsun, durum böyleydi. Bu hatalar, devrimimizin ilerlemesi için çok fazla sorun yarattı.

IV

Yoldaş Mao Zedong’un önderliğinde, Partimiz, dolambaçlı bir yolda ilerleyerek, sonunda hem nesnel zorlukları hem de öznel hataları aştı ve devrimi zafere taşıdı. Bunun sebebi, Yoldaş Mao Zedong’un Çin devriminin doğası ve taktikleri hakkındaki görüşlerinin Stalin’in öğretilerine dayanması ve Stalin’in görüşleriyle aynı olmasıdır. Ayrıca, Çin devriminin somut pratiğinde, Stalin’in Çin devrimiyle ilgili öğretilerini geliştirmiştir.

Birinci Büyük Devrim’de, Yoldaş Mao Zedong, Chen Tu-hsiu’nun Sağ oportünizmine karşı, Lenin ve Stalin’in öğretilerini kararlılıkla savundu ve proletaryanın, emperyalizme karşı mücadeleyi desteklemek için feodalizme karşı köylülerin devrimci hareketine önderlik etmesi gerektiğini savundu.

On yıllık iç savaş döneminde, o dönemin tarımsal devrimci hareketinin ortasında olmasına rağmen, Yoldaş Mao Zedong, “Sol” oportünizme karşı, bu son derece önemli politik faktörü, emperyalizme karşı mücadeleyi bir an bile unutmadı. Devrimci üsler kurmak için stratejik planlar oluştururken ve ara sınıfları kazanmak gibi çeşitli sınıflara yönelik politikaları

¹⁹ Stalin: Sun Yat-sen Üniversite Öğrencileriyle Konuşmalar.

belirlerken, Yoldaş Mao Zedong her zaman bu anti-emperyalist faktörü hesaba kattı.

Japon Saldırganlığına Karşı Direniş Savaşı sırasında, Yoldaş Mao Zedong, proletaryanın ve öncüsünün, Direniş Savaşı'nın geniş bir kitle temelinde sahip olabilmesi ve böylece halkın zaferiyle sonuçlanma olasılığına sahip olabilmesi için köylü kitlelerini harekete geçirmesi gerektiğine inanıyordu. Bu nedenle, Sağ oportünizme karşı son derece inatçı bir mücadele yürüttü. Tarih, Yoldaş Mao Zedong'un Lenin ve Stalin'in öğretilerinin gerçekleştirilmesi için farklı dönemlerde verdiği tüm mücadelelerde haklı olduğunu kanıtladı.

Ancak bir gerçek açıklığa kavuşturulmalıdır. Hem 1927'de Chen Tu-hsiu iktidardayken hem de sonrasında, oportünistler bilerek veya bilmeyerek Stalin'in Çin sorunuyla ilgili birçok eserinin Çin Partisi içinde yayılmasını engellediler. Ayrıca dil zorlukları ve karşı-devrimci abluka da vardı. Bu sebeplerden dolayı, Partimizde Çin devrimine gerçekten öncülük eden birçok yoldaş, Stalin'in Çin hakkındaki birçok eserini sistematik olarak inceleme fırsatı bulamadı. Stalin'in Çin hakkındaki sayısız eserinin Partimiz tarafından sistematik olarak düzenlenmesi ancak 1942'deki düzeltme hareketinden sonra gerçekleşti. Kısa bir süre önce, Yoldaş Mao Zedong'un bir kararıyla Lenin ve Stalin'in Çin Üzerine adlı bir cilt düzenlendi ve kadrolar için okunması gereken on iki kitaptan biri oldu.

Japon Saldırganlığına Karşı Direniş Savaşı sırasında Yoldaş Mao Zedong, Stalin'in eserlerini kapsamlı bir şekilde okuma fırsatı buldu. Stalin'in tüm mevcut eserlerini büyük bir coşkuyla okudu ve üzerinde düşündü. Herkesin bildiği gibi, Yoldaş Mao Zedong Yeni Demokrasi Üzerine adlı eserinde Stalin'in eserlerinin kendisi için ne kadar önemli bir aydınlanma olduğunu açıkça ortaya koydu. Yoldaş Mao Zedong, Çin Komünistleri tarafından ileri sürülen Çin devriminin dünya Sosyalist devriminin bir parçası olduğu yönündeki doğru tezin Stalin'in teorisine dayandığını açıkladı. Yoldaş Mao Zedong, Stalin'in bu teorisine dayanarak proletaryanın liderliği fikrini geliştirdi. Yukarıda belirtilen militan çalışmada, Çin'de bir burjuva diktatörlüğü kurma gerici hayaline ezici darbeler indirirken, aynı zamanda Parti içindeki, proletaryayı burjuvazinin kuyruğuna takmaya çalışan oportünistlere de ölümcül darbeler indirdi.

Japon Saldırganlığına Karşı Direniş Savaşı'ndan bu yana yazdığı yazılarda, Yoldaş Mao Zedong özellikle Stalin'in şu meşhur gözlemlerini üzerine düşünmeyi severdi: "Çin'de silahlı devrim, silahlı karşı devrime karşı savaşıyor. Bu, Çin devriminin özelliklerinden ve avantajlarından biridir." "Ulusal sorun esasen bir köylü sorunudur." Çin koşullarını temel alarak, Yoldaş Mao Zedong Stalin'in gözlemlerini ilişkilendirdi ve bunları genişletti. Direniş Savaşı sırasında Partimizdeki, proletaryanın köylü savaşına liderlik etmesi gerektiği şeklindeki bu en temel kavramı ve politikayı görmezden gelen oportünistleri şiddetle kınadı.

Devrimci zaferimize hazırlanmak için, Yoldaş Mao Zedong 1941-42'de Partimiz içinde bir düzeltme hareketi yürüttü. O zamanlar, özellikle Stalin'in teori ve pratik arasındaki ilişkiye dair sözlerini tekrar tekrar alıntılamayı severdi. Bu sözler, Bolşevikleri ideolojik olarak silahlandıran bir yapıt olan Leninizm'in Temeller'inde yer alıyordu. Yoldaş Mao Zedong şöyle dedi:

Stalin, "Teori, devrimci pratikle bağlantılı değilse amaçsız hale gelir" derken haklıdır. Elbette, "Pratik, yolunu devrimci teori tarafından aydınlatılmamışsa, karanlıkta el yordamıyla yol arar" derken de haklıdır.

Mao Zedong yoldaş, Partimizde dogmatizme karşı çıkmak için Stalin'in bir önceki sözünü kullandı ve Stalin'in ikinci sözünü Partimizde ampirizme karşı çıkmak için kullandı.

Yoldaş Mao Zedong, Stalin'in Bolşevikleşmenin on iki ön koşulu ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevikler) Tarihi Kısa Ders'in sonucundaki altı madde hakkındaki yazılarını Partimizin düzeltme hareketi için en temel belgeler olarak seçti. Yoldaşlarımızın Stalin'in bu iki belgesi üzerinde derinlemesine düşünebilmeleri için, Yoldaş Mao Zedong özellikle uzun bir ders verdi ve bu iki belgenin birbiriyle tutarlı olduğunu, yüz yıllık bir süre boyunca devrimci liderlikte Marksist-Leninist deneyimin özeti olduğunu savundu. Partimizin yirmi küsur yıllık deneyimine dayanarak, bu iki belgeyi madde madde açıkladı. Bu iki belge, düzeltme hareketi sırasında dogmatizme ve ampirizme sert darbeler indirdi.

Mao Zedong yoldaş, Çalışmamızı Reform Edin [Partinin Çalışma Tazını Düzeltelim ed.] adlı makalesinde, Stalin'in büyük eseri olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi (Bolşevikler), Kısa Ders'in Partimizde Mark-

sizm-Leninizm'i incelemek için ana metin olarak kullanılmasını teşvik etti. Yoldaş Mao Zedung şunları yazdı:

Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevikler) Tarihi, Kısa Ders, son yüz yıldaki dünya Komünist hareketinin en yüksek sentezini ve özetini oluşturur. Teori ve pratiğin birliğinin modelidir ve tüm dünyadaki tek mükemmel modeldir. Lenin ve Stalin'in Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğini Sovyet devriminin somut pratiğiyle nasıl birleştirdiğini ve bu şekilde Marksizmi nasıl geliştirdiğini görerek, Çin'de çalışmanın nasıl yapılması gerektiğini anlayabiliriz.

Yoldaş Mao Zedong, Stalin'in öğrencisi ve silah arkadaşıdır. O, Stalin'in seçkin öğrencisidir ve Çin devrimini zafere ulaştırabilmiştir çünkü çalışma yöntemi ve akıl yürütme biçimi Stalin'inkilerle aynıdır. Stalin'den öğrenmek için Stalin'in yöntemlerini kullanır. Bunlar, Stalin'in Lenin'in ellinci doğum gününü anmak için yazdığı ünlü makalesinde bahsettiği yaratıcı Marksistlerin yöntemleridir:

Bu grup direktifleri ve talimatları tarihsel analogilerden ve paralelliklerden değil, çevre koşullarının incelenmesinden alır. Faaliyetlerinde alıntılara ve özdeyişlere değil, pratik deneyime, her adımı deneyimle test etmeye, hatalardan ders çıkarmaya ve başkalarına yeni bir yaşam kurmayı öğretmeye dayanır. Bu, aslında, bu grubun faaliyetlerinde neden sözler ve eylemler arasında bir tutarsızlık olmadığını ve Marks'ın öğretilerinin neden tam canlı, devrimci gücünü koruduğunu açıklar.

İşte tam da bu nedenle Stalin'in fikirleri ve öğretileri, Mao Zedung yol-
daşın eline geçtiğinde "tüm canlı, devrimci gücünü koruyor". Partimizde, daha önce sözünü ettiğimiz dogmatikler gibi, belki öznel olarak Stalin'den bir şeyler öğrenmek isteyebilecek, ancak bunu yaparken anti-Stalinist bir yöntem kullanan bazı insanlar var. Mao Zedung yoldaş, haklı olarak şunları söyledi: "Onların Marksizm'i inceleme yöntemleri doğrudan Marksizm'e aykırıdır." Yöntemleri, Stalin'in Lenin'in ellinci doğum günü hakkındaki makalesinde bahsedilen dogmatiklerinkine benziyor:

Onlar (dogmatikler grubu-Ed.) faaliyetlerini deneyime, pratik çalışmanın değerlendirilmesine değil, Marks'tan yapılan alıntılara dayandırır. Yönergeleri, direktifleri ve talimatları somut gerçekliklerin analizinden değil, benzetmelerden ve tarihsel paralelliklerden alırlar. Sözler ve eylemler

arasındaki tutarsızlık bu grubun en büyük hastalığıdır. Bu nedenle, onlara defalarca ihanet eden ve onları “aptal” bırakan kaderin hayal kırıklığı ve sürekli kin duymasındır.

Stalin’in öğretileri, yöntemleri ve teorileri, Yoldaş Mao Zedung tarafından tanıtılıp uygulandıktan sonra, Çin Komünistlerinin siyasi ve ideolojik vizyonunu büyük ölçüde genişletti ve Marksist-Leninist bilinçlerini güçlendirdi ve Partimizin devrimin önünde duran tüm karşı-devrimcileri ve diğer düşmanları yenmek için yeterli ideolojik güce kavuşmasına yardımcı oldu.

Zaten devrimci bir zafere ulaştık. Muzaffer olmaya devam etmeliyiz. Peki zaferler elde etmeye nasıl devam edebiliriz? Yoldaş Mao Zedong’un bize sık sık söylediği gibi: Öğrenme konusunda usta olmalıyız. Öğretmenimiz ve insanlığın büyük zaferinin bayrağı olan Stalin’den öğrenme konusunda usta olmalıyız. Sovyetler Birliği’nin büyük Komünist Partisi’nden öğrenme konusunda usta olmalıyız. Ayrıca, bunu yaparken Yoldaş Mao Zedong’un benimsediği yöntemin aynısını, yani Marx, Engels, Lenin ve Stalin’in yöntemini uygulamalıyız. Kısacası, teoriyi pratikle birleştirme konusunda usta olmalıyız.

Yoldaş Mao Zedung’un on yıl önce Stalin’in altmışıncı doğum gününü kutlarken söylediğini bir kez daha tekrarlayalım: “Onu selamlamalıyız, onu desteklemeliyiz ve ondan öğrenmeliyiz.”

Stalin’den öğrenin -bu, Stalin’in yetmişinci doğum gününü kutlarken çıkarmamız gereken en önemli sonuç olmaya devam ediyor.

İnsanlığın mutluluğu ve geleceği için yüce, görkemli ve büyük Stalin uzun yaşasın!

1949

STALİN’İN HARİKA ESERİ ‘ÇİN DEVRİMİ’NİN SORUNLARI’NIN YAYINLANIŞININ YİRMİ BEŞİNCİ YILDÖNÜMÜ KUTLU OLSUN

Stalin yoldaşın büyük eseri Çin Devriminin Sorunları 21 Nisan 1927’de yayınlandı. O zamanki durum şuydu: bir yandan işçi ve köylü hareketleri Çin’de güçlü bir yükselişteydi; öte yandan, emperyalizm Şanghay’da devrime saldırıyor ve Nankin’de insanları katlederken, Guomindang’ın Çan Kay-Şek’in önderlik ettiği sağ kanadı açıkça emperyalizme teslim olmuş ve devrime ihanet etmişti. Tıpkı Stalin yoldaşın tanımladığı gibi, “Çan Kay-Şek

darbesi, ulusal burjuvazinin devrimden çekilmesini işaret ediyor.” Sonuç olarak, devrimci ve karşı-devrimci güçlerde yeni oluşumlar, yeni ittifaklar ve yeni kombinasyonlar ortaya çıktı. Çin devrimi yeni bir tarihsel dönüm noktasındaydı. Bu değişimin ortaya çıkardığı yeni durum, Çin Komünist Partisi’ni, Çin proletaryasını ve Çin halkını şu soruyla karşı karşıya getirdi: Çin devrimi nereye gidiyor?

Çin devriminin anti-emperyalist ve anti-feodal doğasının bir analizine dayanan bu yaratıcı Marksizm eserinde, Stalin yoldaş Çin devriminin deneyimini özetledi ve Çin için iki olası yola işaret etti.

Stalin yoldaş şöyle dedi:

Dolayısıyla Çin’deki olayların gelişmesinin iki yolu vardır.

Ya ulusal burjuvazi, kapitalist egemenliğin kurulmasını sağlamak için proletaryayı ezecek, emperyalizmle anlaşma yapacak ve devrime saldıracak.

Ya da proletarya, ulusal burjuvaziye bir kenara itecek, hegemonyasını pekiştirecek ve kentte ve kırdaki milyonlarca işçi kitlesine ulusal burjuvazinin direnişinin üstesinden gelmede önderlik edecek, burjuva-demokratik devrimin tam zaferini elde edecek ve sonra yavaş yavaş onu değiştirecektir.

Ya biri ya da diğeri olacak.

Bu, Stalin yoldaşın çok parlak öngörüsüydü. Bu öngörüye göre, ulusal burjuvazi proletaryayı yenerse, Çin devrimi başarısız olacak ve Çin, emperyalist baskı altında kalacak ve ona bağımlı olmaya devam edecekti. Bu bir yoldu. Öte yandan, Çin proletaryası hegemonyasını sağlamlaştırmaya devam edebilir ve ulusal burjuvazinin direnişini yenebilirse, Çin emperyalizme ve feodalizme karşı tam bir zafer kazanacak ve yavaş yavaş sosyalizme ilerleyecektir. Bu diğer yoldu.

Yani iki yol vardı: biri Çin devrimini başarısızlığa, diğeri zafere götürecekti. “Üçüncü bir yol” var mıydı? Stalin yoldaş dedi ki: “Ya biri ya da diğeri olacak.” ‘Üçüncü yol’ diye bir şey yoktu.

Stalin yoldaş şöyle dedi:

“Devrimin bu iki yolu arasındaki mücadele, Çin devriminin karakteristik özelliğidir.” Çin’de son yirmi beş yıl içinde meydana gelen tüm tarihi olayların gelişimi, Stalin yoldaşın etkileyici öngörüsünü tamamen doğrula-

miştir. Yoldaş Stalin'in açıkladığı gibi, iki yol arasında seçim yapma sorunu, liderliğin burjuvaziye mi yoksa proletaryaya mı ait olduğu sorunudur. Çin proletaryasının siyasi sahnede ortaya çıkışından bu yana liderlik mücadelesi otuz yıldan fazla sürdü. Ulusal burjuvazinin ve işçi sınıfının devrimci bir birleşik cephe oluşturduğu 1924 ile Çan Kay-Şek'in devrime ihanet ettiği 1927 arasındaki dönem, bu iki yönün sürekli olarak iç içe geçtiği bir dönemdi.

Yoldaş Stalin şunları belirtti:

Ulusal burjuvazi (kompradorlar değil) o sırada devrimin yanında yer aldı. Bu, tüm ulusun birleşik cephesinin devrimiymi.

Bu, devrim ile ulusal burjuvazi arasında hiçbir çelişki olmadığı anlamına gelmez. Bu yalnızca, ulusal burjuvazinin devrimi desteklerken, devrimi esas olarak bölgesel fetih yolunda yönlendirerek kapsamını sınırlamak ve kendi amaçlarına hizmet etmek için kullanmaya çalıştığı anlamına gelir.

Bununla birlikte, önderlik mücadelesinde, ulusal burjuvazinin, Stalin yoldaşın işaret ettiği gibi, "ulusal burjuvazinin siyasi zayıflığından, emperyalizme bağımlılığından, devrimci hareketin büyüklüğünden korkmasından ibaret olan ölümcül zayıflıkları vardı." Ulusal burjuvazi, kasabanın ve kırsalın emekçi kitlelerinin desteğini kazanamadı ve köylü devriminden korktu ve ona karşı çıktı, bu da kendi ülkesinde tecrit edilmesine neden oldu. Proletaryanın konumu tam tersiydi. Yoldaş Stalin'in dediği gibi, "proletaryanın büyüyen devrimci faaliyetini ve milyonlarca emekçi kitlesi arasındaki prestijinin büyümesini" gösterdi. Ulusal burjuvazinin ölümcül zayıflıkları, tam da proletaryanın liderliğini kazanma ve sağlamlaştırmadaki belirleyici avantajlarını oluşturuyordu. Proletarya, köylü devriminin lideriydi ve yalnızca proletarya, köylülerin kurtuluşuna ulaşmasına önderlik edebildi.

Ayrıca, ulusal burjuvazinin ölümcül zayıflıkları sadece iç koşullarda değil, uluslararası koşullarda da yatmaktadır. Çin devrimi, emperyalizm ve proleter devrim çağında, çerçevesi hırpalanmış ve zaten sendeleyeyen dünya kapitalizminin genel krizi döneminde gerçekleşti. Çin burjuvazisinin bu çerçevede güvenilir bir destek bulması imkansızdı. Çin proletaryasında durum tam tersiydi. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra dünyada bü-

yük bir sosyalist devlet ortaya çıktı ve emperyalizme karşı dünya devrimci hareketi doğan güneş gibiydi. Çin proletaryası dünyanın her yerinde dostlar buldu ve hepsinden öte, Çin halkının en güvenilir ve güçlü dostu olan Sovyetler Birliği duruyor. Çin'deki devrimci mücadele söz konusu olduğunda, bu, proletaryanın yararına olan uluslararası bir koşul oluşturuyordu.

Stalin yoldaş açıkça işaret etti:

Dünya kapitalizminin krizi ve tecrübesinden Çin proletaryası tarafından başarıyla yararlanılabilecek olan SSCB'deki proletarya diktatörlüğünün varlığı, Çin devriminin ikinci yolu seçme olasılığını önemli ölçüde artırıyor.

Olaylar da böyle gelişti.

O sırada Stalin yoldaş, bir yandan Troçkist dönemlerin Çin devriminin içinden geçmekte olduğu aşamayı atlama girişimlerine ve Çin devriminin düşmanlarını memnun etmeye çalışan çeşitli önerilerine karşı çıktı. Öte yandan, Chen Duxiu dönemlerinin burjuvaziyi yatıştırmaya çalışan ürkek, aciz politikalarına karşı çıktı. Bu dönemlerin kendilerini ifade ettikleri farklı biçimlere rağmen, faaliyetleri emperyalistlerin, Çin'deki feodal güçlerin ve Çin devriminin tüm düşmanlarının çıkarlarını gerçekleştirmek için devrimi baltalamaya ve onu başarısızlığa götürmeye hizmet etti. Daha sonra bu dönemler kısa sürede bu amaç için biraraya geldiler. Stalin yoldaş, bu dönemlerin saçmalıklarını çürüterek, Çin proletaryasının önderliğini mümkün olan her şekilde sağlamlaştırmanın, şehir ve kırsalın geniş emekçi kitlelerine önderlik etmenin ve yeni bir ülkeyi bir araya getirmek için elverişli uluslararası koşullardan yararlanmanın elzem olduğuna dikkat çekti. Çin devrimini ikinci yola iletmek. Yani: "Komünistlerin temel görevi, Çin devriminin ikinci yolunun zaferi için savaşımdır."

Stalin yoldaş dedi ki:

Devrimin zaferinin ana garantisi, milyonlarca emekçi kitlenin devrimci faaliyetinin büyümesidir ve karşı-devrime karşı ana panzehir, işçilerin ve köylülerin silahlandırılmasıdır.

Ancak bu, proletaryanın önderliği olmadan imkânsız olurdu. Stalin yoldaş, Komünist Partinin devrimci birleşik cephede bağımsızlığını koruması gerektiğinde ısrar etti. Bu, Stalin yoldaşın sözleriyle, "burjuva demokratik

devrimde proletaryanın hegemonyasını güvence altına almak için gerekli bir koşuldur”.

Ancak Çin devrimi çok dolambaçlı bir yolda ilerledi. Tıpkı Yoldaş Stalin’in belirttiği gibi:

... Çin devrimi, zafere giden yolda Rusya’daki devrimden çok daha fazla zorlukla karşılaşacak, bu devrim sırasında SSCB’deki iç savaş sırasında olduğundan çok daha fazla firar ve ihanet vakası olacak.

Hain Chen Duxiu oportünistleri, Çan Kay-Şek’in ihanetinden sonra, Stalin yoldaşın rehberliğini reddetti ve proletaryanın birleşik cephede bağımsızlığını koruması gerektiğini inkâr etmeye devam etti. Kitleleri harekete geçirmeye ve işçileri ve köylüleri silahlandırmaya özgürce el atmaya cesaret edemediler, böylece köylü devrimi ve silahlı işçi ve köylüler karşıındaki hain eylemlerini tamamen ifşa ettiler. Sonuç olarak, Wuhan Hükümetinin ihanetini hızlandırdı ve devrim 1927’de başarısızlıkla sonuçlandı.

Bununla birlikte, burjuvazinin ihanetine rağmen, Mao Zedung yoldaşın önderliğindeki Partimiz, Stalin yoldaşın gösterdiği devrimci çizgiyi izleyerek, bağımsız olarak tarım devrimi için geniş bir yol açtı ve böylece devrimi yeni bir aşamaya taşıdı. Mao Zedung yoldaşın önderliğindeki devrim, şehirden kırlara çekildi ve bu doğru geri çekilmeyi doğru bir saldırı ile birleştirerek, geri çekilme yeni bir saldırı haline geldi. Tıpkı Stalin yoldaşın öngördüğü gibi:

Tarım devrimi, emperyalizme, kırsal despotlara ve kötü soylulara ve feodal toprak sahiplerine, savaş ağalarına ve Çan Kay-Şek’in karşı-devrimci grubuna karşı mücadeleyi yoğunlaştıracak ve genişletecektir.

Yoldaş Stalin şunları yazdı:

Chiang Kay-Şek’in darbesi, bundan böyle Güney Çin’de iki kamp, iki hükümet, iki ordu, iki merkez olacağı anlamına geliyor: Wuhan’da bir devrimci merkez ve Nanking’de bir karşı-devrimci merkez.

Chen Duxiu’nun yatıştırma politikası ve Wang Jingwei’nin ihanetinin bir sonucu olarak, Wuhan’daki devrimci merkez ortadan kalktı. Bununla birlikte, Stalin yoldaşın öngörüsü tamamen doğrudur. Çan Kay-Şek’in izinden giden, Wang Jingwei’nin devrime ihanet etmesinin ardından, devrimci merkez Wuhan’dan kırsal kesimdeki devrimci üslere kaydırıldı. Bundan sonra Çin’de şu durum ortaya çıktı: Bir yanda, karşı-devrimci bir hüküme-

te, bir karşı-devrimci orduya ve bir karşı-devrimci merkeze sahip Çan Kay-Şek'in önderlik ettiği karşı-devrimci kamp vardı. Öte yandan, Mao Zedung yoldaşın önderlik ettiği, devrimci bir hükümet, devrimci bir ordu ve bir devrimci merkeze sahip devrimci kamp vardı. Devrimci kamp, devrimci merkez, başlangıçta çok geniş bir alanı kapsamasa da geniş işçi ve köylü kitleleri arasında kök saldığı için gücü hesaplanamazdı. Çin halkının proletaryanın önderliği altında ülke çapında siyasi iktidarı ele geçirmek için yola çıkacağı bir başlangıç noktasına doğru istikrarlı bir şekilde genişlemek zorundaydı. Ama karşı-devrimci kamp için bunun tersi doğrudur, başında Çan Kay-Şek'in bulunduğu karşı-devrimci merkez, her ne kadar azgın olsa da ve karşı-devrimci rejimin geniş bir alana hâkim olmasına rağmen, ondan izole olmuştur. Ve uzun süreli karşı-devrimci savaş sırasında zayıflamaya ve yıkılmaya mahkûmdur.

Çan Kay-Şek kligi, karşı-devrimi gerçekleştirirken, halkı acımasızca yağmaladı, muazzam bir servet biriktirdi ve yavaş yavaş kendine ait bir bürokratik-kapitalist gruba, yani bir komprador, feodal ve askeri bürokratik-kapitalist gruba dönüştü. Bu grup, ABD ve İngiliz emperyalistleri perde arkasında büyük patronlar rolünü oynuyordu ve aynı zamanda Japon emperyalizmine hizmet ediyordu. Bütün bunlar Çan Kay-Şek'in neden halktan daha fazla izole olduğunu açıklıyor.

Çin halkının büyük uyanış gücünün baskısı altında ve ABD emperyalizmi ile Japon emperyalizmi arasında Uzak Doğu üzerinde hakimiyet kurma mücadelesinin bir sonucu olarak, Çan Kay-Şek 1937'de Japonlara Karşı Direnme Savaşı'na katılmak zorunda kaldı. Çin Komünist Partisi'nin inisiyatif ve çabaları sayesinde Çin'de yeniden burjuvaziye de içeren bir ulusal birleşik cephe ortaya çıktı. Bununla birlikte, burjuvazinin Japonya'ya karşı mücadeleye katılan kesimi, görünüşe göre iki ayrı gruba ayrılmıştı, yani, Çan Kay-Şek'in başında bulunduğu, iktidarda olan ve ABD ve İngiliz emperyalizmine bir araç olarak hizmet eden bürokratik burjuvazi ve iktidarda olmayan ulusal burjuvazi.

Açıktır ki, Çin Komünist Partisi'nin burjuvaziye ulusal birleşik cepheye dahil etme politikası, 1924-1927 devrimci döneminde ulusal burjuvaziye ulusal birleşik cepheye dahil etme politikası kadar tamamen doğrudur. 1927'de Stalin yoldaş, Troçkist döneğin saçmalıklarını reddederken şunları söyledi:

1905 Rusya'sından farklı olarak Çin, emperyalizm tarafından ezilen yarı-sömürge bir ülkedir. Bu nedenle, Çin'deki devrim basit bir burjuva devrimi değil, anti-emperyalist türden bir burjuva devrimidir. Çin'de emperyalizm, sanayi, ticaret ve ulaşımın ana hatlarını elinde tutuyor. Emperyalist baskı, yalnızca Çin'in emekçi kitlelerini değil, aynı zamanda Çin burjuvazisinin belirli kesimlerini de etkiliyor. Bu nedenle Çin burjuvazisi, belirli koşullar altında ve belirli bir süre için Çin devrimini destekleyebilir.²⁰

Çin Komünist Partisi'nin birleşik cephe politikasının tamamen doğru ve gerekli olmasının nedeni burada yatmaktadır. 1927'de birleşik cephe, burjuvazinin bencil amaçları tarafından baltalandı. Ardından, Japon saldırganlarının tüm ülkeyi kendi sömürgelerine çevirmek amacıyla Çin'i işgal etmesinin ardından, ülke içinde ve dışında yeni durumlar ortaya çıktı ve Çin'deki burjuvazi arasında yeni bir siyasi değişim yaşandı. Bu yeni durum yeniden ulusal bir birleşik cephe sorununu gündeme getirdi ve Japon saldırganlığına karşı geniş bir birleşik cephe oluşturma olasılığı vardı.

Açıkça, Japon saldırganlığına karşı bu birleşik cephe, Yoldaş Stalin'in 1927'deki bu büyük eserinde belirttiği gibi, aynı zamanda iki yol arasındaki mücadelelerle doluydu ve bu mücadeleler o aşamada Çin devriminin en belirgin özelliği olmaya devam etti ve her geçen gün daha da yoğunlaştı.

Öncelikle, Çin Komünist Partisi ile Çan Kay Şek kliği arasında, Japon Saldırganlığına Karşı Direniş Savaşı konusunda, halkın çizgisi ile halk karşıtı çizgi arasındaki mücadeleyi temsil eden bir mücadele vardı. Çan Kay Şek'in Japonya'ya karşı mücadeleye katılmaya zorlandığı zamanda bile, Çin Komünist Partisi, onunla birleşik bir cephe oluştururken, Çan Kay Şek'in halka karşı duyduğu derin nefret nedeniyle ihanetini önceden tahmin etmişti. Çin Komünist Partisi'nin parlak lideri Yoldaş Mao Zedong'un önderlik ettiği Komünist Parti'nin birleşik cephe politikası, hem birlik hem de mücadele politikasıydı, birleşik cepheye bağımsızlığı ve inisiyatif koruma politikasıydı, kitleleri harekete geçirmek ve kitleleri hiçbir kısıtlama olmaksızın silahlandırmak için serbest dizginler verme politikasıydı. Bu, Yoldaş Stalin'in 1927'deki büyük yazısında ortaya koyduğu politikaydı. Açıkça görülüyordu ki, ancak o zamanki Sağ oportünistlerin güçsüz ve zayıf politikasını reddederek ve sağlam bir Marksist-Leninist politika benimseyerek, halkın Japon

²⁰ Stalin; Güncel Olaylar Üzerine Yorum: Çin Üzerine.

saldırganlığına karşı direnme gücü artırılabilirdi. Ancak o zaman devrimci üsler bağımsızlık ve inisiyatif ruhuyla geliştirilebilir, Japon Saldırganlığına Karşı Direniş Savaşı sürdürülebilir, Çan Kay-Şek'in bürokratik-kapitalist grubu izole edilebilir ve ardışık karşı-devrimci saldırıları püskürtülebilirdi. Bu, Direniş Savaşı'nı kazanma ve zaferi halk için bir zafere dönüştürme mücadelesiydi. Bu, Çin devriminin ikinci yolu için zafer kazanma mücadelesiydi, 1927'deki hataları tekrarlamaktan kaçınma mücadelesiydi.

Direniş Savaşı sırasında, Çin proletaryası ve ulusal burjuvazi de siyasi çizgiler üzerinde savaşıyordu. Savaşın erken evresinde, ulusal burjuvazi genel olarak bürokratik kapitalistlerden siyasi ve ekonomik kısıntılar elde etmek için Çan Kay Şek'in bürokratik kapitalist grubunun siyasi ayak izlerini takip etti. Ulusal burjuvazi, Çan Kay Şek'in bürokratik kapitalist grubunun aralıksız yutması ve baskısı nedeniyle, giderek siyasi arenada daha açık ara gruplar haline geldi. Ancak Çin'in burjuvazi mi yoksa proletarya tarafından mı yönetileceği, iki yol arasındaki seçim ulusal burjuvazi ve proletarya arasında tartışıldı. Çan Kay Şek kliğinden memnun olmayan ulusal burjuvazi, ilk yolu seçmek isterdi. Proletarya, ulusal burjuvazi ile bürokratik kapitalistler arasındaki çelişkiyi hesaba katarak, ulusal burjuvaziye Çan Kay-Şek'in karşı-devrim ve diktatörlük tarafına geçmesine izin vermek yerine halkın tarafına çekmeye çalıştı, ancak aynı zamanda onun tereddütlerini ve gerici yanılsamalarını eleştirdi. Köylü kitlelerine önderlik ederek ve tüm yurtsever unsurlarla bağımsız bir şekilde birleşerek, proletarya kendi seçtiği yolda ilerledi.

Yoldaş Mao Zedong'un ünlü eseri Yeni Demokrasi Üzerine, o dönemde iki yol sorunu üzerine zorlu bir mücadelenin ürünüdür. Yoldaş Stalin'in teorisine dayanarak, Çin'de burjuva diktatörlüğü ve kapitalist bir toplum kurma balonunu patlatmış ve şunu belirtmiştir: Çin devrimi ikinci yola gitmek zorundaydı, yani Çin'in devrimci sınıflarının proletaryanın önderliğinde ortak diktatörlüğüyle karakterize edilen Yeni-Demokratik bir toplum kurmanın ilk aşamasından Çin'de Sosyalist bir toplum kurmanın ikinci aşamasına geçmek.

Büyük Leninist Stalinist ideolojiyle donanmış Mao Zedong yoldaşın bu olağanüstü eseri, Çin komünistlerini silahlandırma etkisine sahip oldu ve onların her zaman açık fikirli olmalarını sağladı.

Japonların teslim olmasının ardından, Çan Kay-Şek liderliğindeki bürokratik-kapitalist grup, ABD emperyalizminin uşağı gibi davrandı, halka açıkça ihanet etti ve halka karşı keyfi bir şekilde savaş ilan etti. Ulusal sanyinin, ABD emperyalizminin ve onun uşakları olan Dört Büyük Aile'nin baskısı altında felaket bir duruma düştüğünü fark eden ulusal burjuvazi, Çan Kay-Şek'in yönetiminin kaçınılmaz olarak çökeceğı gerçeğini de gördü. Bununla birlikte, ulusal burjuvazi kitlelerin devriminden korkuyordu ve bir ara temsilcileri ne Çan Kay-Şek'in Kuomintang'ının yolunu ne de Komünistlerin yolunu değil, "üçüncü bir yol" istedikleri yanılsamasını yaydılar. Bu, hala işçi sınıfı tarafından yönetilen bir devlet değil, burjuvazi tarafından yönetilen bir devlet hayal ettikleri anlamına geliyor. Çin Komünist Partisi, ulusal burjuvazinin "üçüncü yol" hakkındaki gerici yanılsamasını zamanında eleştirdi ve ifşa etti. Aynı zamanda, bir yandan ulusal burjuvazi ile diğer yandan ABD emperyalizmi ve bürokratik kapitalistler arasındaki çelişkileri hesaba katarak, Çin Komünist Partisi ulusal burjuvaziyi devrimin tarafına çekmenin hala bir olasılığı olduğunu savundu ve onu kazanmak için bir politika benimsedi. Çin Komünistleri, tüm yurtsever unsurlarla birleşerek, halk kitlelerini Çan Kay-Şek ordularına karşı savaşmaya yönlendirdi. Kısa sürede, olayların ilerleyişi sözde "üçüncü yol"un iflasını tamamen açığa çıkardı. Büyük Çin halkı, Çin Komünist Partisi ve onun parlak lideri Yoldaş Mao Zedong'un önderliğinde ve Sosyalizm ve demokrasinin güçlü kampının desteğıyle, sonunda Çan Kay-Şek haydutlarını yendi, ABD emperyalizminin Çin'i sömürgeleştirme amaçlı planını yerle bir etti ve işçi sınıfının önderliğinde Çin Halk Cumhuriyeti'ni kurdu. Yani, Çin devrimi, Yoldaş Stalin'in bu parlak eserinde işaret ettiğı ikinci yolu izledi.

Eylül 1949'da ulusal burjuvazi temsilcileri Çin Halk Siyasi Danışma Konferansı'na katıldılar ve diğer sınıfların temsilcileriyle birlikte Çin Komünist Partisi tarafından ortaya konan Ortak Programı desteklediler ve kabul ettiler. Böylece ulusal burjuvazi, Çin halkının demokratik cephesinin bir parçası haline geldi.

Ortak Program, Çin halkının demokratik cephesinin ve Halk Cumhuriyeti'nin işçi ve köylü ittifakına dayalı işçi sınıfı tarafından yönetilmesini şart koyuyor. Ayrıca, devlete ait ekonominin sosyalist bir karaktere sahip olduğunu, sosyal ekonominin tüm bileşenlerinin devlete ait ekonomi tara-

findan yönetilmesi gerektiğini ve ticari spekülasyonların kesinlikle yasaklanmasını şart koşar. Ortak Programın gösterdiği yol, tam da Çin'in demokratik devrimini baştan sona gerçekleştirmenin ve işçi sınıfının önderliğinde adım adım sosyalizme geçmenin yoludur.

Ulusal burjuvazinin temsilcileri, Ortak Program için oylamada diğer temsilcilerle oybirliği ile el kaldırmış olduklarından, buna uymakla yükümlüydüler. Son iki yıldır gelişmekte olan ekonomi alanında ve emperyalizme karşı mücadelede inisiyatiflerini bir ölçüde ortaya koydular. Ancak son iki yılda burjuvazinin kanunları çiğneyen birçok unsuru inancını koruyamadı. Menfaat arama, spekülasyon yapma, kamu aleyhine şahsi kazanç sağlama ve başkaları pahasına kendilerini zenginleştirme içgüdülerinin öncülüğünde, adamlarını devlet organlarımıza ve halk teşkilatlarımıza yerleştirdiler ve ayrıca bazı el altından yollarla kandırdılar. Devlet organlarımızdaki ve halk kuruluşlarındaki personelimiz onların ajanı haline geliyor. Devlete, işçi sınıfına ve halka karşı şiddetli bir saldırı başlattılar, rüşvet, vergi kaçakçılığı, devlet malını çalmak, kalitesiz iş yapmak, devlet sözleşmelerinde kalitesiz malzeme kullanmak gibi yasadışı eylemlerle ülkemizin birçok inşaat işini sabote ettiler.

Bu, burjuvazinin bu kanunları çiğneyen unsurlarının, burjuva diktatörlüğü ve kapitalist egemenliği kurma girişimlerinin ve hayallerinin, tarihin çeşitli zamanlarında iflas etmiş olduğu gerçeğini pek hesaba katmadıkları anlamına gelir. Halk Cumhuriyeti kurulduktan sonra bile, ancak milyonlarca insanın kanını döküp canını feda etmesiyle ortaya çıkan işçi sınıfı önderliğindeki Halk Cumhuriyeti'ni gizlice gasp etmeyi hayal ettiler. Bu büyük Halk Cumhuriyeti'nin Yeni-Demokratik yapılardan sosyalist kalkınmaya kadar olan ilerlemesini kontrol etmeyi hayal ettiler. Burjuvazinin kanunları çiğneyen unsurlarının bu çılgınca saldırısını geri püskürtmezsek devletin tehlikede olacağı çok açıktır.

Mart 1949'da yapılan Merkez Komitesinin İkinci Genel Toplantısında, Mao Zedung yoldaş, devrimin zaferini takip eden hatırı sayılır bir süre boyunca, Ulusal ekonominin gelişmesine yardımcı olmak için kasaba ve kırsaldaki kapitalizmin özel teşebbüsün inisiyatifinden tam anlamıyla yararlanmanın yine de gerekli olacağına işaret etti. Ancak burjuvazinin "şeker kaplı mermilerle" saldırısının, devrim saflarında irade gücü zayıf bazı

insanları muhtemelen yozlaştıracığına da dikkat çekti. Partiyi uyanıklığını sürekli keskinleştirmesi konusunda uyardı.

Yoldaş Mao Zedong liderliğinde, son aylarda hükümet organlarında yolsuzluk, israf ve bürokratizme karşı bir hareket (San Fan Hareketi-Ed.) ve rüşvete, vergi kaçakçılığına, devlet malını çalmaya, kalitesiz iş yapmaya ve hükümet sözleşmelerinde kalitesiz materyaller kullanmaya ve özel spekülasyon için hükümet kaynaklarından ekonomik bilgi çalmaya karşı bir hareket (Wu Fan Hareketi-Ed.) yürütüyoruz. Bu hareketler ve mücadeleler büyük bir tarihsel öneme sahiptir. Bunlar, ülkemizin finans ve ekonomisindeki disiplini güçlendirmek ve Çin'in izleyeceği yolu belirlemek için verilen mücadelelerdir. İşçi sınıfını ve geniş kitleleri eğittiler ve burjuvazinin kanunsuz unsurlarının şiddetli saldırılarını püskürttüler. Uyanan kitlelerin dikkatli gözleri altında, burjuvazi bir daha kanunsuzca yasaları çiğnemeye cesaret edemeyecek. Bu mücadeleler ayrıca Çin'in Yeni Demokrasi'den Sosyalizme doğru ilerlemesini sağlayacaktır.

Çin devriminin tarihine ve mevcut mücadeleler sırasında gün yüzüne çıkan gerçeklere bir bakış, Yoldaş Stalin'in 1927'de yaptığı bilimsel tahmini tamamen doğrulamıştır: "Devrimin bu iki yolu arasındaki mücadele, Çin devriminin karakteristik özelliğidir." İki yol arasındaki seçime dair bu mücadelenin, San Fan ve Wu Fan hareketleri sona erdikten sonra bile devam etmesi mümkündür.

Elbette, ciddi suçlar işleyen baş hırsızlar dışında, ulusal burjuvaziye yönelik mevcut politikamız, burjuvaziyi ekonomik olarak yok etme değil, onunla birleşme politikası olmaya devam ediyor. Ama bu birlik ancak ulusal burjuvazinin işçi sınıfının önderliğini içtenlikle desteklemesi koşuluyla sağlanabilir; Ortak Programı ciddiyetle yürütmek, emperyalizme karşı mücadelede inisiyatifinin yanı sıra milli refaha ve halkın geçimine faydalı girişimlerin yönetilmesinde inisiyatifini sürdürmek ve geliştirmektir. Bu, burjuvazinin işçi sınıfının gösterdiği gibi "halkın yararına" olan yolu izlemesi gerektiği ve burjuvazinin yasayı çiğneyen unsurlarının öngördüğü gibi halk için zararlı olan yolu izlememesi gerektiği anlamına gelir. Burjuvazi, işçi sınıfının gösterdiği yoldan yürürse, işçi sınıfının önderliğini içtenlikle desteklerse, Ortak Programı içtenlikle yürütürse, emperyalizme karşı mücadelede aktif rol alır ve girişimlerini işçi sınıfının önderliğinde yönetirse,

devlete ait ekonomide, o zaman, mevcut aşamada inisiyatif niteliğine sahiptir ve ülkeye iyi şeyler yapabilir. Tersine, eğer burjuvazi Ortak Programı ihlal ederse, kamu pahasına hırpalamaya çalışırsa, bazı yasaları çiğneyen unsurların yaptığı gibi kamu mallarını özel teşebbüslere çevirmeye çalışırsa veya ciddi hırsızlık suçları işler ve ülkenin inşasını sabote ederse, o halde hiçbir inisiyatif niteliğine sahip değildir, ülkeye bir faydası yoktur ve sadece suç işleyebilir.

Çin'i kapitalizm yoluna sokma çabasında olan burjuvazi, aslında Çin'i yeniden sömürge ve yarı-sömürge yoluna sürüklemek istiyor. Burjuvazinin böyle bir girişimde bulunmaya devam etmesi halinde mutlak başarısızlığa mahkûm olacağı açıktır. Çin işçi sınıfının siyasi bilinci o kadar güçlü bir güç sergilemiştir ki, Çin halkının geniş kitleleri Çin Komünist Partisi ve Mao Zedung yoldaş etrafında o kadar sıkı bir şekilde toplanıyor ki, işçi sınıfı tarafından yönetilen halkın silahlı kuvvetleri o kadar yenilmez ve Sovyetler Birliği'nin başını çektiği sosyalizm ve demokrasi kampının verdiği destek o kadar büyük ki, ülkemize karşı burjuvazinin herhangi bir unsuru tarafından işlenen herhangi bir suç eylemi kesinlikle paramparça olacak.

Mao Zedung yoldaş, 1949'da Çin Komünist Partisi'nin 28. yıldönümü vesilesiyle yayınlanan Halkın Demokratik Diktatörlüğü Üzerine adlı kitabında şöyle demişti: "Halkın elinde güçlü bir devlet makinesi var ve ulusal burjuvazi tarafında çıkan isyanından korkmuyor."

Bu, Çin'in tek bir yolunun olduğu anlamına gelir, yani Yoldaş Stalin'in 1927'de bu büyük eserinde işaret ettiği ikinci yol. Yoldaş Stalin'in devrimci çizgisini temel alarak ve geliştirerek, Yoldaş Mao Zedong ülkemizi bu doğru yola yönlendirmiştir. Bu, halkımızın tükenmez canlılığına alan açmasını sağlayan ve ülkemizi refaha ve sınırsız güce götürecektir bir yoldur.

Stalin yoldaşın, bu büyük eserde ortaya konan Çin devriminin iki yolu üzerindeki mücadeleye ilişkin öğretileri, Çin komünistlerinin yolunu aydınlatan bir fener olmuştur ve olmaya devam edecektir. Çin'deki devrimci olayların gelişimi, Stalin'in öngörüsüyle örtüşüyor ve böylece Stalin'in büyük çalışmasının büyük tarihsel önemini gösteriyor. Bununla birlikte, bu çalışmada gündeme getirilen ve sonradan çözülen sorunlar, aslında sadece Çin devrimi için değil, tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimler için de büyük önem taşımaktadır.

Dünya komünist hareketinin büyük öğretmeni Stalin'in Çin devriminin sorunları üzerine çalışmaları, Çin devrimine büyük bir katkıyı temsil ediyor ve uzun zamandan beri Çin komünistlerini ideolojik olarak silahlandırıyor. Çin devriminin zaferi, Marksizm-Leninizm için olduğu kadar, Stalin yoldaşın Çin devrimi teorisi için de bir zaferdir. Mao Zedung yoldaş, Çin komünistlerinin, Çin devrimi üzerine Lenin ve Stalin'in teorisini ve özellikle de Stalin Yoldaş'ın Çin devrimi teorisini, savaşıma kapasitemizi ve çalışma yeteneğimizi güçlendirmek için dikkatle incelemeleri gerektiğini bize defalarca hatırlattı. Stalin yoldaşın Çin Devriminin Sorunları adlı bu büyük eserinin yayımlanmasının 25. yıldönümünü kutlarken, Mao Zedung yoldaşın yukarıda sözü edilen direktifinin önemini çok daha iyi anlıyoruz.

21 Nisan 1952

YAZAR HAKKINDA

Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi olan Chen Po-ta, aynı zamanda Pekin'deki Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün Başkan Yardımcısı ve Academia Sinica'nın Başkan Yardımcısıdır. 1937'den önce, Kuomintang'ın gerici yönetimi altında, Kuzey Çin'de Parti için yeraltı çalışmaları yürüttü. Japon Saldırganlığına Karşı Direnme Savaşı dönemi boyunca Parti Merkez Komitesi'nde çalıştı ve Çin sorunu üzerine özel bir çalışma yaptı. Önemli yazıları şunlardır: Çin'in Dört Büyük Ailesi; Modern Çin'de Arazi Vergisine İlişkin Genel Bir Araştırma; Yuan Shih-kai, Büyük Gaspçı; Çin Halkının Halk Düşmanı Çan Kay-Şek ve Mao Zedung'un Çin Devrimi Üzerine Yazıları.